

# KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů



*Časopis je zapsán do Seznamu recenzovaných  
neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.*

IV/2018  
10. ročník

ROZHOVOR  
S PROFESORKOU  
ALENOU WINTEROVOU

ČLÁNKY

JUDIKATURA

ZPRÁVY Z KOMORY

RECENZE



vydává Exekutorská komora  
České republiky

# EDITORIAL



**JUDr. Vendula Flajšhansová**  
členka prezidia Exekutorské komory ČR

V médiích se v pravidelných intervalech objevují zprávy a reportáže, které informují o obrovské zadluženosti českých občanů a špatné legislativní úpravě, jež tuto situaci dopustila, aniž by bylo jasně řečeno, že ke změnám, jejichž smyslem je ochrana a posílení práv dlužníka, postupně dochází. Několikrát novelizovaný exekuční řád, změna zákona o spotřebitelském úvěru a nová, mírnější pravidla oddlužení jsou toho důkazem.

Média se vždy budou věnovat tématům, která tzv. táhnou, je ale překvapivé, jak často se v důsledku mediální smršti v legislativním procesu objevují návrhy, které ve snaze reagovat na opakovaně zveřejňované příběhy nebohých dlužníků regulují práva věřitelů, aniž by pamatovaly na osudy nezletilých dětí a jejich matek, kterým není v souladu s rozsudkem soudu hrazeno výživné, vlastníky bytů, kteří se několik let marně snaží vyklidit nájemce neplaticího nájem či oběti trestných činů, marně se domáhající náhrady škody.

Oprávněné zájmy věřitelů jsou v legislativním procesu na prvním místě zřídka kdy. Zapomíná se totiž, že věřitel je ten, kdo chce jen to, co mu patří. O nic více, o nic méně. Je to věřitel, který svoji povinnost splnil, a má-li se domoci svých práv, musí pohledávku zažalovat, v nalézacím řízení unést důkazní břemeno a podat exekuční návrh. Přesto je to nakonec věřitel, který v exekučním řízení tahá za kratší konec.

Přestože vymahatelnost práva klesá, společnost, vedena tradiční myšlenkou chránit slabší, neustále posiluje práva dlužníka a na jeho povinnosti s oblibou zapomíná. Půjde-li se tímto směrem dál, právo spravedlivé nebude.

Ministerstvo spravedlnosti se v nejbližší době chystá do legislativního procesu předložit další novelu exekučního řádu, která vyšší vymahatelnosti práva opět nepomůže. Nosnou myšlenkou chystané novely je koncentrace všech exekučních řízení vedených proti jednomu dlužníkovi u jednoho exekutora. Ačkoliv se na první pohled tato myšlenka zdá logická, z mnoha důvodů je nesprávná. Předně zavádí nerovnost mezi oprávněnými. Právo volby exekutora zůstane zachováno pouze prvnímu oprávněnému. Řízení zahájená dalšími oprávněnými budou spojena do řízení zahájeného nejdříve, pokud ke dni podání dalšího návrhu nebude toto řízení skončeno. Jaké důsledky tato myšlenka přinese v praxi, je zřejmé. Většinu oprávněných připraví o právo volby exekutora, povinným příslušného exekutora v obvodu jejich bydliště nepřinese a exekuční řízení se stane, v důsledku spojování řízení v různých stadiích, složitějším. Negativní dopady koncentrace tak pocítí i další účastníci řízení, zejména zaměstnavatelé. Tak se ptám, pro koho je tato koncentrace připravena a komu co přinese, když oprávněnému nic a povinnému exekutora s velkou pravděpodobností mimo obvod jeho bydliště. Proč je tak naléhavé zavést tento princip právě teď, když podstata problému vícečetných exekucí a velkého množství neskončených řízení, který společnost trápí, tkví někde jinde? Totiž v délce a složitosti procesu.

Exekutorská komora dlouhodobě upozorňuje na problémy současné úpravy exekučního řízení, které spočívají v komplikovaném ukončování bezvýsledných exekucí, marném doručování, složitých srážkách ze mzdy, neomezené možnosti povinného podat návrh na odklad či návrh na zastavení exekuce, a současně předkládá možná řešení, volá po moderním exekučním řádu, který bude více reflektovat 21. století, bude klást důraz na rychlost a jednoduchost procesu vymáhání a současně zcela spravedlivě nastaví práva a povinnosti účastníků exekučního řízení. Často bohužel naráží na neochotu argumentům a zkušenostem našim i kolegů ze zahraničí naslouchat. Škoda. Bohužel pro všechny.

Další rok se blíží do svého finále a to je čas, kdy bychom měli na naši náročnou práci a legislativní nedostatky, jež nás trápí, na chvíli zapomenout a věnovat se svým blízkým, rodinám či přátelům. Dovolte mi, abych vám popřála vánoční svátky strávené v klidu a v pohodě a do nového roku popřála hodně zdraví, štěstí a spokojenosti.

# OBSAH

<b>ROZHOVOR</b>	<b>8</b>	<b>Rozhovor s prof. JUDr. Alenou Winterovou, CSc., při příležitosti jejího životního jubilea 80. narozenin</b>
<b>ČLÁNKY</b>	<b>12</b>	<b>„Nekonečné“ exekuce a ich riešenie</b> JUDr. Peter Stodola
	<b>22</b>	<b>Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti jako exekuční titul</b> Mgr. Ondřej Hömig
	<b>29</b>	<b>Evropské řízení o drobných nárocích</b> Mgr. Tereza Horáková Pechmanová
	<b>34</b>	<b>Pohledávky společenství vlastníků a problematika jejich uplatnění</b> JUDr. Ing. Petr Štillip
	<b>39</b>	<b>Přehled změn předjímaných tzv. oddlužovací novelou insolvenčního zákona</b> Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M., JUDr. Petr Chytil
<b>JUDIKATURA</b>	<b>45</b>	<b>Z judikatury Ústavního soudu</b> rubriku připravila Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
	<b>49</b>	<b>Judikatura v exekučních věcech</b> rubriku připravil Mgr. David Hozman
<b>ZPRÁVY Z KOMORY</b>	<b>55</b>	<b>Stanoviska</b> Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR
	<b>57</b>	<b>Zpráva ze zahraniční služební cesty</b>
	<b>60</b>	<b>Profesní profil</b>
	<b>62</b>	<b>Diskusní fórum Exekutorské komory ČR</b>
	<b>63</b>	<b>Recenze</b>

# ABSTRAKTY

## **JUDr. Peter Stodola**

„Nekonečné“ exekúcie a ich riešenie

Neustále narastajúce množstvo nevybavených exekúcií, ktoré na Slovensku presiahlo počet 3 milióny, sa stalo problémom, ktorý nebolo možné ďalej odkladať. Exekučné veci predstavujú najpočetnejšiu agendu slovenskej justície, ktorú za problematickú označili aj experti CEPEJ. Zákonodarca preto zásadným spôsobom pristúpil k úprave Exekučného poriadku, aby umožnil priebežné bezproblémové zastavovanie exekúcií po uplynutí stanovenej lehoty. Takáto úprava vyvoláva kontroverzné reakcie, nakoľko môže zasahovať do práv veriteľov, najmä ústavou garantovaného práva vlastniť majetok, ako aj práva na spravodlivý súdny proces. Polemika o časovom ohraničení exekúcie sa stupňuje s pripravovaným mimoriadnym ukončením „starých“ exekúcií.

## **Mgr. Ondřej Hönic**

Notársky zápis se svolením k vykonateľnosti  
jako exekuční titul

Cílem tohoto článku je vymezení speciálního typu notářského zápisu, který je zároveň i titulem pro výkon rozhodnutí, a to notářského zápisu se svolením k vykonateľnosti. Notářský zápis jako titul pro výkon rozhodnutí má specifický a odlišný charakter oproti soudním a jiným rozhodnutím či soudním smírům. I proto je na něho exekučními soudy i Nejvyšším soudem pohlíženo přísněji a formálněji. Autor se podrobně zaměřuje na jednotlivé druhy notářského zápisu se svolením k vykonateľnosti, jejich obsahové náležitosti, vztahu notářského zápisu se svolením k vykonateľnosti a civilního sporného řízení nalézacího, výkonu rozhodnutí (exekuce) na základě notářského zápisu se svolením k vykonateľnosti a podmínkám obsaženým v notářském zápisu se svolením k vykonateľnosti.

## **Mgr. Tereza Horáková Pechmanová**

Evropské řízení o drobných nárocích

S účinností od 14. července 2017 bylo nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2421 ze dne 16. prosince 2015 změněno nařízení (ES) č. 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích, a nařízení (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu. Evropské řízení o drobných nárocích je alternativou k vnitrostátnímu soudnímu řízení v občanských a obchodních věcech a jejím cílem je ve srovnání s národním řízením zjednodušení, urychlení a snížení nákladů vzniklých v souvislosti s uplatněním nároku. Vydané rozhodnutí je vykonatelným exekučním titulem, jenž je uznávaný v ostatních členských státech, s výjimkou Dánska. Řízení o drobných nárocích je tak nástrojem pro zjednodušení přístupu ke spravedlnosti v rámci Evropské unie nejen pro podnikatele, ale i pro spotřebitele.

**JUDr. Ing. Petr Štillip**

Pohledávky společenství vlastníků  
a problematika jejich uplatnění

Předložená stať se zabývá problematikou pohledávek společenství za svými vlastními členy, což představuje velmi obsáhlé a diskutované téma. Je potřeba se k němu neustále vracet a rozvíjet úvahy de lege ferenda i s ohledem na vývoj praxe. Konečné řešení situace zatím zůstává na samotných společenstvích. Tuto skutečnost by si měly uvědomovat všechny osoby, které jsou členy těchto právnických osob, neboť je to v jejich nejvyšším zájmu. Nezbyvá než se začít zajímat o dění ve společenství a rovněž o to, koho si členové společenství volí ze svého středu do funkcí členů výborů a předsedů. Jsou to právě tito funkcionáři, kteří na sebe berou odpovědnost za řádné fungování společenství a obstarávání jeho záležitostí.

**Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.  
JUDr. Petr Chytil**

Přehled změn předjímaných tzv. oddlužovací  
novelou insolvenčního zákona

Článek přináší rozbor tzv. oddlužovací novely insolvenčního zákona, která byla na konci října přijata Poslaneckou sněmovnou (sněmovní tisk č. 71). Detailně popsány jsou zejména nejzásadnější novinky novely jako nová pásma trvání oddlužení, včetně možných dopadů na účastníky řízení. Článek současně poukazuje na některé výkladové nejasnosti přijímané novely a také na určitou kontroverzi legislativního procesu. Pokud bude novela přijata, zásadně změní koncepci oddlužení a zejména vyvážení dlužnicko-věřitelských vztahů.

## Rozhovor s prof. JUDr. Alenou Winterovou, CSc., při příležitosti jejího životního jubilea 80. narozenin



Paní profesorka odpovídala na dotazy v listopadu 2018.

**Profesorka Alena Winterová je jednou z nejvýznamnějších představitelk české civilistiky a oboru občanského práva procesního. Od absolutoria v roce 1961 do současnosti učila na Právnické fakultě UK v Praze a svým vědeckým dílem ovlivnila několik generací českých právníků. Profesorkou byla jmenována prezidentem Václavem Havlem v roce 1993.**

Profesní život paní profesorky je naplněn prací a službou právu a Právnické fakultě UK. Po listopadu 1989 byla sedm let proděkankou pro postgraduální studium a od roku 1993 deset let vedoucí katedry občanského práva. Od prosince 1989 přijala na mnoho let odpovědnost šéfredaktorky právního časopisu Ministerstva spravedlnosti – vedle Právnicku jediného odborného právního časopisu, který u nás v době totalitní vycházel pod názvem Socialistická zákonnost. Časopis pak s redakční radou přejmenovala na Právo a zákonnost, později na Právní praxi. V devadesátých letech tento časopis přinášel přelomové články z různých oblastí práva. V letech 2000–2006 byla členkou Akreditační komise vlády ČR pro akreditaci vysokých škol. Od listopadu 1989 působí v Legislativní radě vlády a je členkou rekodifikační komise k civilnímu řádu soudnímu.

***Paní profesorko, mohla byste přiblížit okolnosti a důvody, které vás vedly k tomu, že jste si za svůj životní obor vybrala právě občanské právo procesní?***

Za studií, na přelomu 50. a 60. let minulého století, jsem si vybrala nejprve civilistiku všeobecně. Byla a je nejvíce blízká běžnému životu, více vzdálená politice a veřejným poměrům, které tenkrát byly tísnivé. Rozhodně vzdálenější než správní nebo trestní právo, o jiných tehdy vyučovaných oborech, s výjimkou právních dějin, ani nemluvě. To mi vyhovovalo. Až po studiích, v praxi, jsem se více zaměřila na občanské procesní právo. A to se mi stalo – i dílem náhody – životní náplní.

**Po dobu vašeho pedagogického a vědeckého působení prošla právní úprava civilního procesu řadou změn. Ostatně v době, kdy jste na akademické půdě začínala, vstoupil právě v účinnost dosud platný občanský soudní řád. Kterou jeho podobu a z jaké jeho vývojové etapy považujete za nejlepší?**

My – náš ročník – jsme vystudovali občanské právo za platnosti občanského zákoníku a občanského soudního řádu z roku 1950. A jen co jsme se v praxi trochu zorientovali – sama jsem v roce 1961 nastoupila do zaměstnání „na umístěnku“ jako podnikový právník – přišly nové zákoníky, přijaté tehdy na základě nové Ústavy. Byl to občanský zákoník č. 40/1964 Sb. (platil do konce roku 2013) a občanský soudní řád č. 99/1963 Sb. Ten, jak známo, platí dodnes, i když hodně pozměněný. A to už jsme se museli v praxi naučit sami. Pravda: principy, instituty a terminologii jsme znali, ale změna to byla i tak značná. To dnes říkám často pro útěchu studentům i mladším právníkům, když si stěžují (ostatně důvodně) na časté změny v právních předpisech: nejste jediní, koho změny a prudký vývoj poznatků postihují. Právník musí být připraven, že se bude celý život učit novému.

**Jste uznávanou teoretičkou v oboru civilního procesu. Jak se vám spolupracuje s kolegy z praxe v Legislativní radě vlády či v rekodifikačních komisích? Na které kolegy a diskuze z těchto orgánů a z fakulty ráda vzpomínáte?**

Děkuji za uznání. A na koho ráda vzpomínám? Tak především na některé své učitele: občanské právo nám přednášel akademik profesor Viktor Knapp, ten mne pro civilistiku získal. K procesu mne přivedl tehdejší docent, později profesor Zdeněk Češka. Ale pro můj návrat z praxe do akademické sféry nakonec bylo rozhodující to, že se na katedře uvolnilo místo asistenta pro civilní proces a mohla jsem se o ně ucházet v konkurzu.

Odborně jsem nejvíce získala od docentů Josefa Fialy a Jindřicha Hrdličky, bývalých soudců, kteří přešli na fakultu, a od pražského soudce Josefa Rubeše, k němuž jsem docházela na Ovocný trh na tehdy povinnou studijní praxi. Těmto třem pánům, kteří sami vyrostli ještě na starém civilním řádu soudním rakouského původu a neváhali své hluboké znalosti předávat dál, skutečně vděčím za svoji civilistickou a procesualistickou průpravu. Ráda jim tímto vzdávám poctu.

Ale vy se ptáte i na současné spolupracovníky a kolegy. V Legislativní radě vlády oceňuji komplexní a zasvěcený pohled na předkládané legislativní návrhy, zejména pohled ústavní a evropský a pohled veřejnoprávní, které tam kolegové odborníci vnášejí. Mohu se tak podívat na věci jinými než judiciálníma očima, z jiné perspektivy. Jsme ovšem jen poradní orgán vlády: v dalším legislativním procesu vstupují do hry jiná hlediska, politická, a výsledný „produkt“ je pak někdy hodně jiný.

A konečně rekodifikační komise: byla jsem členkou mnoha různých; některé se k výsledku nedopracovaly, protože se neshodly hned od počátku na koncepčních otázkách. Nyní jsem členkou pracovní skupiny pro přípravu nového občanského soudního řádu, kterou jmenoval bývalý ministr spravedlnosti Robert Pelikán a hned od počátku nám schválil staronový název zákoníku, civilní řád soudní, ve zkratce ČŘS. V této pracovní skupině se shodneme, jsme totiž stejného procesualistického myšlení. Ale musíme počítat s tím, že jsou i jiné představy o civilním procesu budoucnosti – dokonce i představy, že s tímto stopadesátkrát novelizovaným zákoníkem z šedesátých let minulého století můžeme i nadále žít. Takže náš návrh věcného záměru nového ČŘS nebude tak snadno akceptován. Snad ale odborný střet nad ním přispěje ke kvalitě výsledku.

**Právo v oblasti výkonu rozhodnutí a exekucí prodělalo zejména na přelomu tisíciletí zásadní změnu. Jak hodnotíte tuto změnu a následující vývoj exekučního práva a právní úpravy výkonu rozhodnutí?**

Tou nejzásadnější změnou v období, na které se ptáte, je právě rozdělení do té doby jediného vykonávacího řízení na dvě větve. Na vykonávací řízení soudní a na exekuční řízení. O tom budeme jistě dále hovořit. Všechny ostatní změny byly pouze dílčí, byť někdy významné. Někdy spočívaly v návratu ke starým osvědčeným institutům, jako je například znovuzavedení „správy nemovité věci“ jako samostatného způsobu výkonu, anebo zavedení zcela nového – a efektivního – exekučního způsobu vymáhání nedoplatků na výživném pro nezletilé „pozastavením řídicího oprávnění“. To jen pro příklad. I změny v exekučním řádu, který sám je z roku 2001, jsou časté: týkají se více postupu exekutorů, ať už jde o zvýšení dohledu nad jejich činností, omezení jejich volnosti v určování způsobu provedení exekuce, větší regulace jejich odměn. Všechny ty změny jsou ale nesystémové, nárazové, až chaotické. Všechny musí respektovat ono nedokonalé oddělení vykonávacího a exekučního řízení z roku 2001: proto se promítají buď do exekučního řádu, nebo do občanského soudního řádu, který stále ještě upravuje samu podstatu exekutorské činnosti. Má-li exekutor v pravé ruce exekuční řád, musí mít nutně v levé ruce občanský soudní řád, aby jej podpůrně použil.

**Z jakého důvodu jste se v rekodifikační komisi k civilnímu řádu soudnímu rozhodli připravit předpis týkající se sporného řízení a nezařadit do něj úpravu výkonu rozhodnutí či exekuce?**

To souvisí s vaší předchozí otázkou. Dvoukolejnost vykonávacího/exekučního řízení je přece na první pohled nedotaženým provizoriem, které bude nutno jednou odstranit. To nelze jinak než od základu novou zákonnou úpravou. A k té by se mělo přistoupit samostatně, nikoli v podobě přílepku k nalézacímu řízení spornému, ale



v podobě zákona upravujícího civilní výkon rozhodnutí. Prvotní důvod pro takové oddělení je teoretický a také tradiční. Nalézací řízení sporné je základním druhem civilního procesu, všechny ostatní druhy řízení jsou odvozené. Sporný proces je základ. Dnešní občanský soudní řád je podpurným pramenem pro řadu jiných řízení, která mají jinak samostatnou úpravu. Naposledy se v roce 2013 oddělila právní úprava nesporných řízení do zákona o zvláštních řízeních soudních. Ale platí to i o soudním řádu správním, zákonu o rozhodčím řízení, insolvenčním zákonu a třeba i daňovém řádu. Není proto důvodu, aby výkon rozhodnutí nebyl rovněž upraven samostatně. Ovšem, nikoli vedle exekučního řádu, nýbrž v něm. V jaké podobě, to se teprve ukáže.

***Potřebuje praxe nový exekuční řád? Jakým směrem by pak měla právní úprava jít? Předpokládáte, že by civilní soudní řád byl ve vztahu k exekučnímu řádu subsidiárním předpisem, nebo bude exekuční řád zvláštním předpisem?***

Zdá se, že vám trochu odpovídám předem. Ano, podle našeho názoru by měl samostatný exekuční řád upravovat výkon rozhodnutí (v civilní, respektive soukromoprávní oblasti) jako celek. Civilní řád soudní zůstane nepochybně ve vztahu k němu subsidiárním předpisem. Ale v jiném smyslu než dosud. Rozhodně nikoliv tak, že by jednotlivé způsoby výkonu, tedy to, co tvoří podstatu nuceného vymáhání, byly upraveny jinde než v exekučním řádu samotném. Podpurné použití ČRS se vždy týká jen obecných otázek, jako jsou úkony a jejich náležitosti, lhůty, pořádková opatření, opravné prostředky, nikoliv vlastního předmětu jiného druhu řízení.

***Na jakých principech by měl být nový exekuční řád postaven? Lze se inspirovat v minulosti, kupříkladu v rakouských procesních předpisech z konce 19. století? Co považujete podle svých bohatých zkušeností za klíčové, čemu byste naopak radila se vyhnout?***

Částečně jsem již odpověděla. Nový exekuční řád by měl obsahovat celou úpravu nuceného výkonu rozhodnutí. Diskuse o jeho podobě snad ještě ani nezačala, alespoň o ní nevím. Občas však slyšíme a čteme názor, že nový, moderní přístup by měl spočívat v úzkém propojení nalézacího a vykonávacího řízení, asi v tom smyslu, že pokud by žalovaný uloženou mu povinnost do stanovené doby nesplnil, následoval by výkon takového rozhodnutí ex offo u téhož soudu, který rozhodl.

Tento názor nesdílím. V soukromém právu musí být dán nejen prostor pro dobrovolné splnění dlužníkem, ale i prostor pro další vývoj věřitelsko-dlužnického vztahu, který je přece v plné dispozici jeho subjektů. I po získání exekučního titulu se mohou účastníci dohodnout jinak, věřitel může na vymození rezignovat, nebo je odložit na později. Exekuční titul dává věřiteli právo, nikoliv

povinnost plnění vymáhat. Inspirace trestním procesem a výkonem trestu zde není namístě.

Vrátím-li se nyní k exekučnímu řádu, měl by, podle mého názoru, ukončit stávající dvojkolejnost vykonávacího a exekučního řízení a vrátit se opět k jednotnému výkonu rozhodnutí. Pro dvojí výkon v civilních věcech nesvědčí žádné zásadní důvody.

V nové úpravě by bylo možno, a dokonce nutno, nalézt a upravit odpovídající postavení soudu i exekutora. Stručně řečeno: soud v exekučních věcech rozhoduje a exekutor provádí exekuci. V tomto smyslu se domnívám, že skutečně návrat k naší (a dřívější rakouské) tradici je namístě. Jen do jisté míry: samostatné postavení svobodného povolání už exekutorům nikdo nevezme. Ale současná právní úprava dala exekutorům víc oprávnění, než jim přísluší. Vedle toho bude třeba více zapracovat na jednotlivých způsobech vymáhání: některé jsou příliš a zbytečně komplikované, některé chybí. Prudký rozvoj technologií, digitalizace, sdílená ekonomika, to vše vytváří nové výzvy. Nemám tušení, jak by dnes bylo možno postihnout dlužníka, který má svůj majetek v bitcoinech anebo v jiné virtuální měně. Je sice třeba zachovat zásadu, že dlužník odpovídá za dluhy celým svým majetkem a všechny jeho majetkové hodnoty mají být postižitelné. Ale možná, že bude nutno více přistoupit k tzv. personální exekuci, tj. nepřímému donucení dlužníka, aby splnil, namísto vymáhání plnění. Nemyslím samozřejmě na nějaké vězení pro dlužníky, ale odebrání řídičského oprávnění je dobrým příkladem toho, co mám na mysli.

***Jak vnímáte proměnu postavení soudního exekutora? Co říkáte současnému postoji společnosti k soudním exekutorům?***

Soudní exekutoři mají nepochybně zásluhu na tom, že se vymáhání peněžitých i nepeněžitých plnění v České republice zlepšilo. A o tento efekt bychom neměli přijít. Stali se ovšem obávaným článkem justice, možná až příliš mocným. Příští právní úprava, jak už jsem uvedla výše, by je měla více propojit se soudy. To jim však v očích části společnosti nepomůže. Exekutor z povahy svého úkolu nemůže být zvláště oblíben a s tím se musí smířit. Na druhou stranu je asi pravda, že to odnáší i za jiné. Já osobně jsem vždy zastávala názor, že z vymáhání dluhů se nemá stát soukromý byznys. A ten začíná již u skupování pohledávek, což je očím společnosti více skryto.

***Jaký je váš postoj k otázce místní příslušnosti soudních exekutorů?***

Jednoznačný. Domnívám se, že by exekutorské úřady měly být více napojeny na soudní soustavu, a tím i na obvody soudů. Jejich místní příslušnost by tedy měla být zákonem dána.

***Vratme se ale ještě na akademickou půdu. V jaké podobě a v jakém rozsahu se exekuční a insolvenční právo dnes vyučuje na právnických fakultách? Považujete přípravu budoucích právníků v tomto směru za dostačující?***

Rozsah výuky exekučního a insolvenčního práva je v současné době na Právnické fakultě UK v Praze, spolu s jinými částmi výuky, předmětem úvah a diskusí. Exekuční a insolvenční právo se přednáší a procvičuje v seminářích celý jeden semestr. V poměru k celkové výuce civilního procesního práva (tj. 3 semestry) je to docela hodně. Pro získání důkladných znalostí je to asi málo. Ale více časové dotace tyto obory nezískají, spíše možná méně. Je třeba se vyrovnat s tím, že magistr práv, odcházející do praxe, má jen základní znalost těchto oborů, pokud si ovšem cílevědomě nezapsal volitelný předmět Insolvenční právo (obdobný volitelný předmět Exekuční právo se však nenabízí). Měl by však být tak vybaven, aby si potřebné podrobné znalosti během koncipientské přípravy osvojil.

***Ví se o vás, že jste pravidelnou posluchačkou koncertů České filharmonie. Traduje se, že mezi vynikajícími hudebními skladateli a interprety byla řada právníků. Z opačného zorného úhlu, v čem je tato záliba pro právníka inspirující?***

Ano, s leckterými kolegy se na koncertech České filharmonie v pražském Rudolfinu setkávám. Klasickou hudbu mám ráda, abonentem jsem už skoro třicet let. Inspirací bych to nenazvala. Spíše odpoutáním a povznesením mysli nad to běžné každodenní žití. Hudba zklidňuje. Ještě se mi nestalo, že bych odcházela z koncertu a nebyla vyrovnaná s klady i záporů svého života. A velmi mne těší, že Česká filharmonie teď opět nabrala dech a předvádí nám repertoár a výkony na vysoké úrovni.



V kabinetě paní profesorky visí obraz profesora Františka Štajra. Pan profesor byl v 50. a 60. letech minulého století vedoucím katedry a představitelem civilního procesního práva.

Připravili:

Stanislav Balík a Marie Novotná

# „NEKONEČNÉ“ EXEKÚCIE A ICH RIEŠENIE

**JUDr. Peter Stodola**

súdny exekútor  
Exekútorský úrad Nitra

## Fungujúca exekúcia ako predpoklad právneho štátu

Právo na rýchly a efektívny výkon nesplneného súdneho rozhodnutia je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý súdny proces zakotveného v článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na spravodlivý súdny proces by bolo totiž iluzórne, ak by sa súdna ochrana obmedzila na proces vedúci k vydaniu meritórneho rozhodnutia a opomínala jeho efektívny výkon.

Tieto závery konštantne vyplývajú z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej „ESLP“), podľa ktorého je rýchla implementácia konečného súdneho rozhodnutia predmetom práva na prístup k súdu v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru.<sup>1</sup> Preto prípadné prieskumy v exekučnom konaní môžu založiť zodpovednosť pre porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru.

Európsky súd pre ľudské práva judikoval, že od úspešnej strany konania možno vyžadovať, aby podnikla určité kroky smerujúce k výkonu nesplneného rozhodnutia, avšak požiadavky na veriteľovu spoluprácu nemôžu ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutné.<sup>2</sup>

Právo na súdnu ochranu nemá a ani nemôže mať absolútnu povahu. ESLP v prípade súkromných pohľadávok konštatuje, že nie je porušením práva na prístup k súdu, ak súdne rozhodnutie nemožno vykonať z dôvodu

<sup>1</sup> Napr. pozri rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach Hornsby proti Grécku z 19. marca 1997, č. 18357/91; Scordino proti Taliansku z 29. marca 2006, č. 36813/97; Burdov proti Rusku zo 7. mája 2002, č. 59498/00; vo vzťahu k čl. 46 Ústavy SR (základné právo na súdnu ochranu) pozri napr. rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veci sp. zn. I. ÚS 5/00, III. ÚS 266/07, PL. ÚS 21/2000, II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04.

<sup>2</sup> Sprievodca k článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd – právo na spravodlivý súdny proces, Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013, aktualizované k 31. 8. 2018, bod 157, 158.

insolvencie „súkromného“ dlžníka.<sup>3</sup> Je povinnosťou štátu zabezpečiť taký systém výkonu konečných súdnych rozhodnutí, ktorý bude efektívny nielen právne, ale aj prakticky. Štát môže byť teda zodpovedný za porušenie článku 6 Dohovoru aj vtedy, keď orgány zabezpečujúce nútený výkon rozhodnutia nevyvalia dostatočné úsilie o vykonanie rozhodnutia. Národné orgány vykonávajúce rozhodnutia musia byť vybavené primeranými právomocami, aby mohli exekúciu vykonať.<sup>4</sup>

Pohľadávky sú zároveň v zmysle judikatúry ESLP predmetom ochrany čl. 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru (Ochrana majetku). Podobne Ústavný súd SR v nadväznosti na túto judikatúru potvrdil, že čl. 20 Ústavy SR (právo vlastníť majetok) chráni aj pohľadávku, pri ktorej má veriteľ prinajmenšom „legitímnu nádej“, resp. „legitímne očakávanie“ na jej zhodnotenie.<sup>5</sup> Vzhľadom na účel exekučného konania, ktorým je vymożenie pohľadávky veriteľa, možno konštatovať, že predmet exekučného konania je spätý so základným právom vlastníť majetok.<sup>6</sup>

Oprávnený judikovanej pohľadávky môže legitímne očakávať, že jeho nárok bude vymožený. Limitom práva oprávneného je však nemajetnosť dlžníka, kedy legitímne očakávanie na vymożenie nároku stráca.

Z ústavného významu práva vlastníť majetok a práva na súdnu ochranu vyplýva, že legislatívne zásahy do týchto práv musia obstať v teste proporcionality. Na takýto zásah musí existovať legitímny, všeobecne akceptovateľný a spoločensky prospešný cieľ. Ďalej treba skúmať nevyhnutnosť zásahu a možnosť použitia miernejších prostriedkov a napokon subtest proporcionality v užšom zmysle slova (zachovanie spravodlivej rovnováhy).

## „Nekonečné“ exekúcie

K 31. decembru 2016 bolo v Slovenskej republike evidovaných 3 387 603 neskončených exekučných konaní. Každoročne pritom zostatky nevybavených exekúcií takmer lineárne narastali (pozri tabuľku č. 1). Vybavenie narastajúceho množstva neskončených exekúcií, začalo byť vážnym problémom, nakoľko tieto exekúcie predstavujú značnú záťaž tak pre exekútorov, ako aj sústavu

všeobecných súdov. Z dostupných štatistík tiež vyplýva, že na situácii nič nemení ani skutočnosť, že nápad exekúcií každoročne klesá (pozri tabuľku č. 2).

Celkový uvedený počet nevybavených exekúcií zahŕňa konania vedené proti fyzickým osobám, ako aj právnickým osobám. Z celkového počtu exekúcií je zrejme, že proti väčšine povinných nie je vedená iba jediná exekúcia, a teda možno hovoriť o súbehu veriteľov. Nezriedka ide o niekoľko desiatok, či dokonca stoviek exekúcií proti jedinému subjektu. Táto skutočnosť indikuje, že v mnohých prípadoch by bolo vhodnejšie riešenie niektorou z foriem generálnej exekúcie. Inštitúty konkurzného práva však v Slovenskej republike neboli využívané v dostatočnej miere, ako to vyplýva z ďalších štatistík Ministerstva spravodlivosti SR (tabuľka č. 3).

V Centrálnom registri exekúcií, ktorý je verejný, možno nájsť právnickú osobu, voči ktorej je vedených 484 exekúcií, živnostníka s 82 exekúciami, právnikovi so 60 exekúciami alebo, prekvapujúco, aj ústredný orgán štátnej správy s 13 exekúciami apod.

Množstvo exekúcií okrem iného viedlo aj k inštitucionálnej neschopnosti všeobecných súdov efektívne rozhodovať o procesných otázkach vedenia exekúcie.<sup>7</sup>

Opísaný vývoj vyústil k záveru, že takýto stav je dlhodobou neudržateľnou a je ho treba riešiť legislatívnym zásahom. Hoci by bolo veľmi zaujímavé analyzovať príčiny takéhoto značného nárastu počtu nevybavených exekúcií, ktoré sa navyšujú priamočiaro (ako keby bez ohľadu na vplyv hospodárskej a finančnej krízy), nie je to ambíciou tohto článku. Rovnako, nanešťastie, ani zákonodarcovia reflektujúci vzniknutú situáciu sa nezaoberali primárnymi príčinami finančných problémov obyvateľstva, avšak problém množstva exekúcií identifikoval v exekúciách samotných a v prístupnosti osobného bankrotu.

Dôležité otázky, na ktoré bolo treba odpovedať, spočívali v tom, prečo sa neúspešne exekúcie priebežne nezastavujú, najmä z dôvodu nemajetnosti povinného, a prečo sa problémy subjektov, voči ktorým je vedených niekoľko exekúcií, nevybavujú likvidačným alebo oddlžovacím konkurzom. Zo štatistík bolo evidentné, že fyzické osoby inštitúty konkurzného práva nevyužívajú, čo bolo zrejme z dôvodu nevyhovujúcej právnej úpravy.

Výsledkom legislatívneho úsilia bol zákon č. 377/2016 Z. z., ktorý do konkurzného práva vnáša novú „liberálnu“ koncepciu osobných bankrotov, a zákon č. 2/2017 Z. z.,

<sup>3</sup> Tamtiež, bod 164; napr. rozhodnutie ESLP Ciprová proti Českej republike z 22. marca 2005, č. 33273/05.

<sup>4</sup> Tamtiež; napr. rozhodnutie ESLP Fuklev proti Ukrajine z 7. júna 2005, č. 71186/01.

<sup>5</sup> Pozri napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 328/05 z 29. marca 2006; tiež SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv*. II. rozšírené vydanie, Eurokodex, 2006, s. 872, s. 882.

<sup>6</sup> LALÍK, T., BARANÍK, K., DOMIN, M. Ústavnoprávna analýza náhodného pridelovania exekučných titulov. *Justičná revue*, roc. 69, 2017, č. 4, s. 547.

<sup>7</sup> Pozri napr. dôvodovú správu k novele Exekučného poriadku č. 2/2017 Z. z. alebo článok MALIAR, M. Nové pravidlá pre exekučné konania a náhodný výber súdneho exekútora. *Justičná revue*, roc. 69, 2017, č. 4.

ktorý zásadne upravuje proces exekúcie a exekučného konania a prináša niektoré nové inštitúty.

Prvý spomínaný zákon účinný od 1. 3. 2017 sprístupnil oddĺženie aj pre nemajetné fyzické osoby. Fyzickým osobám umožňuje dosiahnuť oddĺženie formou konkurzu<sup>8</sup> alebo splátkovým kalendárom<sup>9</sup>. Oddĺženie konkurzom môže dosiahnuť aj celkom nemajetný dlžník, pričom podmienkou je vedené exekučné konanie. Preddavok na úhradu paušálnej odmeny správcu poskytne dlžníkovi Centrum právnej pomoci. Poctivý zámer dlžníka súd skúma iba na základe návrhu veriteľa po rozhodnutí o oddĺžení. Do konca roku 2017 bolo preto podaných 8 729 návrhov na vyhlásenie konkurzu alebo návrhu na určenie splátkového kalendára a do 30. 9. 2018 už 16 283 návrhov.

Jedna z najzásadnejších procesných noviel Exekučného poriadku priniesla mnohé zmeny s cieľom umožniť rýchlejšiu a funkčnejšiu vymožitelnosť právom chránených nárokov. Medzi najdôležitejšie zmeny možno zaradiť zavedenie prideľovania exekúcií náhodným výberom na krajevom princípe, prideľovanie exekúcií toho istého povinného rovnakému exekútorovi, zriadenie jediného kauzálne príslušného exekučného súdu pre celé územie Slovenskej republiky, ako aj zásadné zmeny v oblasti prostriedkov ochrany a obrany povinných v exekučnom konaní.

Novelizovaný Exekučný poriadok sa v zmysle intertemporálnych ustanovení nevzťahuje na exekučné konania začaté pred 1. 4. 2017, ktoré sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. 3. 2017. Tento predpis sa snaží riešiť situáciu neustáleho nabaľovania budúcich exekúcií tak, že ustanovuje časové rámce trvania neúspešných exekúcií, ktoré začali od 1. 4. 2017. Ďalej v texte budem exekučné konanie začaté pred 1. 4. 2017 označovať aj ako „staré exekúcie“ a tie ktoré začali od 1. 4. 2017 ako „nové exekúcie“.

Doterajšia doktrína v starých exekúciách bola založená na tom, že exekúciu z dôvodu nemajetnosti fyzickej osoby nie je možné zastaviť, ak s tým oprávnený nesúhlasí a zloží dostatočný preddavok na trovy exekúcie. Oprávnený mohol totiž legitímne očakávať, že povinný nadobudne majetok postihnuteľný exekúciou v budúcnosti (zdedí majetok, zamestná sa, nadobudne nárok na dôchodok a pod.) alebo sa dostane do poradia v prípade zrážok z príjmu. Skutočnosť, že zastavenie exekúcie nie je prekážkou veci rozhodnutej z tohto hľadiska nie je významná, nakoľko sa nárok oprávneného môže premlčať

<sup>8</sup> Oddĺženie formou konkurzu znamená speňaženie majetku úpadcu, pričom existencia majetku nie je podmienkou oddĺženia.

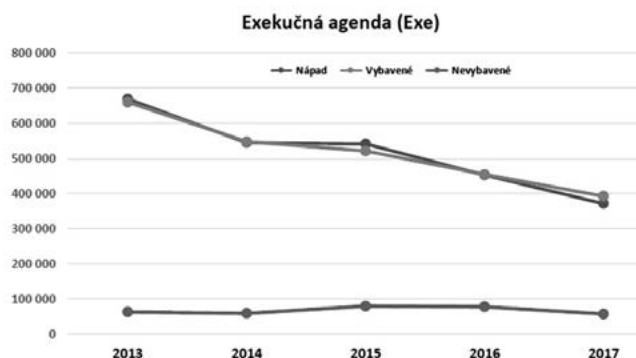
<sup>9</sup> Pri splátkovom kalendári nesmie byť uspokojenie veriteľov nižšie ako 30 % z nezabezpečenej pohľadávky a zároveň aspoň o 10 % vyššie uspokojenie nezabezpečených veriteľov, ako by dosiahli v konkurze. Preto si túto formu oddĺženia zatiaľ zvolilo iba veľmi málo úpadcov.

alebo oprávnený môže stratiť poradie, či už pri exekučnom záložnom práve alebo zrážkach.<sup>10</sup>

Tab. č. 1 – podľa článku MALIAR, M. Nové pravidlá pre exekučné konania a náhodný výber súdneho exekútora. *Justičná revue*, roč. 69, 2017, č. 4.



Tab. č. 2 – Obeh vecí na okresných súdoch podľa zverejnených štatistických údajov Ministerstva spravodlivosti SR.

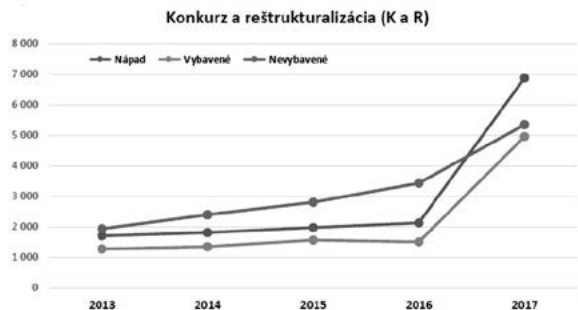


<sup>10</sup> Napr. uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 27CoE/93/2017 zo dňa 29. 6. 2017:

„V zmysle ustálenej judikatúry pre zastavenie exekúcie je potrebné jednak preukázanie aktuálneho nedostatku majetku, ale aj zistenie, že ide o dlhodobý, prípadne trvalý stav a nie je predpoklad nadobudnutia majetku v budúcnosti. Predčasné zastavenie exekúcie by upieralo oprávnenému právo na uplatnenie svojho ústavného práva na súdnu a inú právnu ochranu, ktorého súčasťou je aj nútený výkon súdnych, či iných rozhodnutí.

Ak oprávnený žiada, aby sa v exekúcii pokračovalo napriek zisteniu súdneho exekútora, že povinný nemá majetok, z ktorého by bolo možné uspokojiť vymáhanú pohľadávku, je potrebné prihliadať na vôľu oprávneného, ktorý si musí byť vedomý toho, že pokračovaním v exekúcii vznikajú trovy exekúcie, ktoré napokon v prípade neúspešnosti exekúcie bude musieť uhradiť.“

Tab. č. 3 – Obeh vecí na okresných súdoch podľa zverejnených štatistických údajov Ministerstva spravodlivosti SR.



### Efektívnosť a kvalita slovenského súdneho systému, hodnotenie a odporúčania na základe nástrojov CEPEJ

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky koncom marca 2017 uzatvorilo zmluvu s Radou Európy, ktorej obsahom je uskutočnenie auditu slovenského súdnictva Európskou komisiou pre efektívnu spravodlivosť pri Rade Európy (ďalej len „CEPEJ“). Vo februári 2018 bola publikovaná správa expertného tímu CEPEJ, z ktorej vyplývajú významné závery vo vzťahu k exekúciám.<sup>11</sup>

Podľa Správy, ktorá má charakter nezáväzného odporúčania, jeden z hlavných problémov slovenských súdov spočíva vo veľkom počte neskončených exekučných vecí. Tie predstavujú takmer všetky najstaršie konania vedené slovenskými súdmi.

Tab. č. 4 – Veková štruktúra nerozhodnutých exekučných vecí na vybraných súdoch podľa Správy.<sup>12</sup>



<sup>11</sup> Celá Správa efektívnosť a kvalita slovenského súdneho systému, hodnotenie a odporúčania na základe nástrojov CEPEJ je prístupná tu: <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Sprava-k-stavu-justicie.aspx>

<sup>12</sup> Správa efektívnosť a kvalita slovenského súdneho systému, hodnotenie a odporúčania na základe nástrojov CEPEJ, s. 119.

Expertný tím vyjadril znepokojenie nad skutočnosťou, že znižujúci sa nápad exekúcií v ostatných rokoch nevedol pri zachovaní počtu sudcov a zamestnancov súdov k zvýšenému počtu rozhodnutých vecí, ale práve naopak. Vyjadrili to mimoriadne kriticky: „Tento trend pracovať len toľko, koľko treba (alebo ešte menej) viedol k extrémne vysokému nárastu počtu nerozhodnutých vecí.“

„Neukončené exekučné veci predstavujú 6 až 9 krát väčší počet ako počet došlých exekučných vecí. Napriek tomu, že počet došlých exekučných vecí v rokoch 2014–2016 klesol a miera vybavenosti došlých vecí bola v ostatných rokoch pozitívna, nestačilo to na zlepšenie odhadovaného času potrebného na rozhodnutie vo veci, ktorý je ešte stále mimoriadne dlhý (medzi 6–9 rokmi).“<sup>13</sup>

K zriadeniu jedného kauzálne príslušného súdu v Banskej Bystrici zaujala Správa opatrné stanovisko. Efektívnosť exekučného súdu treba podľa Správy sledovať a zrealizovaná reforma sa má dôsledne posúdiť. Okresný súd Banská Bystrica okrem toho, že sa stáva jediným súdom pre vybavovanie exekučnej agendy, má širokú vecnú príslušnosť (celoštátnu príslušnosť v elektronických platobných rozkazoch, v sporoch priemyselného duševného vlastníctva a pod.), a teda je vystavený riziku nadmerného zaťaženia.

Ako alternatívu Správa navrhuje preniesť právomoc exekučného súdu na jeden okresný súd v každom kraji (teda vytvoriť osem exekučných súdov). Takýto prístup by riziko nadmerného zaťaženia rozložil a zároveň by mohla byť zachovaná špecializácia.

Prezident CEPEJ pri prezentácii Správy hodnotil vytvorenie špecializovaného exekučného súdu ako odvážny krok. V prípade, že sa exekučný súd osvedčí, môže byť inšpiratívny aj pre iné štáty.

Súdy, ktoré stratili príslušnosť v exekučných veciach, musia podľa Správy intenzívne pracovať na riešení neukončených vecí. Správa vzhľadom na vážnosť situácie v exekučnej agende navrhuje politické riešenie, ktoré povedie ku konsolidácii systému, zjednodušeniu a urýchleniu procesov.

„Výstupy reformy, ktorá bola spustená v apríli 2017, podľa ktorej všetky nové exekučné veci majú byť podané na jediný súd by sa mali dôsledne posúdiť. Ostane však ešte dosť veľký počet nevybavených exekučných vecí, v ktorých budú rozhodovať súdy po celej krajine, ktoré už teraz nedodržiavajú žiadnu primeranú lehotu. Všeobecne sa dá povedať, že v prípade problému takejto závažnosti je potrebné zaviesť „zákon pre naliehavé situácie“, ktorý

<sup>13</sup> Správa efektívnosť a kvalita slovenského súdneho systému, hodnotenie a odporúčania na základe nástrojov CEPEJ, s. 125.

by v prípade potreby urýchlil konania a vyčistil registre. Vychádzajúc z dostupných údajov je možné usúdiť, že nie je možné pri súčasných zdrojoch ukončiť taký obrovský počet nerozhodnutých exekučných konaní v rozumnej lehote. Z tohto dôvodu existujú silné náznaky potreby naliehavej politickej intervencie, ktorá by napomohla zjednodušeniu a urýchleniu procesov. Preto by bolo dobré zväziť konsolidáciu exekučného systému (vynímajúc „zablokovanie“ exekučných vecí na registroch súdov, ktoré nemajú kompetenciu alebo prostriedky na riadenie výkonu exekúcie) a exekútorskej profesie.<sup>14</sup>

Bližšie návody na riešenie situácie v exekučnej agende Správa neobsahuje s odvolaním sa na to, že nemá zadanie vyjadrovať sa k možným nedostatkom systému exekúcií v rozhodovacej činnosti súdov. Zdôrazňuje potrebu pravidelného monitoringu súdov, ktoré stratili príslušnosť na rozhodovanie v exekučných veciach, avšak majú intenzívne pracovať na vybavovaní neukončených vecí.

Na druhej strane Správa pripomína, že neprimerane dlhé prietahy vo vymáhaní rozhodnutí súdov môžu byť v rozpore s judikatúrou ESLP. „Pri celkovej dĺžke konaní v civilných veciach je proces exekúcie druhou etapou tohto procesu a právo je fakticky naplnené až vykonaním efektívnej exekúcie.“ Tu Správa odkazuje na Usmernenie k článku 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach, ECtHR, April 2017, s. 367–371.<sup>15</sup> Z toho je evidentné, že legislatívne riešenie, ktoré povedie k vybavovaniu neukončených exekúcií, by malo byť založené na týchto princípoch.

## Zastavenie exekúcie po uplynutí stanoveného času

Problematika zastavovania neúspešne vedených exekúcií bola v legislatívnom procese, ktorý predchádzal prijatiu zákona č. 2/2017 Z. z., predmetom vášnivých diskusií, ktoré nasledovali polemiky o náhodnom pridelovaní vecí exekútorom.

Podľa § 61n ods. 1 písm. c) a d) Exekučného poriadku účinného od 1. 4. 2017 vydá exekútor upovedomenie o zastavení exekúcie, ak

1. uplynula lehota 30 mesiacov pri právnickej osobe alebo päť rokov pri fyzickej osobe od
  - a) začatia exekúcie alebo
  - b) posledného zexekvovania majetku povinného,

2. nepodarilo sa zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou, resp.
3. zistené príjmy alebo majetok nestačia aspoň na úhradu trov exekútora.

Uvedené podmienky musia byť splnené kumulatívne. Proti upovedomeniu o zastavení exekúcie môže vzniknúť oprávnený námietky, o ktorých rozhodne súd. Účinkom zastavenia exekúcie proti právnickej osobe po uplynutí stanovenej lehoty je zrušenie bez likvidácie a následný výmaz z obchodného registra.

Proti určeniu lehoty trvania exekúcie namietali najmä zástupcovia veriteľov (za všetkých spomeniem napríklad Slovenskú bankovú asociáciu), ale aj štátne orgány (napríklad Generálna prokuratúra SR), ktorí poukazovali na nádej, že dlžník nadobudne majetok v budúcnosti a na možné účelové dočasné vykazovanie nemajetnosti dlžníka.<sup>16</sup> Časový úsek, po ktorého uplynutí exekútor exekúciu zastaví, bol napokon oproti pôvodnému návrhu podstatne predĺžený.<sup>17</sup>

Odporcovia takejto regulácie upozorňovali na to, že ide o ďalšie oslabenie práv veriteľa, pričom nie je dôvod pre obmedzenie maximálnej dĺžky trvania exekučného konania a toto ustanovenie môže byť predmetom špekulatívneho správania dlžníkov. Exekúcia sa podľa odporcov zastaví bez skúmania konkrétnych okolností a posudzovania nemajetnosti.

Podľa ďalších argumentov proti časovej limitácii exekúcie, tak ako nie je obmedzená celková dĺžka základného súdneho konania, nemôže byť obmedzená ani dĺžka vykonávacieho konania. Poukazovalo sa aj na to, že pohľadávka oprávneného predstavuje za určitých podmienok predmet vlastníckeho práva, ako to vyplýva z ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR, a je chránená čl. 20 Ústavy SR. Legitímne očakávanie veriteľa na plnenie dlžníka je preto chránené ako právo vlastníť majetok v súlade s čl. 20 Ústavy SR.<sup>18</sup>

Argumentácia v prospech zavedenia časových rámcov exekúcie (nakoľko dôvodová správa v tomto smere veľmi neobjasňuje zámery legislatívco) môže byť okrem odbremenenia justičného systému od neúspešných exekúcií založená aj na tom, že rozhodnutie o zastavení exekúcie nezakladá prekážku *ne bis in idem*, a v prípade, že sa objaví majetok, je možné podať návrh na vykonanie exekúcie opätovne.

<sup>14</sup> Správa efektívnosť a kvalita slovenského súdneho systému, hodnotenie a odporúčania na základe nástrojov CEPEJ, s. 126.

<sup>15</sup> Správa efektívnosť a kvalita slovenského súdneho systému, hodnotenie a odporúčania na základe nástrojov CEPEJ, s. 83, odkaz: [https://www.echr.coe.int/Documents/Guide\\_Art\\_6\\_ENG.pdf](https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_ENG.pdf)

<sup>16</sup> Pozri vyhodnotenie medzirezortného pripomienkového konania, v ktorom bolo k zákonu vznesených 1181 pripomienok.

<sup>17</sup> Pôvodný návrh zákona upravoval lehotu 18 mesiacov pri právnickej osobe a tri roky pri fyzickej osobe.

<sup>18</sup> Pozri vyhodnotenie medzirezortného pripomienkového konania.

Zástanovia časového obmedzenia poukazovali na to, že ak sa exekútorovi do 30 mesiacov pri právnickej osobe (resp. päť rokov pri fyzickej osobe) od začatia exekúcie alebo od posledného zexekvovania majetku nepodarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou, je dôvodné predpokladať, že povinný bude nemajetný a bol by tu aj dôvod na zastavenie exekúcie podľa pôvodného § 57 ods. 1 písm. h) Exekučného poriadku.<sup>19</sup> Je teda na veriteľovi, aby v prípadoch, keď je exekúcia objektívne dlhodobo neúspešná, inicioval konkurzné konanie alebo podal ďalší návrh na vykonanie exekúcie. V prípade zániku právnickej osoby bez likvidácie po vydaní upovedomenia o ukončení exekúcie to však možné nebude. Veriteľ má v týchto situáciách znášať kreditné riziko v prípade nemajetnosti alebo úpadku dlžníka, resp. povinného.

Podľa právneho stavu účinného do 31. 3. 2017 mohla byť exekúcia zastavená z dôvodu podľa § 57 ods. 1 písm. h) Exekučného poriadku, teda že majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie. Ako som už uviedol, tento dôvod na zastavenie exekúcie nebol v praxi príliš využívaný. Súdny pristupovali k zastaveniu exekúcie z dôvodu nemajetnosti veľmi opatrne a v prípade nesúhlasu veriteľa exekúciu nezastavili.

Podobne sa aj odborná literatúra stavala k dôvodu zastavenia exekúcie pre nemajetnosť veľmi zdržanlivo, vyzývala na citlivé zvažovanie zásahu do práv veriteľov, ktoré jednoznačne favorizovala. Poukazovalo sa jednak na možnosť premlčania judikovaného nároku, ako aj možnú stratu poradia v určitých prípadoch.<sup>20</sup>

Neraz nastali situácie, keď exekútor predložil súdu podnet na zastavenie exekúcie, ktorý odôvodnil výsledkami lustrácií majetku aktuálnymi ku dňu podania podnetu na zastavenie. Súd však k rozhodovaniu o tomto podnete súdneho exekútora pristúpil až po niekoľkých rokoch a zareagoval tak, že vyzval exekútora, aby zopakoval a opätovne predložil všetky potrebné lustrácie, nakoľko tie čo predložil sú už neaktuálne. Nakoniec súd pre nesúhlas oprávneného aj tak exekúciu nezastavil.

Niektorí veritelia, v systéme založenom na slobodnom výbere exekútora, tiež neradi videli, že ich exekúcie dávajú exekútori zastavovať. „Nekonečná“ exekúcia oprávnených nezaväzovala k úhrade trov a jej ukončenie

vymožením nebolo nikdy možné celkom vylúčiť. Niekedy vedenie exekúcie oprávneným vyhovovalo dokonca aj z účtovného hľadiska.

Praktické skúsenosti exekútorov potvrdzujú, že sa exekúcia môže úspešne vykonať po niekoľkých rokoch od jej začatia, a to z najrôznejších dôvodov. Kolegovia určite potvrdia množstvo konaní, v ktorých k vymoženiu pohľadávky prispela náhoda, či zaváhanie inak právne povereného povinného, ktorý sa exekúcii roky vyhýbal.

Vymoženiu pohľadávky môžu brániť aj dôvody, ako dlhotrvajúce súdne spory o prikázané pohľadávky alebo prednostný veriteľ. Fyzická osoba často nadobudne a stratí postihnuteľný príjem niekoľkokrát počas vedenia exekúcie. Pravidelne sa stretávame s tým, že platiteľ príjmu oznámi, že v prospech exekúcie bude vykonávať zrážky až po uplynutí doby, ktorá značne presahuje päť rokov. Navyše povinný môže zdediť majetok (čo možno predpovedať iba s veľkými ťažkosťami). Takmer vždy však možno predpokladať, že fyzickej osobe raz vznikne nárok na starobný dôchodok.

Problém zastavenia exekúcie po uplynutí stanovenej lehoty vidím najmä v tom, že prostriedky súdneho exekútora na reálne preverenie majetkových pomerov sú v prípade, keď povinný nespupracuje, pomerne obmedzené. Preto často nemožno nepochybné konštatovať, že nemajetnosť povinného bola preukázaná.<sup>21</sup>

V nových exekúciách o zastavení exekúcie po uplynutí stanoveného času bude rozhodovať súdny exekútor, a to vydaním upovedomenia o zastavení exekúcie.<sup>22</sup> Z hľadiska postavenia exekútora ide na Slovensku o novú koncepciu, ktorá by si sama zaslúžila bližšiu pozornosť.<sup>23</sup> Podľa dôvodovej správy má ísť o nesporné prípady. Súdny exekútor by mal vydať upovedomenie bez potreby rozsiahlejšieho dokazovania. Praktické prípady však nasvedčujú opaku. V mnohých situáciách bude sporné, či sú splnené podmienky pre zastavenie exekúcie exekútorom.<sup>24</sup>

<sup>21</sup> Pozornosť by si zaslúžila aj otázka, či je zabezpečená efektivita núteného výkonu rozhodnutia a či existujú účinné prostriedky pre odporovanie ukracujúcim úkonom dlžníka. V Pláne legislatívnych úloh vlády SR na rok 2018 je napríklad uvedené, že je potrebná novelizácia spôsobov vykonania exekúcie.

<sup>22</sup> Súdny exekútor rozhoduje o zastavení exekúcie z dôvodov uvedených v § 61n Exekučného poriadku.

<sup>23</sup> Proti takémuto prístupu by sa dalo namietat, že ide neprípustné prenesenie zodpovednosti zo súdu na súdneho exekútora. Exekútor by sa mal venovať vykonaniu exekúcie a nie posudzovaniu podmienok pre jej zastavenie.

<sup>24</sup> Zložitost rozhodovania exekútora ako príslušného orgánu z dôvodu vyhlásenia osobného bankrotu s ohľadom na potrebu posúdenia charakteru vymáhanej pohľadávky je zrejme napríklad z článku FÖLDEŠ, R., DŽAČÁR, L. Osobný bankrot ako dôvod na zastavenie exekučného konania, najpravo.sk, 23. 10. 2018; zdroj: <https://www.najpravo.sk/clanky/osobny-bankrot-ako-dovod-na-zastavenie-exekucneho-konania.html>

<sup>19</sup> Podľa § 57 ods. 1 písm. h) Exekučného poriadku (v znení účinnom do 1. 4. 2017) exekúciu súd zastaví, ak majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie. Podľa úpravy účinnej od 1. 4. 2017 súdny exekútor vydá upovedomenie o zastavení exekúcie ak sa nepodarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou, ktoré by stačili aspoň na úhradu trov exekútora.

<sup>20</sup> ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A. a kol. *Exekučný poriadok. Komentár* 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2015, s. 241.



Zastavenie exekúcie exekútorom po uplynutí ustanoveného času bude zrejme tým najspornejším dôvodom pre zastavenie. Dôležité bude, ako sa prax postaví k výkladu skutočnosti, že sa nepodarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou. Skutočnosť, že sa v rozhodnej dobe nepodarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou, a to napriek tomu, že exekútor vynaložil všetko úsilie, ktoré od neho možno vyžadovať, totiž neimplikuje, že povinný je nemajetný (resp. insolventný). Najmä v prípade nádeje na postihnutie príjmu alebo majetku povinného v budúcnosti môže byť rozhodovanie exekútora o zastavení exekúcie mimoriadne problematické.<sup>25</sup>

Zároveň podmienka určenia rozsahu uspokojenia pohľadávky z určitého majetku alebo príjmov v budúcnosti, s ohľadom na zákonný predpoklad uspokojenia aspoň trov exekútora, je požiadavkou skôr prorockého charakteru.

Totíž z prijatého plnenia sa na trovy exekútora použije vždy najviac 24 % plnenia, zvyšok prijatého plnenia sa použije na nárok oprávneného.<sup>26</sup> Nemôžeme teda predpokladať, že dôjde k uhradeniu trov exekútora bez toho, aby nebola zároveň uhradená aj časť istiny.

Ak sa teda súdny exekútor rozhodne, že exekúciu po uplynutí zákonnej lehoty trvania zastaví, môže oprávnený, resp. veriteľ podať námietky proti jeho rozhodnutiu, o ktorých bude rozhodovať súd. V námietkach bude musieť oprávnený zrejme tvrdiť a preukazovať, že existuje taký majetok a príjmy povinného, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou a ktoré stačia aspoň na úhradu trov exekútora. Úspešne argumentovať proti zastaveniu exekúcie bude v takom prípade pre oprávneného náročné.

Ustanovenie času, po ktorého uplynutí by mal exekútor neúspešnú exekúciu zastaviť, obmedzuje právo veriteľa na vedenie exekúcie (dovtedy kým nebude jeho nárok vymožený alebo bude preukázaná nemajetnosť dlžníka). Ako bolo vyššie uvedené, skutočnosť, že sa nepodarilo zistiť majetok, ktorý by stačil na uspokojenie nároku bez ďalšieho neznamená, že povinný je nemajetný, a už vôbec nevylučuje, že majetok nadobudne v budúcnosti. Možno preto hovoriť o zásahu do základného práva na súdnu ochranu a práva vlastníť majetok, ktorého procesnou ochranou je exekúcia. Takýto zásah je preto potrebné podrobiť testu proporcionality.

<sup>25</sup> Autor prvého komentára k novelizovanému Exekučnému poriadku sa domnieva, že hodnotenie naplnenia uvedených predpokladov zastavenia exekúcie je do značnej miery subjektívneho charakteru, a preto je zastavenie exekúcie iba možnosť a nie povinnosť exekútora. Pozri KRAJČO, J. *Exekučný zákon v aplikačnej praxi – Komentár*. Podľa stavu k 1. 7. 2017, EUROUNION, 2017, s. 366.

<sup>26</sup> Pozri § 60 ods. 2 Exekučného poriadku.

Obmedzenie trvania exekúcie sleduje legitímny cieľ ktorým je, aby sa nevymožiteľné exekúcie priebežne ukončovali, nezaťažovali justičný systém a exekútorov. Z analýzy CEPEJ jednoznačne vyplýva, že neukončené exekúcie sa stali problémom, ktorý je potrebné riešiť. Na druhej strane možno vylúčiť, že cieľom tejto právnej úpravy bude pomoc občanom v dlhovej pasci, nakoľko títo majú zabezpečený prístup k osobnému bankrotu.

Ustanovenie časových rámcov, ktoré trvanie bezúspešného konania limitujú je bezpochyby prostriedkom ako dosiahnuť funkčnosť systému do budúcnosti.

Je otázne či by tento cieľ bolo možné dosiahnuť miernejšími prostriedkami. Neudržateľnú situáciu s nabaľovaním nevymožiteľných exekúcií totiž súdy doposiaľ neboli schopné riešiť priebežne a v primeraných lehotách.

Z hľadiska nastolenia spravodlivej rovnováhy je dôležité, aby mal súdny exekútor zachovanú diskrečnú právomoc pri posudzovaní, či sa podarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou.

Ďalej je dôležité, že zostalo zachované právo veriteľa podať nový návrh na vykonanie exekúcie v prípade, ak sa objaví majetok alebo príjmy povinného. Treba však poukázať aj na rozhodnutie Ústavného súdu ČR, podľa ktorého nie je výhodné prenesenie povinnosti sledovať majetnosť povinného na oprávneného, ktorý na to nemá dostatočné prostriedky.<sup>27</sup>

Preto, aby bremeno kladené na veriteľa v súvislosti s iniciovaním novej exekúcie nebolo neprimerané, by bola do budúcnosti žiaduca možnosť podať zjednodušený opätovný návrh na vykonanie exekúcie, bez potreby prikladať prílohy, či zaplatiť súdny poplatok. Zároveň by sa mohlo zvážiť aj prípadné predĺženie premlčacej doby.

*De lege ferenda* by podľa môjho názoru bolo tiež vhodné, aby v prípade súbehu veriteľov (čo bude pomerne častá situácia) na zastavenú exekúciu nadväzoval likvidačný alebo oddlžovací konkurz.<sup>28</sup>

<sup>27</sup> Uznesenie Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 3873/17 zo dňa 14. 3. 2018: „Je síce pravdou, že po zastavení exekuce lze v případě objevivšího se majetku povinného exekuci zahájit, nicméně exekutor má pro zjišťování majetkových poměrů povinného nesrovnatelně výhodnější postavení, než oprávněný. Preventivní opětovné zahajování exekuce přitom nemusí být pro oprávněného výhodné, neboť exekutor by po něm mohl, právě s ohledem na předchozí neúspěšnou exekuci, požadovat složení přiměřené zálohy na náklady exekuce (§ 30 e. ř.). Oprávněný by se tak dostával oproti povinnému do méně výhodného postavení, a to za situace, kdy s ohledem na věk povinného není vyloučeno, že tento nabude někdy v budoucnu nějaký majetek. Ve své podstatě není důvod přenášet „povinnost“ hlídat majetnost povinného na oprávněného. Toto je především povinností exekutora, který tak činí pochopitelně v zájmu oprávněného.“

<sup>28</sup> Zo stanoviska pléna Ústavného súdu ČR Pl. ÚS-st. 23/06 zo dňa 12. 9. 2006: „Navíc provedením exekuce dle exekučního řádu nelze

Ako som už vyššie uviedol, novelizované spôsoby zastavovania exekúcie sa nijako nedotýkajú zostatkových nevybavených exekúcií. Podľa informácií z augusta 2018 boli personálne posilnené exekučné oddelenia súdov, ktoré vybavujú staré veci. Politické vyhlásenia naznačujú, že ďalším krokom by mal byť zákon, ktorý umožní zastavovať aj staré nevybavené exekúcie exekútorom obdobne ako nové exekúcie.

Už dlhodobejšie v našom priestore niektorí populistickí politici, neuvedomujúc si ústavnoprávny rozmer problematiky, sľubujú tzv. „exekučnú amnestiu“, ktorá by staré exekúcie zastavila. Dokonca sa objavili aj návrhy ústavného zákona, ktorým mala byť zavedená. Našťastie sa tieto sľuby zrejme nenaplnia, pretože aktuálne bol do legislatívneho procesu zaradený „zákon o ukončení niektorých exekúcií“.<sup>29</sup>

## Zákon o ukončení niektorých exekúcií

Návrh zákona predložený ministerstvom spravodlivosti predpokladá zavedenie povinnosti exekútora vydať upovedomenie o zastavení starých exekúcií v prípade existencie niektorého z „nesporných“ dôvodov na zastavenie exekúcie alebo ak uplynula rozhodná doba a exekútor nezistil majetok, ktorý by stačil aspoň na úhradu trov exekúcie. Rozhodná doba je stanovená na päť rokov od doručenia poverenia na vykonanie exekúcie.

Normuje sa nevyvrátiteľná domnienka nemajetnosti, podľa ktorej ak v rozhodnej dobe nedošlo k vymoženiu vymáhaného nároku celkom platí, že sa nezistil majetok, ktorý by stačil aspoň na úhradu trov exekúcie.

Návrh zákona upravuje aj výnimky z povinného zastavenia exekúcie napríklad vtedy, ak ide o vymoženie pohľadávky na výživnom, uspokojenie práva na nepeňažné plnenie alebo exekúciu, v ktorej bol v posledných 18 mesiacoch pred uplynutím rozhodnej doby dosiahnutý výťažok spolu aspoň vo výške 15 eur alebo v konaní, v ktorom bolo zriadené exekučné záložné právo.

Trovy starej exekúcie by mali byť stanovené paušálnou sumou a výzva na úhradu trov starej exekúcie bude súčasťou upovedomenia o zastavení exekúcie. Proti upovedomeniu o zastavení starej exekúcie budú pripustené námietky, o ktorých rozhodne súd.

Po zastavení starej exekúcie môže oprávnený opätovne podať zjednodušený návrh na vykonanie exekúcie.

Vymáhané právo sa nepremlčí a ani nezanikne skôr ako uplynie rok od ukončenia exekúcie. Takto sa môže začať nové exekučné konanie podľa predpisov účinných od 1. 4. 2017, a teda konanie na špecializovanom exekučnom súde, ktorý na krajevom princípe vyberie exekútora. Nové konanie pravdepodobne nebude oslobodené od súdneho poplatku.

Z analýzy CEPEJ vyplýva, že slovenské súdy pri vybavovaní exekučných vecí nedodržiavajú ani primerané lehoty. Na tejto skutočnosti zrejme nič zásadné nezmení ani ich personálne posilnenie. Logickým vyústením tejto situácie je posilnenie postavenia exekútora z hľadiska preneseného výkonu súdnej moci. Hoci podľa dôvodovej správy sa exekúcia zo stanovených dôvodov zastavuje *ex lege* o čom exekútor iba vydá upovedomenie, je evidentné prenesenie zodpovednosti za posúdenie konkrétnych okolností prípadu zo súdu na exekútora.

Podľa dôvodovej správy je cieľom zákona odhaliť a ukončiť nemajetné exekúcie, a to vzhľadom na celospoločenskú potrebu urgentného odbremenenia slovenských súdov a všeobecný záujem na zefektívnení vymožitelnosti právom chránených nárokov, ako aj vzhľadom na všeobecný záujem na poskytnutí pomoci občanom, ktorí sa ocitli v dlhovej pasci.<sup>30</sup>

Pomôže návrh občanom, ktorí sa ocitli v dlhovej pasci?

Fyzické osoby majú zabezpečený prístup k „liberálnemu“ oddĺženiu už od marca 2017, čo aj vo veľkej miere využijú. Podmienkou oddĺženia je však vedená exekúcia.

Podľa zákona sa budú zastavovať exekúcie, v ktorých sa dlhodobo nevymáhajú žiadne prostriedky. Takýchto povinných (ktorí sa často pohybujú v šedej ekonomickej sfére) teda exekúcie nijakým praktickým spôsobom neobmedzujú. Zastavenie exekúcie im však môže skomplikovať prístup k oddĺženiu. Navyše zastavenie exekúcie povinných nebude motivovať k zmene životného štýlu (vystúpenie zo šedej ekonomiky) a prípadnému zamestnaniu sa, keďže stále hrozí, že veriteľ podá nový návrh na vykonanie exekúcie.

Preto si myslím, že zákon o ukončení exekúcií nepomôže občanom v dlhovej pasci, na rozdiel od inštitútov konkurzného práva.

Dôjde k zefektívneniu vymožitelnosti právom chránených nárokov a budú odbremenené súdy?

Ukončenie nemajetných exekúcií, v konečnom dôsledku určite odľahčí preťažené súdy a nakoniec aj súdnych

spolehlivě učinit závěr o naprosté nesolventnosti povinného. Takový závěr lze učinit až v rámci konkurzu.“

<sup>29</sup> Materiály k návrhu zákona sú dostupné tu: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2018-763>

<sup>30</sup> Dôvodová správa k návrhu zákona – všeobecná časť, zdroj: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2018-763>

exekútorov. Možno predpokladať, že tí sa budú môcť viac venovať konaniam, v ktorých by nároky oprávnených mohli byť uspokojené. Zároveň sa exekútorom vráti aspoň časť prostriedkov, ktoré do nevykonalných exekúcií investovali.

Požadovaný výsledok pravdepodobne nebude okamžitý, pretože nebudú zastavené konania, v ktorých je potrebná ingerencia súdu (napr. rozhodnutie o námietkach, návrhu na odklad exekúcie a pod.). Na druhej strane nemožno po účinnosti tohto zákona vylúčiť dočasné preťaženie exekútorových úradov.

Pre súdnych exekútorov bude v tejto súvislosti dôležité to, aby vzhľadom na množstvo vecí mali dostatok časového priestoru na posúdenie konaní, ktoré spĺňajú zákonné podmienky na zastavenie a následné vydanie upovedomení o zastavení exekúcie. Ďalej bude významná výška paušálu starej exekúcie, ktorá musí byť primeraná a zohľadňovať náklady spojené so spismi vedenými niekoľko rokov, ale aj pridanú zodpovednosť za prenesený výkon súdnej moci.

Väčší problém s navrhovanou úpravou budú mať zrejme veritelia, ktorých exekúcie budú zastavené. Veritelia budú povinní uhradiť trovy zastavenej exekúcie a v prípade, ak chcú v exekúcii pokračovať, vynaložiť ďalšie výdavky na podanie nového návrhu. Otázne je, či množstvo nevybavených vecí v exekučnej agende je dôvodom pre taký vážny zásah do práva na spravodlivý súdny proces a práva vlastníť majetok.

Najzásadnejšia pripomienka veriteľov pravdepodobne bude smerovať k tomu, že nemajetnosť povinného nebola preukázaná na základe individuálneho posúdenia vecí. Ako som už uviedol, zákon zavádza nevyvrátiteľnú domnienku nemajetnosti.

Domnienky v práve majú vyjadrovať všeobecnú skúsenosť, ktorá vyplýva z nazhromaždených skúseností. V prípade, ak domnienka všeobecnú skúsenosť nevyjadruje, jej platnosť môže byť ospravedlnená poukazom na potrebu ochrany iných všeobecne akceptovaných hodnôt a záujmov alebo na potrebu zabezpečiť reálnu funkčnosť právneho systému. Nevyvrátiteľné domnienky zdôrazňujú potrebu ochrany určitých hodnôt aj za cenu toho, že skutočnosť v nich prezumovaná nie je dôveryhodná. Pri právnych domnienkach je vždy opodstatnené skúmať, či sme sa o domnelom stave mohli dozvedieť aj iným spôsobom.<sup>31</sup>

Z uvedených dôvodov treba s domnienkami pracovať uvážlivo a pokiaľ možno formulovať domnienky vyvrátiteľné.

Ak sa podarilo zistiť majetok alebo príjmy, ktoré by mohli byť postihnuté exekúciou v nových exekúciách, exekútor upovedomenie o zastavení exekúcie nevydá. V starých exekúciách sa podľa návrhu bude predpokladať, že povinný je nemajetný, aj keď sa postihnuteľný majetok alebo príjmy zistiť síce podarilo, ale nie je splnená niektorá z taxatívne stanovených výnimiek.

Nemajetnosť sa bude predpokladať aj u tých povinných, ktorí sa exekúcii zámerne vyhýbajú. Z vykonaných lustrácií pritom môže vyplývať, že bol zistený majetok (napríklad motorové vozidlá), ktorý sa však vzhľadom na správanie povinného nepodarilo speňažiť. Domnienku nemajetnosti nebude možné vyvrátiť ani v prípadoch, keď povinný ani po opakovanej výzve nepodal vyhlásenie o majetku a nepreukázal zdroje príjmov. Podobne v prípade ak sa majetok a príjmy síce zistiť podarilo, avšak oprávnený čaká na uspokojenie v poradí alebo na výkon práva prednostného veriteľa. Povinný môže byť tiež majiteľom takých majetkových hodnôt, ktoré podľa súčasnej právnej úpravy nemožno efektívne postihnúť (napríklad leasing alebo členský podiel v družstve<sup>32</sup>).

Zastavenie takejto exekúcie môže zasiahnuť do legitímnych očakávaní veriteľov, ktorí sa mohli spoliehať na to, že ich pohľadávka bude pri obvyklom chode udalostí vymožiteľná. Z tohto pohľadu bude návrh problematický aj z hľadiska právnej istoty, zákazu retroaktivity a ochrany nadobudnutých práv.

V rozpore s princípom právnej istoty a tým aj právneho štátu by bolo také obmedzenie občianskych práv a slobôd zákonom, ktoré by prekročilo medze primeranosti.<sup>33</sup> Porušením zásady nezmeniteľnosti, t.j. ochrany nadobudnutých práv by bola každá retroaktívna zmena právneho vzťahu, ktorá by so spätnou účinnosťou zhoršila právne postavenie subjektu práva.<sup>34</sup>

Z uvedeného je teda zrejmé, že zákon o ukončení niektorých exekúcií do základných práv veriteľov garantovaných ústavou a medzinárodnými zmluvami zasiahne. Preto je dôležité zvážiť primeranosť tohto zásahu. Z hľadiska zamýšľaného cieľa návrh občanom v dlhovej pasci nepomôže. Na druhej strane návrh umožní vyčistiť registre súdov a súdnych exekútorov od starých exekúcií a môže viesť k ich odbremeneniu.

Problémom je skutočnosť, že budú zastavené aj také exekúcie, ktoré by mohli byť úspešne ukončené. Ukončenie exekúcie a následné iniciovanie novej exekúcie môže znamenať stratu poradia exekúcie a viesť k zvýhodneniu

<sup>31</sup> KÁČER, M. Domnienky v práve. *Právny obzor*, roč. 92, 2009, č. 6, s. 502–515.

<sup>32</sup> Pozri uznesenie Ústavného súdu SR z 2. mája 2018, sp. zn. III. ÚS 180/2018.

<sup>33</sup> KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 208.

<sup>34</sup> Tamtiež, s. 209.

neskoršej exekúcie, ktorá ešte nespĺňa podmienky pre zastavenie.<sup>35</sup> Tiež môže viesť k oslabeniu práva veriteľa v podobe premlčania.

V tejto súvislosti treba pripomenúť aj konštantnú judikatúru ESLP vo veci prieťahov v konaní, podľa ktorej zaťaženosť justičného systému nemôže byť ospravedlniteľným dôvodom na zásah do práva na spravodlivý súdny proces, pokiaľ neboli včas urobené účinné opatrenia.<sup>36</sup> Ako už bolo uvedené vyššie, problém s narastajúcimi zozatkami starých exekúcií je dlhodobým a je výsledkom zanedbávania problematiky exekučnej agendy. Nejde teda o problém, ktorý by sa aktuálne objavil a na ktorý musí zákonodarca urgentne reagovať mimoriadnym opatrením.

Preto treba skúmať, či by bolo možné cieľ (odbremeniť súdy a ukončiť nemajetné exekúcie) dosiahnuť aj inak, resp. menej závažným zásahom do základných práv. V tomto smere je niekoľko možností, ako návrh zákona zjemniť a primerane ochrániť legitímne očakávania veriteľov.

Ďalšie personálne posilnenie súdov a urýchlenie procesov by mohlo byť riešením, avšak z dôvodov uvedených v správe CEPEJ by nemuselo viesť k želanému výsledku. Z hľadiska vyvažovania legislatívneho zásahu by preto bolo vhodnejšie formulovať domnienku nemajetnosti ako vyvrátiteľnú. *De lege ferenda* by sa exekútorovi mala poskytnúť možnosť zväziť, či boli zistené také príjmy

<sup>35</sup> Možno poukázať na nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 21/2000:

„O obmedzení samotnej podstaty práva na prístup k súdu môže ísť aj vtedy, ak zákonodarca upraví predpoklady efektívneho prístupu k súdnej ochrane určitej skupiny subjektov inak (užšie alebo vylučujúcim spôsobom) iba z dôvodu, že ich nárok na súdnu ochranu sa uplatňuje voči určitej skupine iných subjektov bez toho, aby mal k takému postupu objektívne a primerané dôvody. Zákonodarca totiž pri obmedzovaní efektívneho prístupu k súdu u porovnateľnej skupiny subjektov práva musí sledovať legitímny cieľ a musí na jeho dosiahnutie použiť také právne prostriedky, ktoré sú k sledovanému cieľu v primeranom vzťahu proporcionality s osobitným zreteľom na podstatu ústavne zaručeného práva na súdnu ochranu. Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo k etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Nakoľko ústava v tomto svojom článku upravuje zákaz diskriminácie pri používaní základných práv a slobôd, ktoré sú obsiahnuté v jej druhej hlave, možno konštatovať, že zákaz diskriminácie sa vzťahuje aj na využívanie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Národná rada Slovenskej republiky je preto povinná prijímať také zákony, ktoré zásadne nikoho nediskriminujú pri uplatňovaní práva na prístup k súdnej ochrane.“

<sup>36</sup> Sprievodca k čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd – právo na spravodlivý súdny proces, Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013, aktualizované k 31. 8. 2018, bod. 384, 385;

a majetok, ktoré odôvodňujú záver, že v exekúcií treba pokračovať, a to predovšetkým v prípadoch keď povinní s exekútorom nespôlpracujú. Preto sa ako vhodnejšia javí vyššie opísaná koncepcia upravená pre zastavovanie nových exekúcií. Opätovný návrh na vykonanie exekúcie by mal byť oslobodený od súdneho poplatku.

Zákonodarca by mal tiež zväziť možnosť výraznejšieho predĺženia premlčacích dôb judikovanej pohľadávky, ktorej exekúcia bude zastavená.

Zámerom predkladateľa je čo najrýchlejšie ukončenie starých exekúcií vedených na všetkých slovenských okresných súdoch a ich prípadné „prepoverovanie“ špecializovaným exekučným súdom na nové exekúcie. Pre zabezpečenie primeranosti takéhoto postupu by bolo vhodné zväziť možnosť zachovania účinkov zabezpečovacích úkonov starej exekúcie.

Zatiaľ je tento návrh zákona iba na začiatku legislatívneho procesu, ktorý môže priniesť ešte mnoho zvrátov.

## Záver

Z narastajúceho počtu nevybavených exekúcií v Slovenskej republike sa stal vážny problém, ktorý treba riešiť. Legislatívne zmeny sprístupnili osobné bankroty pre nemajetných a časovo ohrančili trvanie neúspešnej exekúcie. Ďalším legislatívnym opatrením majú byť zastavené staré nevyožiteľné exekúcie. Zároveň bolo posilnené postavenie súdneho exekútora, ktorý sám rozhoduje o niektorých procesných otázkach vrátane zastavenia exekúcie z určitých dôvodov.

Nová právna úprava na druhej strane oslabuje práva veriteľov, ktorým svedčí judikované právo. Pokus o zjednodušené riešenie množstva nevybavenej a roky zanedbávanej agendy je v konečnom dôsledku oslabením práva na spravodlivý súdny proces a práva vlastníť majetok.

Z tohto dôvodu by mal byť prístup k tejto problematike založený na citlivom vyvažovaní práv veriteľov, verejného záujmu na vybavovaní exekučnej agendy a oddlžení osôb, ktoré sa dostali do finančných problémov. Prílišné zjednodušenie procesu zastavenia exekúcií a oddlženia, v snahe rýchlo a jednoducho vyriešiť dlhoročný problém, môže znamenať zásah do základných práv veriteľov. To by mohlo viesť k ďalšiemu neželanému oslabeniu pocitu spravodlivosti, ako aj dôvery v justíciu.

Problémy s nevybavenými exekúciami zaťažujú aj justičný systém v Českej republike. Myslím si, že niektoré legislatívne úpravy zo Slovenska môžu byť inšpiratívne. Ďalšie bude treba podrobiť dôkladnej analýze a odbornej diskusii.

# NOTÁŘSKÝ ZÁPIS SE SVOLENÍM K VYKONATELNOSTI JAKO EXEKUČNÍ TITUL

**Mgr. Ondřej Hönig**

notářský koncipient

notářský úřad JUDr. Martina Foukala

## Úvod

Ačkoliv je notářský zápis se svolením k vykonatelnosti občanským soudním řádem (§ 274) i exekučním řádem (§ 40) zařazen bez větších rozdílů mezi ostatní tituly pro výkon rozhodnutí, postup při jeho sepisování i následný výkon rozhodnutí, respektive exekuce, jsou natolik odlišné od procesu, kterým prochází ostatní tituly pro výkon rozhodnutí<sup>1</sup>, že vyžaduje zvláštní pozornost.

Sepisování notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti bylo zákonem svěřeno notářskému stavu již v druhé polovině 19. století. Zákon č. 75/1871 ř. z., jímž se zavádí nový řád notářský, umožnil sepisovat notářské zápisy s tzv. exekuční doložkou, tedy přivolením dlužníka k vykonatelnosti takového notářského zápisu. Původní ministerský návrh zákona dokonce povinnost výslovného svolení dlužníka s vykonatelností vůbec neobsahoval. Explicitně vyjádřené přivolení dlužníka s vykonatelností notářského zápisu bylo do notářského řádu doplněno až v legislativním procesu pozměňovacím návrhem poslanců Říšské rady<sup>2</sup>.

Zlom nastal až roku 1950. Zákonem č. 201/1949 Sb., o notářství, došlo dne 21. 8. 1949 ke zrušení notářského řádu z roku 1871 a s ním i k odstranění zákonné úpravy notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti na dlouhých 40 let.

<sup>1</sup> V dalším textu budu pod pojmem titul pro výkon rozhodnutí myslet rovněž exekuční titul a obráceně a výkonem rozhodnutí též exekuci a obráceně, pokud nebude v konkrétním případě uvedeno jinak.

<sup>2</sup> FLEISCHER, J. *Doplnění článku „Pár slov k notářskému zápisu se svolením k vykonatelnosti“ několika větami. AD NOTAM*, 2004, roč. 11, č. 5, s. 130. ISSN 1211-0558.

Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti se vrátil do našeho právního řádu až s novelizací občanského soudního řádu v roce 1991<sup>3</sup>, který nově v § 274 písm. e) uváděl mezi tituly pro výkon rozhodnutí notářský zápis se svolením k vykonatelnosti<sup>4</sup>. Jednalo se však o jedinou zákonnou úpravu notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, neboť notářský řád neobsahoval žádné speciální ustanovení k tomuto institutu. Z období konce 90. let minulého století pak pochází i dnes notoricky známé rozhodnutí<sup>5</sup> Nejvyššího soudu, který postavil najisto, jaké náležitosti musí notářský zápis se svolením k vykonatelnosti obsahovat, a ukončil tak stávající praxi sepisování notářských zápisů obsahujících hmotněprávní titul spolu se svolením dlužníka k vykonatelnosti i jednostranných uznání dluhu se svolením dlužníka k vykonatelnosti.

V duchu tohoto rozhodnutí Nejvyššího soudu došlo k 1. 1. 2001 k novelizaci notářského řádu. Ustanovení § 71a až 71c notářského řádu koncipovala notářský zápis se svolením k vykonatelnosti jako procesní dohodu oddělenou od hmotněprávního titulu. Došlo tak k podstatnému odchýlení se od tradice sahající do 2. poloviny 19. století. V praxi však docházelo k sepisování jediného notářského zápisu, který obsahoval dvě části. První část se věnovala hmotněprávnímu závazku, druhá část obsahovala procesní dohodu účastníků se svolením k vykonatelnosti. Nutno dodat, že se k této praxi kladně vyslovil i Nejvyšší soud v usnesení ze dne 23. 6. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2910/2007.

Novela notářského řádu z roku 2009<sup>6</sup>, jejímž inspiračním zdrojem byl mimo jiné notářský řád z roku 1871 a úprava německá, do našeho právního řádu přinesla tři odlišné druhy notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71a odst. 1 notářského řádu.

Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle ustanovení § 71a odst. 1 notářského řádu obsahuje právní jednání, které zakládá závazkový právní poměr mezi účastníky notářského zápisu, a svolení zavázaného účastníka, aby byl podle tohoto zápisu nařízen a proveden výkon rozhodnutí (vedena exekuce) a aby byl takový notářský zápis exekučním titulem, jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní.

Zákonodárce v tomto ustanovení vymezil některé další obsahové náležitosti, které jsou u toho typu notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti vyžadovány. Jedná se o výši dluhu a lhůtu pro plnění. Zároveň toto ustanovení umožňuje sepsat notářský zápis pouze o právním jednání, ve kterém se účastník zaváže splnit dluh peněžitý. V úvahu tak přichází sepsání například smlouvy o zápůjčce se svolením k vykonatelnosti. Naopak podle ustanovení § 71a odst. 1 notářského řádu není možné sepsat notářský zápis, ve kterém by dlužník svolil k tomu, aby bylo provedeno vyklizení nemovité věci, nebude-li povinnost splněna řádně a včas. Zákonodárce tak zvolil užší pojetí druhu závazku oproti tomu, které je zvolené v případě notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti dle § 71b notářského řádu.

Ohledně hmotněprávního závazku v notářském zápisu se vyjma skutečnosti, že obsahem musí být peněžitý dluh, notářský řád nezmiňuje, neboť tyto náležitosti stanoví hmotné právo, především tedy občanský zákoník. Při sepisování notářského zápisu podle § 71a odst. 1 notářského řádu tak bude nutné splnit i náležitosti kladené na zakládaný závazkový právní poměr hmotným právem.

### **Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71a odst. 2 notářského řádu**

Ustanovení § 71a odst. 2 notářského řádu představuje vyslyšení požadavků praxe, aby bylo umožněno sepisovat notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti, jejichž obsahem je uznání dluhu dlužníkem a svolení, aby podle tohoto zápisu byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí (vedena exekuce) a aby byl takový notářský zápis exekučním titulem, jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní. Jelikož je účastníkem notářského zápisu pouze dlužník, musí závazkový právní poměr existovat již v době sepisování notářského zápisu. Pokud strany závazkového právního poměru, z něhož dlužník uznává dluh, potřebují modifikovat závazkový právní poměr, budou muset mezi sebou nejprve uzavřít dodatek, ve kterém upraví jimi požadovaná práva a povinnosti. Teprve následně je možné sepsání notářského zápisu o uznání peněžitého dluhu se svolením k vykonatelnosti.

Z hlediska náležitostí kladených na tento druh notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti je třeba dodržet, aby právní jednání obsahovalo výši dluhu, označení právního důvodu dluhu, lhůtu pro zaplacení dluhu a povinnost účastníka zaplatit dluh ve lhůtě. Jak již bylo uvedeno výše, věřitel není účastníkem tohoto notářského zápisu, a je tedy nutné jej v uznání dluhu specifikovat.

Rozdílům mezi notářským zápisem se svolením k vykonatelnosti dle § 71a odst. 1 a odst. 2 notářského řádu se věnoval také Nejvyšší soud, který v usnesení ze dne 2. 5.

<sup>3</sup> Zákonem č. 519/1991 Sb.

<sup>4</sup> § 274 písm. e) občanského soudního řádu v tehdy účinném znění uváděl mezi tituly pro výkon rozhodnutí *notářské zápisy, které obsahují občanskoprávní závazek a v nichž jsou vyznačeny osoba oprávněná a povinná, právní důvod, předmět a doba plnění, jestliže osoba povinná k vykonatelnosti v notářském zápise svolila.*

<sup>5</sup> Usnesení ze dne 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98.

<sup>6</sup> Zákon č. 7/2009 Sb.

2017, sp. zn. 20 Cdo 1397/2017, shrnul: „Ze znění § 71a odst. 1 notářského řádu jednoznačně vyplývá, že svolení závazného účastníka, aby byl podle zápisu nařízen a proveden výkon rozhodnutí (vedena exekuce) a aby byl notářský zápis exekučním titulem, jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní, se může týkat pouze peněžitého dluhu vyplývajícího ze zakládaného závazkového právního vztahu právním jednáním, o kterém je notářský zápis. Je proto zjevné, že není možné, aby tento vztah byl založen ujednáním osob, které nejsou účastníky notářského zápisu. Jednostranné uznání dluhu z již založeného závazkového právního vztahu umožňuje pouze ustanovení § 71a odst. 2 notářského řádu.“

### Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71b notářského řádu

Původ tohoto druhu notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti najdeme ve výkladu ustanovení § 274 písm. e) občanského soudního řádu provedeném Nejvyšším soudem<sup>7</sup>, jenž později získal zákonnou podobu, a to novelizací notářského řádu k 1. 1. 2001. Již ze samotné dikce ustanovení § 71b notářského řádu je zřejmá nekonzistence vůči úpravě notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti nacházejících se v § 71a notářského řádu. Notářský zápis sepsaný podle § 71b notářského řádu je koncipován jako následná procesní dohoda subjektů závazkového právního poměru. Notářským zápisem podle § 71b notářského řádu nelze závazkový právní poměr založit, a účastníci tak požadují sepsání notářského zápisu pouze z jediného důvodu. Tím je institut vykonatelnosti notářského zápisu<sup>8</sup>.

Notářský zápis sepsaný podle § 71b notářského řádu není hmotněprávní povahy, tedy nezakládá ani nemění závazkový právní poměr mezi účastníky notářského zápisu. V tomto smyslu se vyjádřil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 10. 10. 2000, sp. zn. 21 Cdo 267/2000. Tento svůj závěr Nejvyšší soud potvrdil například v usnesení velkého senátu Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 2. 2015, sp. zn. 31 Cdo 2184/2013, v němž mimo jiné uvedl: „Dohodou oprávněné a povinné osoby, obsaženou v notářském zápisu se svolením k vykonatelnosti, závazkové právní vztahy nevznikají, nemění se a ani nezanikají. Dohoda podle § 71a notářského řádu proto nemá (sama o sobě) hmotněprávní povahu.“ Na vysvětlenou dodejme, že v době rozhodné pro posuzování případu se právní úprava tohoto druhu notářského zápisu nacházela v § 71a notářského řádu.

S ohledem na to, že se jedná o dohodu procesní, je nutné, aby její náležitosti byly výslovně upraveny právním předpisem. Ustanovení § 71b odst. 2 notářského řádu proto stanoví náležitosti, které tento druh notářského zápisu musí obsahovat. Předně jde o označení osob, které dohodu uzavírají, tedy označení osoby oprávněné a povinné. Dále musí dohoda obsahovat skutečnosti, na nichž se pohledávka nebo jiný nárok zakládá, předmět a dobu plnění. Podstatnou náležitostí zůstalo i prohlášení osoby povinné o svolení k vykonatelnosti zápisu. Fakultativní náležitosti pak stanoví § 71b odst. 3 notářského řádu. Dohoda se svolením k vykonatelnosti může obsahovat podmínky, doložení času či vzájemné povinnosti oprávněné osoby, na jejichž splnění je poskytnutí předmětu plnění vázáno.

Notářský zápis dle § 71b notářského řádu popisuje již existující hmotněprávní vztahy mezi účastníky a nikterak je nemění ani neruší. Pokud by obsahoval novaci závazku, jednalo by se o notářský zápis dle § 71a odst. 1 notářského řádu. Odlišnost notářského zápisu dle § 71b a § 71a odst. 2 notářského řádu spočívá v nemožnosti sepsat první z uvedených notářských zápisů v případě, že splatnost dluhu již nastala, kdežto druhý z uvedených notářských zápisů ohledně již splatného dluhu sepsat možné je<sup>9</sup>.

Nespornou výhodou tohoto druhu notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti je jeho využití pro jiné než peněžité pohledávky. Procesní dohoda se svolením k vykonatelnosti totiž může obsahovat svolení dlužníka k vykonatelnosti, aby byl podle notářského zápisu nařízen a proveden výkon rozhodnutí (vedena exekuce) vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci nebo provedením prací a výkonů. Tím se zásadně odlišuje od předchozích druhů notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti a nabízí širší možnosti využití pro věřitele a dlužníky.

Nejzajímavější pro praktické využití se mi jeví jeho užití v případě, že si účastníci notářského zápisu dohodnou vyklizení nemovité věci. To přichází v úvahu například v souvislosti s uzavřením nájemní smlouvy nebo smlouvy kupní. Pronajímatel, respektive kupující, tak nebude muset zdlouhavě získávat exekuční titul v podobě soudního rozhodnutí, ale bude se moci na soud či soudního exekutora obrátit už ve chvíli, kdy dlužník svou povinnost řádně a včas nesplní.

I takto sepsaná procesní dohoda se svolením k vykonatelnosti musí obsahovat všechny náležitosti stanovené v § 71b odst. 2 notářského zápisu. Problematickými se

<sup>7</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98.

<sup>8</sup> JINDŘICH, M. Úvaha o smluvních exekučních titulech s důrazem na dohody o splnění nároku se svolením k vykonatelnosti a na pravidla jejich pořizování. Komorní listy. 3/2010. Praha: Exekutorská komora ČR, 2010, s. 6. MK ČR E 19153.

<sup>9</sup> SVOBODA, K. Exekuce na základě notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. *Právní rozhledy*, 2018, č. 6, s. 209. ISSN 1210-6410.

zde jeví dvě skutečnosti, které spolu úzce souvisí. Tou první je povinnost uvést dobu plnění, tedy dobu, dokdy má být nemovitost vyklizena. Druhou skutečností je pak podmíněčnost vyklizení.

O době plnění stanovené konkrétním datem lze uvažovat například u nájemních smluv uzavřených na dobu určitou, avšak jen za podmínky, že nájem opravdu skončí uplynutím doby, na který byl sjednán, nikoliv z jiných zákonem či smlouvou předpokládaných důvodů. Stanovit pevné datum vyklizení nelze u nájemních smluv uzavřených na dobu neurčitou ani u kupních smluv. V takových případech se totiž neví, který den přesně nájem skončí či kdy katastrální úřad provede vklad vlastnického práva k nemovité věci do katastru nemovitostí.

V případě kupních smluv však lze uvažovat o sepsání notářského zápisu až po podání návrhu na vklad vlastnického práva k nemovité věci, která je předmětem kupní smlouvy, do katastru nemovitostí. Jelikož katastrální úřad provede vklad vlastnického práva ke dni podání návrhu na vklad do katastru nemovitostí, bylo by možné konkrétní datum vyklizení stanovit.

V obou případech (nájemní smlouva uzavřená na dobu určitou a kupní smlouva) je vyklizení podmíněné. V případě nájemní smlouvy uzavřené na dobu určitou jde o podmínku skončení nájmu, v případě kupní smlouvy o převod vlastnického práva k nemovité věci, respektive jeho zápis do katastru nemovitostí. Obsahem procesní dohody se svolením k vykonatelnosti bude svolení dlužníka, aby podle notářského zápisu bylo nařízeno a provedeno vyklizení nemovité věci například ve lhůtě patnácti dnů od skončení nájmu. Autor se neztotožňuje s názorem, že takový notářský zápis by byl materiálně nevykonatelný<sup>10</sup>. Skutečnost, že nájem skončil, či že vlastnické právo bylo převedeno na kupujícího, je třeba, stejně jako všechny jiné podmínky, prokázat při nařízení výkonu rozhodnutí. Na druhou stranu je třeba uvést, že prokázání splnění podmínky skončení nájmu z jiného důvodu než uplynutím času nájmu sjednaného na dobu určitou bude pro oprávněného problematické. O podmínkách nejen ve vztahu k vyklizení je pojednáno níže.

## Obsahové náležitosti notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti

Vedle náležitostí předepsaných pro jednotlivé druhy notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti popsanych

výše, musí, co do formy, takový notářský zápis splňovat náležitosti kladené na notářské zápisy jako veřejné listiny a na notářské zápisy o právním jednání, mezi něž se notářský zápis se svolením k vykonatelnosti řadí. Tyto náležitosti nalezneme například v ustanovení § 58, 59 či 61 notářského řádu. Dále nelze opominout náležitosti kladené hmotným právem na právní jednání v notářském zápisu se svolením k vykonatelnosti obsažené (notářský zápis dle § 71a notářského řádu) či popsané (notářský zápis dle § 71b notářského řádu). Mezi ně patří obecné náležitosti právního jednání, obecné náležitosti závazků, náležitosti konkrétního závazku nebo třeba náležitosti uznání dluhu. Ustanovení občanského zákoníku upravující tyto náležitosti jsou doplňována a vykládána bohatou judikaturou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, zejména pak ve vztahu k výši úroku z prodlení či smluvní pokuty.

Výši úroku z prodlení se věnoval Nejvyšší soud v řadě rozhodnutí. V rozsudku ze dne 10. 4. 2001, sp. zn. 29 Cdo 1583/2000, Nejvyšší soud uzavřel, že je třeba v každém jednotlivém případě posuzovat výši úroku z prodlení a její rozpor s dobrými mravy vždy s přihlédnutím ke všem konkrétním okolnostem bez ohledu na to, že obsah byl výsledkem svobodného ujednání mezi účastníky. Z uvedeného závěru vyplývá, že nelze přesně určit, jaká výše úroku z prodlení je ještě v souladu s dobrými mravy a jaká je již v rozporu. Vodítkem mohou být některá další rozhodnutí Nejvyššího soudu. Tak například v rozsudku ze dne 22. 2. 2010, sp. zn. 23 Cdo 4059/2009, Nejvyšší soud shledal v rozporu s dobrými mravy úrok z prodlení ve výši 1 % denně. V usnesení ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. 32 Cdo 1164/2007, vyjádřil Nejvyšší soud závěr, že v rozporu s dobrými mravy je úrok z prodlení ve výši 0,5 % denně, neboť byl v daném případě pro dlužníka likvidační. Obdobně rozhodl Ústavní soud v nálezu ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. I. ÚS 728/10, když označil povinnost zaplatit úrok z prodlení ve výši 0,5 % denně, tj. 182,5 % ročně za hranicí, kterou lze považovat za adekvátní, vytvářející hrubý nepoměr mezi vzájemnými povinnostmi stran. Naproti tomu však stejný soud neshledal v usnesení ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. III. ÚS 1169/13, problematickým úrok z prodlení ve výši 0,6 % denně, i když jej označil za poměrně vysoký.

V podobném duchu judikuje Nejvyšší soud i v případě přiměřenosti výše smluvní pokuty. V rozsudku ze dne 23. 6. 2004, sp. zn. 33 Odo 588/2003, označil jako přípustnou smluvní pokutu sjednanou ve výši 0,25 % z dlužné částky za každý den prodlení. V rozsudku ze dne 30. 6. 2018, sp. zn. 33 Odo 438/2005, byla týmž soudem shledána smluvní pokuta ve výši 1 % denně z dlužné částky ujednáním neplatným pro rozpor s dobrými mravy, zatímco smluvní pokuta sjednaná ve výši zhruba 0,5 % denně z dlužné částky byla posuzována jako platné ujednání. V rozsudku ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 33 Cdo 1682/2007, Nejvyšší soud shrnul, že smluvní pokutu ve

<sup>10</sup> Srov. HAFNER, J. *Dohoda se svolením k přímé vykonatelnosti – vyklizení nemovité věci*. Pravniprostor.cz [online] [cit. 2018-09-29]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/ht-dohoda-se-svolenim-k-prime-vykonatelnosti-vyklizeni-nemovite-veci>



výši 0,67 %, respektive 0,71 % denně z dlužných částek je již nutno považovat s přihlédnutím k okolnostem případu za neplatně ujednanou.

Nebude úplně neobvyklé, že notářský zápis se svolením k vykonatelnosti bude obsahovat úrok z prodlení a smluvní pokutu. V takovém případě bude nutné jejich jednotlivé výše zohlednit právě i ve vzájemném vztahu. Této problematice se věnoval Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. 23 Cdo 2924/2009, ve kterém uvedl: „*Při posouzení, zda sjednaná výše úroků z prodlení není v rozporu s dobrými mravy, se nepřihlíží ke sjednané smluvní pokutě mezi stranami. Naopak při posuzování přiměřenosti výše smluvní pokuty se přihlíží i ke sjednané výši úroků z prodlení.*“

### **Shrnutí rozdílů jednotlivých druhů notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti**

Z předchozích kapitol je zřejmé, že se jednotlivé druhy notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti od sebe podstatně odlišují. Ať už jde o jejich povahu z pohledu hmotného či procesního práva, jednostrannosti či vícestrannosti právního jednání v notářském zápisu obsaženého, či tím, zda hmotněprávní závazek zakládají, utvrzují nebo nikterak neovlivňují. Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71a odst. 1 notářského řádu má hmotněprávní charakter, obsahuje vícestranné právní jednání a zakládá závazkový právní poměr. Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71a odst. 2 notářského řádu má také hmotněprávní charakter, ale obsahuje jednostranné právní jednání, které utvrzuje závazek. Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti dle § 71b notářského řádu má charakter procesní dohody, tedy vícestranného jednání, avšak hmotněprávní závazek nezakládá, nemění ani neruší. Jedno však mají všechny druhy notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti společné, všechny jsou titulem pro výkon rozhodnutí (exekučním titulem). Sepsání toho kterého notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti bude záviset především na skutkové situaci mezi dlužníkem a věřitelem a na notáři, který má vůči účastníkům poučovací povinnost a měl by účastníkům vysvětlit veškeré klady, zápory a důsledky sepsání notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti a zvolit druh notářského zápisu, který nejlépe řeší danou situaci.

### **Vztah notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti a civilního sporného řízení nalézacího**

Ačkoliv sepsáním notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti mohou účastníci předejít vzniku potenciálního sporu, vyvstává otázka, zda je možné po sepsání

notářského zápisu vůbec sporné řízení ohledně nároku, který je obsažen v notářském zápisu se svolením k vykonatelnosti, zahájit a provést; tedy jinak řečeno, zda sepsaný notářský zápis se svolením k vykonatelnosti představuje překážku věci rozhodnuté pro případné sporné řízení. Za účinnosti notářského řádu z roku 1871<sup>11</sup> bylo přípustné podat žalobu ohledně stejného nároku, který byl obsažen v notářském zápisu, aniž by bylo možné uplatnit námitku *res iudicata*. Tím byl od sebe odlišen soudní smír a notářský zápis se svolením k vykonatelnosti. V případě soudního smíru totiž v následné žalobě ohledně stejného nároku námitka *res iudicata* přípustná byla<sup>12</sup>.

Vzhledem k tomu, že vztah notářského zápisu a přípustnosti civilního sporného řízení nalézacího ohledně nároku, který je již obsažen v notářském zápisu se svolením k vykonatelnosti, není právními předpisy výslovně vyřešen, věnoval se této problematice Nejvyšší soud<sup>13</sup> již na počátku tohoto tisíciletí. Ten došel k závěru, že notářský zápis se svolením k vykonatelnosti je sice veřejnou listinou a titulem pro výkon rozhodnutí, ale není rozhodnutím, a nemůže tak ani nabýt právní moci. Proto sepsaný notářský zápis nepředstavuje překážku věci rozhodnuté, která by bránila projednání sporu. Toto rozhodnutí bylo v nedávné době potvrzeno usnesením Nejvyššího soudu ze dne 11. 2. 2015, sp. zn. 31 Cdo 2184/2013, ve kterém Nejvyšší soud krom jiného uvedl: „*Skutečnost, že se osoba povinná zavázala poskytnout oprávněné osobě stanovené plnění a že dohoda o tom byla uvedena v notářském zápise se svolením k vykonatelnosti, rovněž nepředstavuje překážku, která by bránila projednání sporu o stejné plnění před orgánem, do jehož pravomoci náleží projednání takové věci.*“

### **Výkon rozhodnutí (exekuce) na základě notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti**

Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti je podle § 274 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu titulem pro výkon rozhodnutí a dle § 40 odst. 1 písm. d) exekučního řádu exekučním titulem; tedy je listinou, na základě které lze nařídit a provést soudní výkon rozhodnutí nebo exekuci. Originál notářského zápisu však v souladu s § 98 odst. 2 notářského řádu zůstává uschován v kovové skříni notáře. Účastníkům je možné vydat stejnopis notářského zápisu nebo opis stejnopisu notářského zápisu. Vyvstává tak otázka, zda titulem pro výkon rozhodnutí,

<sup>11</sup> Zákon č. 75/1871 ř. z., jímž se zavádí nový řád notářský.

<sup>12</sup> ŠEDIVA, V. *Notářství dle práva rakouského se stručnými dějinami notářství vůbec*. Turnov: Sluka & Jiránek, s. 88.

<sup>13</sup> Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2000, sp. zn. 21 Cdo 267/2000.

respektive exekučním titulem, je stejnopis i opis stejnopisu notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, respektive na základě kterého z nich lze nařídit a provést soudní výkon rozhodnutí či vést exekuci. Odborná veřejnost zastává názor, že pouze v případě stejnopisu notářského zápisu lze vést výkon rozhodnutí<sup>14</sup>.

## Podmínky obsažené v notářském zápisu

Ustanovení § 71b odst. 3 notářského řádu explicitně umožňuje obsáhnout do tzv. procesní dohody se svolením k vykonatelnosti podmínky, doložení času či vzájemné povinnosti věřitele. U zbývajících dvou druhů notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti (§ 71a odst. 1 a 2 notářského řádu) notářský řád tuto možnost výslovně neupravuje. V jejich případě se postupuje podle občanského práva hmotného. Lze tak shrnout, že podmínky, doložení času či vzájemné povinnosti věřitele mohou obsahovat všechny druhy notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. V souladu s § 262 občanského soudního řádu a § 43 exekučního řádu je v rámci soudního výkonu rozhodnutí i exekuce povinností oprávněného prokázat, že podmínka byla splněna, doložený čas nastal či vzájemnou povinnost splnil. Učinit tak lze listinou vydanou nebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, a to ještě před nařízením soudního výkonu rozhodnutí či exekuce.

Způsobilosti prokazovat splnění podmínek veřejnou a soukromou listinou se věnoval Nejvyšší soud v usnesení ze dne 23. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2201/2014, ve kterém uvedl: „*Splnění vzájemné povinnosti, popřípadě připravenost ke splnění vzájemné povinnosti, může oprávněný prokázat jen listinou vydanou nebo ověřenou státním orgánem nebo notářem (nikoli soudním exekutorem); soukromá listina (tj. listina vyhotovená někým jiným než státním orgánem nebo notářem) sama o sobě není způsobilá prokázat splnění (připravenost splnění) vzájemné povinnosti oprávněného. Uvedená (soukromá) listina vyhovuje požadavkům ustanovení § 43 odst. 2 ex. řádu i tehdy, jestliže podpisy na ní byly zákonem předepsaným způsobem ověřeny.*“ Ať už jde o ověřený podpis dlužníka na soukromé listině, či jeho účastenství na notářském zápisu prokazujícím splnění podmínek, vždy bude zapotřebí vůle a součinnost dlužníka. Ta však z legitimních i méně legitimních důvodů nemusí být dána. I k této problematice se v nedávné době vyjádřil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1129/2014, ve kterém uvedl: „*Nedostatek ochoty povinného písemně potvrdit splnění podmínky případně poskytnout součinnost potřebnou k ověření soukromé listiny, nečiní oprávněného bezbranným; prostředkem,*

*jak takový nedostatek ochoty povinného odstranit, je pro oprávněného žaloba o určení, že se podmínka splnila.*“ V tomto rozhodnutí zároveň Nejvyšší soud vyjádřil závěr, že splnění podmínek obsažených v notářském zápisu se svolením k vykonatelnosti nelze prokázat notářským zápisem osvědčujícím prohlášení věřitele sepsaným podle § 80 notářského řádu.

Nejvyšší soud se věnoval prokazování podmínek při nařízení výkonu rozhodnutí nejen při vymáhání peněžitého plnění, ale i při výkonu rozhodnutí vyklizením. V usnesení ze dne 4. 2. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1691/2004 Nejvyšší soud shrnul: „*Je-li ve vykonávaném rozhodnutí splnění povinnosti zpřístupnit byt podmíněno tím, že oprávněný předem v určené lhůtě oznámí povinnému den a hodinu požadovaného zpřístupnění bytu, lze nařídit výkon rozhodnutí jen tehdy, prokáže-li oprávněný způsobem předepsaným v § 262 odst. 2 občanského soudního řádu, že tato podmínka byla splněna.*“ V usnesení ze dne 13. 3. 2015, sp. zn. 26 Cdo 4997/2014 Nejvyšší soud poukázal na povinnost oprávněné při nařízení exekuce vyklizením doložit skutečnosti, že je vlastníci převáděné nemovité věci, když uvedl mimo jiné: „*V projednávané věci je závazek povinné vyklidit předmětný byt a vyklizený jej předat oprávněné vázán na podmínku, že převod bytu přestane být podmíněným a oprávněná se stane jeho výlučnou vlastníci. Oprávněná však v průběhu řízení tuto skutečnost způsobem uvedeným v ustanovení § 43 odst. 2 exekučního řádu nedoložila.*“

## Přezkoumatelnost notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti

Přestože se smluvní strany sepsáním notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti nevzdávají možnosti domáhat se svých práv ze závazku, jenž je obsažen v notářském zápisu, u nestranného a nezávislého soudu v rámci nalézacího řízení, v praxi se k tomuto kroku příliš často neuchylují. Exekuce či soudní výkon rozhodnutí bude tedy nařízen přímo na základě notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. Je proto otázkou, jakým způsobem, v jakém rozsahu a v jaké fázi výkonu rozhodnutí je možné notářský zápis se svolením k vykonatelnosti přezkoumat. Fáze výkonu rozhodnutí lze s ohledem na přezkum notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti dělit na dvě části. Tou první je nařízení soudního výkonu rozhodnutí či exekuce. Jako druhá fáze pak připadá v úvahu fáze návrhu na zastavení soudního výkonu rozhodnutí či exekuce. Občanský soudní řád ani exekuční řád zvláštní ustanovení upravující přezkoumatelnost notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti v rámci výkonu rozhodnutí neobsahují. I proto se této problematice v posledních letech věnoval Nejvyšší soud, jehož rozhodovací praxe vytvořila základy pro stanovení rozsahu přezkumu v jednotlivých fázích výkonu rozhodnutí. Ve stěžejním usnesení ze dne 23. 6. 2009, sp. zn.

<sup>14</sup> JINDŘICH, M. In: BÍLEK, P., DRÁPAL, L., JINDŘICH, M., WAWERKA, K. a kol. *Notářský řád a řízení o dědictví: komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 267. ISBN 978-807-4001-819.

20 Cdo 2910/2007 Nejvyšší soud shrnul: „Je výrazem ustálené soudní praxe, že při nařízení exekuce soud nepřezkoumává věcnou správnost exekučního titulu, takže se nezabývá ani otázkou, zda notářský zápis se svolením k vykonatelnosti odráží skutečné hmotněprávní vztahy účastníků. Má-li povinný za to, že oprávněná nemá na vymáhané plnění podle hmotného práva nárok, může tuto okolnost uplatnit návrhem na zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu.“

V dalších rozhodnutích (například 20 Cdo 3120/2007 ze 4. 8. 2009 či 20 Cdo 977/2003 z 23. 6. 2004) Nejvyšší soud zastal názor, že při nařízení výkonu rozhodnutí na základě notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti soud zkoumá pouze, zda jsou splněny formální náležitosti kladené na notářský zápis se svolením k vykonatelnosti. Naopak při nařízení výkonu rozhodnutí soud nezkoumá, zda obsah notářského zápisu odpovídá hmotněprávním poměrům účastníků.

### **Žaloba na určení neplatnosti notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti**

Mimo vykonávací řízení přichází v úvahu přezkum notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti v rámci nalézacího řízení, a to na základě žaloby na určení neplatnosti sepsaného notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti podle § 80 občanského soudního řádu. Nejvyšší soud se této problematice věnoval v rozsudku ze dne 10. 10. 2000, sp. zn. 21 Cdo 267/2000. V dané věci se žalobkyně žalobou domáhala určení neplatnosti sepsaného notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, jehož obsahem bylo uznání dluhu z titulu porušení pracovních povinností žalobkyní. Žalobkyně jako naléhavý právní zájem v žalobě na určení neplatnosti uváděla neexistenci pohledávky obsažené v notářském zápisu.

V tomto sporu Nejvyšší soud uzavřel, že: „[...] na takovém určení nemůže být naléhavý právní zájem, neboť se jím ohrožení práv žalobkyně ani nejistota v jejím právním postavení nemohou v tomto směru odstranit“. Zároveň Nejvyšší soud uvedl, že žalobkyně namísto podání žaloby na určení neplatnosti exekučního titulu měla podat návrh na prohlášení nařízeného výkonu rozhodnutí za nepřipustný a návrh na zastavení výkonu rozhodnutí. Závěrem Nejvyšší soud doplnil, že nelze připustit v dané věci žalobu na určení neplatnosti notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, neboť by to vedlo jen ke zbytečnému rozmnožování sporů.

### **Závěr**

Z uvedeného je patrné, že strohá právní úprava notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti nacházející se v notářském řádu, občanském soudním řádu a exekučním řádu je soustavně doplňována výkladem Nejvyššího soudu. Tento přístup však nepovažuji za vhodný. Právní řád České republiky je řazen mezi kontinentální typ právní kultury, jehož pilířem je psané právo – zákon, nikoliv soudní precedent. Domnívám se, že namísto desítek soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu, jež doplňují strohý text zákona, by bylo vhodnější uvažovat o zákoně novelizaci institutu notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. Připravovaný návrh nového občanského soudního řádu by v tomto ohledu mohl vytvořit prostor pro novelizaci institutu notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. Je totiž nepochybné, že stávající praxe vede k značné právní nejistotě zejména účastníků notářského zápisu, ale i notářů, soudních exekutorů a soudů.

# EVROPSKÉ ŘÍZENÍ O DROBNÝCH NÁROCÍCH

**Mgr. Tereza Horáková Pechmanová**

koncipient  
soudního exekutora Mgr. Ing. Jiřího Proška  
Exekutorský úřad Plzeň-město

## Úvod

Jedním z cílů Evropské unie je zachování a rozvíjení prostoru svobody, bezpečnosti a práva, v němž je zajištěn volný pohyb osob, zboží a služeb. Rozdílnost ve vnitrostátních procesních předpisech členských států a s tím související zdlouhavé soudní procesy, často finančně náročné, však leckdy vedou k odrazování spotřebitelů a podnikatelů od využívání zahraničních služeb a rozšiřování podnikatelské činnosti za hranice domácího státu. Evropská unie proto mimo volný pohyb osob, zboží a služeb umožňuje i volný pohyb soudních rozhodnutí, k jejichž uznání v jiném členském státě není nutné zahájení samotného řízení o prohlášení vykonatelnosti, tzv. exequatorní řízení<sup>1</sup>. Díky němu mají věřitelé větší možnost uplatnit své právo i u soudu jiného členského státu. Větší důvěra v propojený soudní systém tak nebrání uzavírání transakcí i mimo území jednoho státu, respektive umožňuje obchodování po celé Evropě.

V současné době jsou v účinnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky<sup>2</sup>, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí první skutečné evropské občanskoprávní řízení – řízení o evropském platebním rozkazu<sup>3</sup>, a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. K těmto nařízením bylo jako

<sup>1</sup> Exequatorní neboli uznávací řízení o prohlášení vykonatelnosti je zakotvené v čl. 68 a násl. nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I). Odstraněno bylo nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, (Brusel I bis) s účinností pro rozhodnutí vydaná po 10. 1. 2015.

<sup>2</sup> Implementováno do českého právního řádu nejprve v § 220ua z. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Novelou z. č. 404/2002 Sb. však bylo ustanovení vzhledem ke svému charakteru přesunuto do části 7, § 353 o. s. ř., neboť dle důvodové zprávy k novele se nejedná o řízení ve smyslu občanského soudního řízení, ale o jinou činnost soudu.

<sup>3</sup> Implementováno do českého právního řádu v § 174b z. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu.

poslední přijato nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/2421 ze dne 16. 12. 2015, kterým se mění nařízení (ES) č. 861/2007. Jím se zavádí evropské řízení o drobných nárocích a mění se nařízení (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu, a to s účinností ode dne 14. 7. 2017 (vyjma čl. 1 bodu 16, účinnému již od 14. 1. 2017). Jediným státem, který shora uvedená nařízení nepřijal, je Dánsko, to upřednostňuje vlastní procesní předpisy.

Každé z těchto nařízení má určitý rozsah omezující jeho uplatnění, a tedy ne každé z těchto nařízení lze uplatnit v každém přeshraničním soukromoprávním sporu. Oblast působnosti nařízení se však leckdy překrývá a poté je na věřiteli, který ze shora uvedených instrumentů zvolí jako nejvhodnější způsob uplatnění svého práva v jiném členském státě. Řízení o evropském exekučním titulu je vhodné v případě, kdy v rámci vnitrostátního řízení bylo rozhodnutí již vydáno (popřípadě nárok vychází z úřední listiny nebo smíru), ale je u něj nezbytné zajistit výkon v zahraničí. V takovém případě je třeba podat návrh na vydání evropského exekučního titulu. Jeho předmětem však mohou být pouze nesporná řízení, po jejichž přezkoumání je vydáno osvědčení vykonatelnosti rozhodnutí (úřední listiny, popřípadě soudního smíru) i na území jiného členského státu. Hlavním rozdílem mezi tímto řízením a zbylými dvěma je skutečnost, že se jedná o evropské řízení, v němž se osvědčuje již existující rozhodnutí. Dá se tedy říci, že řízení má dvě fáze, a to vydání vnitrostátního rozhodnutí, které je v rámci jiného řízení osvědčeno jako vykonatelné na území státu jiného. Ve zbylých řízeních je rozhodnutí vydáváno rovnou s přímou vykonatelností i pro ostatní členské státy.

Řízení o evropském platebním rozkazu se použije v případě nesporných nároků týkajících se pouze peněžitého plnění. Oproti řízení o drobných nárocích zde výše nároku není ohraničena. Nároky však stejně jako u evropského exekučního titulu mohou být pouze nesporné. Vhodným příkladem pro zahájení řízení o vydání evropského platebního rozkazu je existence pohledávky za dlužníkem, který se vyskytuje ve více členských státech. V rámci jednoho řízení je tak vydán exekuční titul vykonatelný ve všech členských státech oproti řízení o evropském exekučním titulu, v rámci kterého je třeba v každém z členských států zahájit řízení dle vnitrostátních norem a následně zahájit řízení o osvědčení vykonatelnosti ve státě, kde bude rozhodnutí vykonáváno.

## Řízení o drobných nárocích

Řízení o drobných nárocích se od výše uvedených řízení liší v tom, že jej lze uplatnit jak pro nesporné nároky, tak pro nároky sporné. Předmětem řízení pak může být jak peněžité, tak nepeněžité plnění.

## Oblast působnosti

Hlavním cílem zavedení evropského řízení o drobných nárocích je řešení sporů s mezinárodním prvkem, které lze pokládat za bagatelní a v souvislosti s nimiž se klade důraz na zjednodušení, zrychlení a zejména snížení nákladů při uplatnění nároku. Pro možnost zahájení řízení je třeba kumulativní splnění několika podmínek, ty se posuzují ke dni obdržení žalobního formuláře příslušným soudem.

První z podmínek je existence přeshraničního sporu, respektive sporu s mezinárodním prvkem. Za takový lze mít spor, kdy má alespoň jedna ze stran bydliště<sup>4</sup> v jiném členském státě, než je členský stát soudu, u něhož byla žaloba podána.

Předmětem řízení mohou být pouze občanskoprávní nebo obchodněprávní nároky, z nichž některé jsou však z těchto výslovně vyloučeny. Nároky, které v tomto řízení nelze uplatnit, jsou zejména nároky veřejnoprávní povahy, jako jsou nároky celní, daňové či správní, popřípadě odpovědnost státu při výkonu veřejné moci. V čl. 2 odst. 2 nařízení jsou pak taxativně vymezeny nároky soukromoprávní povahy, které v řízení uplatnit taktéž nelze, a to věci osobního stavu nebo způsobilosti fyzických osob k právům a právním úkonům, majetková práva vyplývající z manželských vztahů, vyživovací povinnosti, závěti, pracovněprávní věci, nároky vyplývající z úpadkových řízení anebo rozhodčího řízení, nároky z nájmu nemovitostí, s výjimkou žalob týkajících se peněžitých nároků, a nároky z porušení práva na ochranu osobnosti či soukromí, včetně pomluvy. Nařízením č. 2015/2421, účinným od 14. 7. 2017, byly shora uvedené výjimky rozšířeny navíc o majetková práva vyplývající ze vztahů obdobných manželství, tedy registrované partnerství; vyživovací povinnost vyplývající z rodinných vztahů, rodičovství, manželství nebo příbuzenských vztahů, včetně vyživovací povinnosti vzniklé v důsledku smrti. Dále byly rozšířeny o likvidaci podniku nebo jiné právnické osoby z důvodu platební neschopnosti, nároky vzniklé v souvislosti se soudním urovnáním sporu nebo vyrovnání a řízení obdobného charakteru.

Nejvíce omezující podmínkou je stanovení maximální hodnoty nároku. Horní hranice byla stanovena ve výši 2 000 eur, a to jak pro peněžité, tak pro nepeněžité plnění. V případě plnění peněžitého se jedná o jistinu bez příslušenství a nákladů, u nepeněžitého plnění je nutné určit jeho hodnotu. S účinností od 14. 7. 2017 byla horní hranice navýšena na limit 5 000 eur, čímž odpadla jedna z nevýhod, která byla v souvislosti s touto problematikou nejvíce kritizována.

<sup>4</sup> Bydliště se určí podle článků 62 a 63 nařízení Brusel I bis.

## Průběh řízení

Samotné řízení je založené na použití předepsaných formulářů určených pro jednotlivé fáze řízení, což zajišťuje jeho rychlejší průběh a současně zmenšuje jazykovou bariéru. Jednotlivé formuláře jsou k dispozici na portálu e-justice zde: [https://e-justice.europa.eu/content\\_small\\_claims\\_forms-177-cs.do?clang=cs](https://e-justice.europa.eu/content_small_claims_forms-177-cs.do?clang=cs), a to ve všech jazycích členských států. Jejich dostupnost by měla být zajištěna i u podatelů jednotlivých soudů. Efektivnost řízení pak zajišťuje i stanovení relativně krátkých lhůt. Jelikož se jedná převážně o písemné řízení bez nutnosti osobní účasti na věci a často se jedná o nekomplikovaná řízení s částkou nižšího rozsahu, není v tomto řízení dána povinnost právního zastoupení žádné ze stran.

Pro zahájení řízení je třeba vyplnit žalobní formulář A a ten spolu s podpůrcími důkazy doručit k místně příslušnému soudu členského státu<sup>5</sup>, popřípadě orgánu příslušnému ve věci jednat, a to jedním ze způsobů, které daný stát považuje za řádné podání<sup>6</sup>. Přijatelné komunikační prostředky pro příslušný soud každého členského státu musí být zveřejněny Komisí, například na portálu e-justice. Česká republika přijímá tři způsoby podání, a to podání v elektronické podobě podepsané způsobem, se kterým zvláštní právní předpis spojuje účinky vlastnoručního podpisu, dle zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, a podání podané elektronickou poštou a telefaxem. Poslední dva způsoby podání je nutné doplnit do 3 dnů předložením originálu, jinak se k těmto nepřihlíží. Žalobní formulář se podává v jazyce státu, v němž je řízení zahájeno, což se nevztahuje na přiložené podpůrcí důkazy, jejichž překlad však soud může po účastníkovi vyžadovat. Jednou ze základních povinností členských států je pak zajistit účastníkům praktickou pomoc při vyplňování formulářů, a to pomoc technického rázu spočívající v tom, jaký údaj má být do které kolonky zapsán<sup>7</sup>.

Po přijetí žaloby příslušným soudem nastává fáze zjišťování splnění všech podmínek pro zahájení řízení. Sezná-li soud návrh zcela nezpůsobilý, má možnost jej rovnou odmítnout. V případě odstranitelných nedostatků vyzve soud žalobce k opravě či doplnění podání (formulář B) a určí k tomu patřičnou lhůtu, jejíž zmeškání znamená pro žalobce opět odmítnutí jeho návrhu. Speciálním případem je, když se nárok žalobce vymyká rámci řízení o drobných nárocích. Pokud taková situace nastane, pak soud žalobce upozorní, aby svůj nárok odvolal (vzal zpět)

v dané lhůtě s poučením, že pokud tak žalobce neučiní, nárok bude projednán podle vnitrostátních předpisů. Je-li návrh v pořádku, respektive je-li doplněn ve lhůtě, soud postupuje v řízení dále tak, že zašle nárok žalobce i s přílohami žalovanému, zpravidla poštou s výzvou k potvrzení o doručení. Povinností soudu je tyto listiny žalovanému zaslat ve lhůtě 14 dní od doručení bezvadně vyplněného žalobního návrhu. Žalovaný má na vyjádření se k žalobnímu návrhu lhůtu 30 dní. Pro vyjádření může použít buď odpovědní formulář C, nebo odpoví jakýmkoli jiným způsobem.

Poté, co soud obdrží odpověď žalovaného, je povinen toto včetně podpůrcích důkazů zaslat ve lhůtě 14 dní žalobci. Do 30 dní od obdržení odpovědi na žalobu od žalovaného vydá soud ve věci rozhodnutí, pokud byl nárok žalovaným uznán, popřípadě k tomu má soud postačující informace. V opačném případě má možnost si vyžádat doplňující informace (ve lhůtě maximálně 30 dní), nařídit ústní jednání nebo provést dokazování. Rozhodnutí pak musí být vydáno v následujících 30 dnech. Žádnou z těchto možností soud nemá v případě, že se žalovaná strana nevyjádří ve stanovené lhůtě – poté soud rozhoduje pouze dle listin zaslaných žalobcem. Rozhodnutí, stejně tak jako veškeré listiny zasílané v průběhu řízení, se doručuje v souladu s čl. 13 nařízení.

Pokud chce žalovaný uplatnit vzájemný nárok vůči žalobci, může takto učinit ve lhůtě 30 dní, kterou má pro zaslání odpovědního formuláře C. Vyplněný žalobní formulář A žalovaný připojí ke své odpovědi (formulář C) a obě tyto listiny zašle soudu. V případě uplatnění vzájemné žaloby je třeba znovu posoudit splnění podmínky maximální hodnoty nároku. O námitce žalovaného, zda je tato hranice překročena, či nikoli, je povinen soud rozhodnout do 30 dní od odeslání odpovědi žalobci. Pokud nárok již nespadá do oblasti působnosti nařízení a žaloba není ani jednou ze stran vzata zpět, je nárok projednán dle vnitrostátních právních předpisů. V případě vzájemné žaloby má žalobce lhůtu 30 dní na zaslání odpovědního formuláře C. Po doručení odpovědi původním žalobcem soudu se postupuje stejně jako v případě uplatnění jednostranného nároku.

Jak bylo již uvedeno, řízení většinou probíhá písemnou formou prostřednictvím shora uvedených formulářů. Každý z účastníků má však možnost požádat o nařízení ústního jednání, pokud má za to, že je toto pro řízení účelné a nezbytné. Zda bude ústní jednání nařízeno, či nikoli, je vždy závislé na posouzení soudu. Nařízené ústní jednání se koná nejpozději do 30 dní od doručení předvolání soudem. Pro urychlení řízení a z důvodu nenavyšování nákladů stran lze ústní jednání provést i prostřednictvím videokonference, popřípadě jiných komunikačních technologií. Možnost využití těchto technologií byla zakotvena i v původním znění nařízení. V nařízení účinném od 14. 7. 2017 je tato možnost však upřednostňována

<sup>5</sup> Země, v níž se žaloba podává, se určuje dle nařízení Brusel I, popřípadě dle nařízení Brusel I bis.

<sup>6</sup> Řádné podání je například pro Českou republiku zakotveno v § 42 odst. 1 o. s. ř. S ohledem na formulářové podání je však akceptovatelné pouze písemné podání.

<sup>7</sup> DRÁPAL, L. BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád. II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 3252.

a propracována pro jednotlivé případy, a pokud je možné využití technologie, zajistí se průběh ústního jednání za pomoci videokonference, popřípadě telekonference vždy. Žádost účastníka je zamítnuta, pokud má soud za to, že spravedlivý průběh řízení lze zajistit i bez nařízení ústního jednání.

Dokazování se provádí výjimečně, pokud to soud uzná za vhodné. Oproti ústnímu jednání je však možné ho provést bez nařízení jednání. Primárně by ale pro posouzení věci měly postačovat listiny předložené jednotlivými stranami. Pokud je však dokazování prováděno, lze jej provést prostřednictvím písemných výpovědí svědků, znalců nebo stran, videokonferencí, znaleckým posudkem nebo ústní výpovědí svědků. Vždy je však dbáno na dodržování základních principů řízení, a to neprotahování řízení a nenavyšování nákladů. S ohledem na tyto principy je povinností soudu používat vždy ty nejjednodušší a nejméně náročné způsoby dokazování.

Dle nařízení je řízení koncipováno jako víceinstanční. Zda je opravný prostředek přípustný, či nikoli a v jaké lhůtě, si určují členské státy v souladu s vnitrostátními právními předpisy a jsou povinny o tom informovat Komisi, která informace zveřejňuje on-line. Opravný prostředek ale nemá odkladný účinek, a nemá tedy vliv na vykonatelnost rozhodnutí. V České republice je jako opravný prostředek přípustné odvolání, nikoli však v soudních sporech nepřesahujících hodnotu sporu 10 000 Kč, tedy tzv. sporech bagatelních. Odvolání se pak podává do 15 dní od doručení rozhodnutí soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje. V řízení o odvolání některé ze stran je postupováno dle z. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu.

Možnost přezkoumání rozhodnutí je ukotvena přímo v nařízení. V čl. 18 jsou stanovena základní pravidla, dle kterých musí mít žalovaný možnost žádat o přezkum rozhodnutí. To je možné tehdy, byl-li mu žalobní formulář nebo předvolání k ústnímu jednání doručováno bez dokladu o přijetí nebo pokud mu nebylo doručeno dostatečně včas, případně nemohl-li žalovaný popřít nárok z důvodu vyšší moci či jiných mimořádných okolností, které nezavinil. Soud buďto přezkum odmítne a rozhodnutí tak zůstane v platnosti, nebo rozhodne o oprávněnosti přezkumu a rozhodnutí se stane neplatné od počátku. Soudem příslušným pro vedení přezkumného řízení je v České republice okresní soud, který vydal rozhodnutí v prvním stupni. Proti zamítavému rozhodnutí je přípustné odvolání, které je upraveno v § 201–226 z. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu.

Jedním z hlavních cílů tohoto řízení je snížení nákladů za vedení řízení. Co se týče poplatků za zahájení řízení, tyto jsou stanoveny každým členským státem dle vnitrostátních právních norem. Omezení týkající se výše poplatků a jejich úhrady byla v nařízení zakotvena nově od

14. 7. 2017 v čl. 15. Náklady nově nesmí být nepřiměřené a vyšší než poplatky vybírané pro vnitrostátní zkrácená řízení.

V České republice se pro určení výše poplatku uplatní stejná pravidla jako pro jiná občanská soudní řízení, tedy zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Sazby poplatků za řízení jsou stanoveny pevnou částkou nebo procentem podle výše peněžitého plnění, které je předmětem řízení. Jednotlivé sazby jsou stanoveny v sazebníku, který je přílohou zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

Z hlediska evropského řízení o drobných nárocích je relevantní základní pravidlo založené na kritériu peněžitého plnění. Za návrh na zahájení občanského soudního řízení, jehož předmětem je peněžité plnění do částky 20 000 Kč, činí poplatek pevnou částku 1 000 Kč. V částce vyšší než 20 000 Kč do 40 000 000 Kč pak 5 % z této částky. Jelikož je řízení o drobných nárocích omezeno částkou 5 000 eur, bude maximální výše poplatku činit 5 % z 5 000 eur, tedy v přepočtu cca 6 500 Kč. Poplatek je možné uhradit bankovním převodem, popřípadě do 5 000 Kč i kolkovými známkami, a to u věcně a místně příslušného soudu k projednání a rozhodnutí věci v prvním stupni.

Podle norem vnitrostátního práva jsou pak určovány i náklady řízení. Celková výše nákladů vzniklých v souvislosti s uplatněním nároku však musí být přiměřená vymáhanému nároku. Pokud tedy v řízení byly vynaloženy náklady, které nebyly účelné nebo ve vztahu k nároku nebyly přiměřené, soud straně náhradu nákladů nepřizná. Při rozhodování o právním zastoupení ve věci je tak třeba mít na paměti, že i v případě úspěchu nemusí být náklady vynaložené za advokáta přiznány v plné výši. Náklady řízení klasicky nese strana, která ve věci neměla úspěch.

Ohledně sdělení jednotlivých členských států, kterým byla čl. 25 nařízení stanovena povinnost do 1. 1. 2008 oznámit Komisi informace týkající se soudní příslušnosti, komunikačních prostředků, opravných prostředků a přijatelného jazyka, tak tato sdělení jsou dostupná na portálu e-justice.cz. Pod odkazem [https://e-justice.europa.eu/content\\_small\\_claims-354-cz-cs.do?member=1](https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-354-cz-cs.do?member=1) lze nalézt sdělení České republiky. Pod symboly jednotlivých vlajek lze však nalézt i sdělení jiných členských států.

### Uznání a výkon rozhodnutí

Rozhodnutí vydaná v řízení o drobných nárocích v jednom členském státě jsou uznávaná a vykonatelná v jiném členském státě automaticky, aniž je nutné zahajovat samostatné řízení o prohlášení vykonatelnosti. Samotný výkon lze však zamítnout, zastavit anebo omezit. Důvody zamítnutí návrhu na výkon rozhodnutí jsou úpravou *sui generis*, podle které se postupuje bez ohledu

na vnitrostátní úpravu, a je jím pouze existence věci pravomocně rozsouzené (*rei iudicatae*). Důvody pro zamítnutí nejsou zkoumány *ex offio*, ale pouze na návrh žalovaného (povinného)<sup>8</sup>. Soud výkon rozhodnutí zamítne za předpokladu, že dříve vydané rozhodnutí bylo vydáno v členském státě výkonu (popřípadě v jiném členském státě, ale ve státě výkonu splňuje podmínky pro uznání), týká se totožných účastníků a totožné věci a námitka neslučitelnosti rozhodnutí nebyla a ani nemohla být uplatněna v rámci řízení o drobných nárocích. Při posuzování splnění těchto podmínek pro zamítnutí však samotné řízení nemůže být přezkoumáváno ve věci samé.

Předpokladem omezení výkonu, popřípadě ve výjimečných případech jeho zastavení, je podání opravného prostředku proti rozhodnutí nebo neuplynutí lhůty pro jeho podání, pokud je tento přípustný. Zda je řízení omezeno na ochranné prostředky, zastaveno anebo podmíněno složením jistoty v soudem určené výši, je však vždy zcela na posouzení soudu nebo příslušného orgánu, který o tom rozhoduje opět pouze na návrh strany, proti které je výkon směřován. Stejně se postupuje i v případě, pokud povinný žádá o přezkum samotného rozhodnutí dle čl. 18 nařízení. Česká republika určila jako příslušné orgány pro zastavení nebo omezení výkonu okresní soudy, a to jak při výkonu rozhodnutí, tak v rámci exekučního řízení. U výkonu rozhodnutí se místní příslušnost soudu řídí § 84 až 86 o. s. ř., v exekučním řízení pak § 45 ex. řádu.

Pokud výkon rozhodnutí není zamítnut, omezen ani zastaven a rozhodnutí není zrušeno, provádí se dle národního práva státu, v němž je vykonávací řízení vedeno. Podmínky pro zahájení řízení jsou spíše formálního charakteru. Pro zahájení výkonu rozhodnutí musí oprávněná strana předložit stejnopis rozhodnutí a stejnopis jeho osvědčení vydaný na formuláři D, tyto musí zároveň splňovat podmínky nezbytné pro uznání jejich pravosti (například v případě kopie se musí jednat o kopii ověřenou, zpravidla se však jedná o stejnopis rozhodnutí, osvědčení opatřené otiskem razítka soudu).<sup>9</sup> Co se týče jazyka rozhodnutí i osvědčení, je možné vyžadovat jejich překlad do úředního jazyka státu, v němž bude výkon rozhodnutí realizován, popřípadě do některého z jazyků, který si stát zvolil jako přijatelný. Pro Českou republiku je jediným přijatelným jazykem čeština. U osvědčení je soud

vždy povinen na žádost některé ze stran vyhotovit znění v jakémkoli jazyce orgánů Unie. Překládán je ale pouze vzorový formulář (dostupný ve všech jazycích na portálu e-justice), nepřijatelná jsou však pole s volně vkládaným textem.

Mimo obecná pravidla zákazu diskriminace je v nařízení výslovně zakázáno požadovat po navrhovateli zřízení adresy pro doručování ve státě výkonu, popřípadě stanovení zástupce pro účely vykonávacího řízení odůvodněné tím, že se jedná o zahraniční subjekt.

V České republice jsou pro výkon rozhodnutí o drobných nárocích příslušné dva orgány, a to okresní soudy a soudní exekutoři. Výkon rozhodnutí lze na návrh oprávněné osoby zahájit u místně příslušného okresního soudu, kdy místní příslušnost je určována podle § 84–86 z. č. 99/1963 o. s. ř. Řízení zahájené u soudu se pak řídí zejména z. č. 99/1963 Sb., občanským soudním řádem. Exekuční řízení je možné zahájit u kteréhokoli soudního exekutora, když výběr soudního exekutora nebyl prozatím nijak omezen. Exekuční řízení je vedeno dle z. č. 120/2001 Sb., exekučního řádu.

## Závěr

Evropské řízení o drobných nárocích je řízením, které má usnadnit zejména laické veřejnosti přístup k uplatňování malých nároků v rámci přeshraničních sporů bez nutnosti právního zastoupení. V souvislosti s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/2421 ze dne 16. 12. 2015, měnícím nařízení (ES) č. 861/2007, jímž se zavádí evropské řízení o drobných nárocích a jímž se mění nařízení (ES) č. 1896/2006, zavádějící řízení o evropském platebním rozkazu, a účinným od 14. 7. 2017 se řízení stalo jednodušším, rychlejším a více uživatelsky příjemným, zejména s ohledem na zvýšení horní hranice nároku na 5 000 eur, zpřístupnění základních informací on-line ve všech jazycích členských států (prostřednictvím portálu e-justice) a prosazováním užití technologií, jako je videokonference namísto osobní účasti na jednání, za účelem urychlení sporu a snížení nákladů vzniklých v souvislosti s jeho vedením. Jelikož jsou rozhodnutí vydaná v tomto řízení přímo vykonatelným exekučním titulem, uznávaným v jiném členském státě (vyjma Dánska) bez nutnosti samostatného řízení o prohlášení vykonatelnosti, lze předpokládat, že toto řízení bude hojně využívaným prostředkem pro spotřebitele a obchodníky, kteří tak mají větší jistotu vymahatelnosti i v případě přeshraničních transakcí.

<sup>8</sup> Protože o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, popřípadě exekuci, není povinný informován dříve, než spolu s výzvou k dobrovolnému splnění povinností, popřípadě doručení usnesení o nařízení, může důvod pro zamítnutí návrhu na zastavení uplatnit nejdříve spolu s opravným prostředkem. (DRÁPAL, L. BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád. II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1776)

<sup>9</sup> Rozhodnutí o drobném nároku je například v České republice exekučním titulem ve smyslu § 251 o. s. ř. a § 40 e. ř. a samo o sobě je předběžně vykonatelné bez povinnosti složení jistoty a bez ohledu na přípustnost opravného prostředku.



# POHLEDÁVKY SPOLEČENSTVÍ VLASTNÍKŮ A PROBLEMATIKA JEJICH UPLATNĚNÍ

**JUDr. Ing. Petr Štillip**

doktorand, Fakulta právnická ZČU v Plzni  
Katedra občanského práva

Ačkoliv se dle mínění většiny ekonomů aktuálně nacházíme na vrcholu hospodářského růstu, což mimo jiné potvrzuje i tuzemská nejnižší nezaměstnanost v rámci Evropské unie a rovněž i konstantní zvyšování průměrné mzdy v národním hospodářství,<sup>1</sup> stále v České republice nalezneme nezanedbatelné množství osob, které mají problémy dostat svým závazkům. Jak bude v tomto článku dále blíže rozvedeno, rozhodně neplatí, že pokud dlužník terminologií insolvenčního zákona zastaví platby podstatné části svých peněžitých závazků, na pozoru by se v duchu staré římské zásady *vigilantibus iura scripta sunt* měli mít pouze a jen jeho věřitelé. Lze mít za to, že do skupiny „bdělých“ bychom měli rovněž zařadit i sousedy dlužníka či další osoby, které s dlužníkem bydlí ve společném bytovém domě, jelikož právě tyto osoby mohou v některých případech doplatit na dlužníkovu liknavou platební morálku.

Současná situace na trhu s nemovitými věcmi koreluje s tím, že hypoteční úvěr je vzhledem k hospodářské situaci nyní dostupný i pro ty, kteří by dříve na takto dlouhodobý závazek nedosáhli. Na rizika z tohoto stavu vyplývající již několikrát poukazovala i Česká národní banka, která však nemá přímé nástroje k regulaci trhu s hypotékami. Je třeba si uvědomit, že spolu s koupí bytové jednotky (prosté jakýchkoliv právních vad) nenabyde kupující pouze ze subjektivního pohledu nejvýznamnější *ius utendi*, ale rovněž s bytovou jednotkou nabyde i povinnost, kterým musí jednorázově či opakovaně dostat. V tomto článku bude úmyslně pominuta situace, kdy společenství vlastníků v bytovém domě neexistuje, ať již

<sup>1</sup> Průměrné mzdy – 3. čtvrtletí 2017 | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/crj/prumerne-mzdy-3-ctvrtleti-2017>

z jakéhokoliv důvodu, a nadále se zaměříme pouze na jednotky v bytovém domě, kde bylo řádně založeno a následně vzniklo společenství vlastníků.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“) definuje společenství vlastníků jako právnickou osobu, která je založena za účelem zajišťování **správy domu a pozemku**; při naplňování svého účelu je společenství vlastníků způsobilé nabývat práva a zavazovat se k povinnostem.<sup>2</sup> Občanský zákoník tak v předchozí větě konstituuje v případě společenství vlastníků s ohledem na účel jeho existence obdobný princip jako u veřejnoprávních korporací, totiž princip omezené právní subjektivity. Pod pojem *správa domu a pozemku* občanský zákoník mimo jiné subsumuje vše, co nenáleží vlastníku jednotky a co je v zájmu všech spoluvlastníků nutné nebo účelné pro řádnou péči o dům a pozemek.<sup>3</sup> Z logiky věci jednoznačně vyplývá, že správa domu a pozemku s sebou nutně musí nést časové a zejména pak nemalé **finanční náklady**. A jelikož je členství ve společenství vlastníků neoddělitelně spjata s vlastnictvím bytové jednotky, tyto finanční náklady spojené se správou domu nesou právě jednotliví členové společenství vlastníků. Pro vyloučení možnosti, že by se snad vlastník jednotky nechtěl stát členem společenství vlastníků, zákonodárce zakotvil do občanského zákoníku obligatorní vznik členství ve společenství vlastníků pro každého vlastníka jednotky, a to bez ohledu na vůli toho konkrétního vlastníka jednotky či vůli dosavadních členů společenství vlastníků.<sup>4</sup>

V praxi tak bývá naprosto běžné, že společenství vlastníků má uzavřeny smlouvy například s jednotlivými dodavateli energií, s úklidovými společnostmi či se společnostmi zajišťujícími odvoz komunálního odpadu. Společenství vlastníků získává finanční prostředky na úhradu pohledávek výše uvedených příkladů věřitelů od svých jednotlivých členů (zákon přímo zakazuje společenství vlastníků podnikat); v tomto článku je vždy předpokládáno, že nejvyšší orgán společenství vlastníků vždy schválil adekvátní výši příspěvků na správu domu a pozemku.

Je pochopitelné, že věřitelé společenství vlastníků mají zájem na tom, aby jim dodané služby byly uhrazeny ze strany společenství řádně a včas, proto bývá byt i jeden člen společenství vlastníků se špatnou platební morálkou pro ostatní vlastníky jednotek velkou komplikací. V případě neuhrazení povinné platby na účet společenství vlastníků tak vzniká společenství vlastníků

**pohledávka** za tím konkrétním dlužným vlastníkem jednotky, jejíž uspokojení bývá mnohdy velmi komplikované.

## I. Pohledávka společenství vlastníků za jednotlivými členy společenství vlastníků

Pokud některý z členů společenství vlastníků je se svojí povinnou platbou náležející společenství vlastníků v prodlení, je velmi důležité, aby společenství vlastníků mělo na tuto situaci připraven konkrétní mechanismus tak, aby společenství zbytečně neotálelo s vymáháním této pohledávky. Předně je třeba zdůraznit, že společenství vlastníků je jakožto právnická osoba korporací, jejímž základem je primárně její personální substrát. Podle ustanovení § 212 odst. 1 občanského zákoníku *se přijetím členství v korporaci člen vůči ní zavazuje chovat se čestně a zachovávat její vnitřní řád*. Pod citovanou dikcí zákonného ustanovení lze bez dalšího subsumovat i povinnost hradit pravidelné platby, a to ve výši, ve které byly schválené nejvyšším orgánem společenství vlastníků. Lze tedy říci, že v případě neuhrazení povinných plateb ve prospěch společenství vlastníků porušuje daný vlastník závazek uvedený ve shora citovaném ustanovení občanského zákoníku.

V souladu se shora citovanou zásadou je třeba, aby v případě vzniku pohledávky společenství vlastníků tato právnická osoba aktivně konala, a to za účelem dosažení úhrady předmětné pohledávky v její plné výši. Je tedy třeba, aby zejména její **statutární orgán** (kterým bývá zpravidla výbor) započal s vymáháním pohledávek po jednotlivých členech společenství vlastníků bez zbytečného odkladu po jejich vzniku. Lze mít za to, že v některých případech může hrát v případném okamžitém (ne) vymáhání jednotlivých pohledávek za jednotlivými členy společenství vlastníků svoji roli i sociální aspekt, kdy si například člen statutárního orgánu nechce „rozhněvat“ svého souseda. Občanský zákoník však klade na člena statutárního orgánu právnické osoby povinnost, aby svoji funkci vykonával s nezbytnou loajalitou a potřebnými znalostmi i pečlivostí, tedy **jako řádný hospodář**.<sup>5</sup> S touto povinností je tak nepochybně spojeno nejen aktivní upomínání a vyzývání k úhradě pohledávek náležející společenství vlastníků, ale i jejich případné uplatnění v exekučním či v insolvenčním řízení. Pokud člen statutárního orgánu společenství vlastníků nejedná jako řádný hospodář, například nevymáhá pohledávky náležející společenství vlastníků či tyto pohledávky řádně a včas nepřihlásí do insolvenčního řízení, má se za to, že jedná nedbale. Je tedy nutné, aby členy statutárního orgánu

<sup>2</sup> § 1194 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>3</sup> § 1189 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>4</sup> § 1194 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>5</sup> § 159 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

byly pouze osoby fundované, které zvládnou obstarat veškerou agendu týkající se společenství vlastníků, včetně efektivního a včasného vymáhání pohledávek za členy společenství vlastníků. S ohledem na výše uvedené lze tedy doporučit, aby v každém statutárním orgánu společenství vlastníků byla zastoupena alespoň jedna osoba s minimálním právním povědomím; pokud by tomu tak nebylo, je namísto uvažovat o případném outsourcingu agendy vymáhání pohledávek na specializovaný subjekt, který případně bude stát vně společenství vlastníků.

V případě, že člen statutárního orgánu poruší svoji povinnost jednat s péčí řádného hospodáře a způsobí tím společenství vlastníků škodu, je povinen způsobenou škodu této právnické osobě nahradit.<sup>6</sup> V praxi se však často setkáváme s tím, že neuhrazené závazky jsou de facto přenášeny na poctivé členy společenství vlastníků, kteří se touto mimořádnou úhradou za dlužného člena společenství vlastníků chtějí vyvarovat například odpojení celého domu od energií, což by v konečném důsledku postihlo všechny vlastníky bytových jednotek v daném domě, a to zcela bez ohledu na jejich platební morálku.

## II. Ručení vlastníků jednotek za dluhy společenství vlastníků

Pokud tak v důsledku neuhrazení povinné platby ze strany vlastníka jednotky vznikne společenství vlastníků dluh u jeho věřitelů, je třeba zdůraznit, že za **dluhy společenství vlastníků ručí** podle ustanovení § 1194 odst. 2 občanského zákoníku **jeho člen** v poměru podle velikosti svého podílu na společných částech. Toto zákonné ustanovení je významné pro jednotlivé věřitele i v těch případech, kdy by nejvyšší orgán společenství vlastníků neschválil povinnost pro jednotlivé členy hradit příspěvky určené na správu domu a pozemku, jelikož až poté může společenství vlastníků úhradu předmětného příspěvku po svých členech požadovat. Jak uvádí i odborná literatura, *„věřitelé společenství tak často nemají možnost se svých nároků vůči vlastníkům jednotek domoci jinak než právě prostřednictvím ručení.“*<sup>7</sup>

Zakotvení shora uvedeného institutu ručení do občanského zákoníku je pak z pohledu zákonodárce důležité i proto, jelikož společenství vlastníků zpravidla nevlastní

žádné nemovité věci, když majetkem společenství vlastníků jsou zejména příjmy z příspěvků na správu, výnosy z majetku společenství, včetně úroků z vkladů na účtech, přijatá sankční plnění (například úroky z prodlení při platbách příspěvků na správu domu nebo úhradách za služby, smluvní pokuty).<sup>8</sup> Pokud tak společenství vlastníků dluží svým věřitelům z důvodu špatné platební morálky jednotlivých členů společenství vlastníků, tito věřitelé by s ohledem na žádný nemovitý majetek společenství neměli téměř žádnou šanci uspokojit své pohledávky, pokud by občanský zákoník nekonstituoval tento ručitelský vztah.

Nutno říci, že před účinností občanského zákoníku upravoval předmětnou problematiku zákon č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vlastnictví bytů“), který v ustanovení § 13 odst. 7 rovněž zakládal obdobný institut ručení jako současný občanský zákoník.

## III. Přechod dluhů při převodu bytové jednotky

V souvislosti s existujícími pohledávkami společenství vlastníků za jednotlivými členy těchto právnických osob se nabízí otázka, jaký právní osud postihne tyto dluhy v případě **převodu** vlastnického práva k bytové jednotce z dlužníka (vlastníka) na třetí osobu. V obecné rovině je třeba uvést, že podle ustanovení § 1106 občanského zákoníku přecházejí na nabyvatele bytové jednotky práva a povinnosti s ní spojená, a to přímo ze zákona. Dle následujícího konkretizujícího ustanovení citovaného zákona na kupujícího přechází závady vážnoucí na bytové jednotce zapsané ve veřejném seznamu, jiné závady přechází, měl-li a mohl-li je kupující z okolností zjistit nebo bylo-li to mezi smluvními stranami ujednáno, anebo stanoví-li tak zákon. Je tak zřejmé, že pod tyto „závady“ lze bez dalšího subsumovat povinnost uhradit věřiteli (v tomto případě společenství vlastníků) jeho pohledávku za převodcem. Zákonodárce s ohledem na právní jistotu nabyvatele jednotky uložil převodci, aby kupujícímu předložil potvrzení vydané společenstvím vlastníků, ve kterém musí být minimálně uvedeno, jaké dluhy **souvisějící se správou domu a pozemku přejdou** na nabyvatele jednotky, popřípadě že takové dluhy nejsou. Lze tak uzavřít, že při **převodu** vlastnického práva k bytové jednotce za úhradu existujících dluhů (které si kupující mohl a měl zjistit) vážnoucích na této nemovité věci odpovídá od okamžiku vkladu vlastnického práva nový

<sup>6</sup> LASÁK, J. § 159 [Požadavky na výkon funkce člena voleného orgánu právnické osoby]. In: LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 815. ISBN 978-80-7400-529-9.

<sup>7</sup> NOVOTNÝ, M., HOLEJŠOVSKÝ, J. § 1194 [Definice společenství vlastníků]. In: NOVOTNÝ, M., HORÁK, T., HOLEJŠOVSKÝ, J., OEHM, J. *Bytové spoluvlastnictví a bytová družstva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 148. ISBN 978-80-7400-602-9.

<sup>8</sup> Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz.

nabyvatel, přičemž původní vlastník za úhradu těchto pohledávek společenství vlastníků *ex lege* ručí.<sup>9</sup>

Diametrálně odlišná situace je však při **přechodu** vlastnického práva k bytové jednotce, ke kterému dochází na základě jiné právní skutečnosti, než kterou je volní jednaní smluvních stran. Takovýto přechod vlastnického práva nastává například při konání nedobrovolné dražby předmětné nemovité věci; v tomto případě pak dluhy na nabyvatele nepřechází. Nutno říci, že ve většině případů si své pohledávky společenství vlastníků přihlásí do chystaného dražebního jednání a uspokojí se pak z výtežku z prodeje bytové jednotky.

#### IV. Práva vlastníků bytových jednotek a jejich posílení

K nelibosti „pocivých“ vlastníků jednotek, kteří své závazky vůči společenství vlastníků plní řádně a včas, však občanský zákoník ze zákona o vlastnictví bytů nepřevzal koncepci zástavního práva, které vznikalo přímo ze zákona k jednotce povinného vlastníka, a to dnem právní moci rozhodnutí soudu ve **prospěch vlastníků jednotek**.<sup>10</sup> Toto zákonné zástavní právo tak sloužilo k zajištění pohledávek vlastníků jednotek pro případ, kdy „nepocivý“ vlastník jednotky nehradil povinné platby spojené se správou domu a pozemku. Tyto pohledávky byly rovněž dle ustanovení § 16 zákona o vlastnictví bytů pohledávkami privilegovanými.

Téměř po čtyřech letech od účinnosti občanského zákoníku, který mimo jiné derogoval shora uvedený zákon o vlastnictví bytů (a spolu s ním i předmětné ustanovení zakotvující zákonné zástavní právo), se zákonodárce opět rozhodl práva „pocivých“ vlastníků jednotek posílit, což učinil v zákoně č. 291/2017, který nabyt účinnosti dne 1. 12. 2017.<sup>11</sup> Zákonodárce v důvodové zprávě k citovanému zákonu přiznává, že zde existuje závažný problém týkající se úhrady závazků vlastníků jednotek související se správou domu a pozemku. V této zprávě je dále uvedeno, že: „*vlastníci jednotek jsou de facto nuceni nést náklady za ty vlastníky jednotek, kteří nehradí řádně své závazky související se správou domu a pozemku*“. Je poněkud zvláštní, že zákonodárce až po takto dlouhém období

reagoval na fakt, že právní úprava *de facto* neobsahovala žádné ustanovení zvláště chránící práva vlastníků jednotek, kteří jsou schopni dostát svým závazkům řádně a včas.<sup>12</sup>

Citovaný zákon tak novelizuje trojici převážně procesních předpisů, přičemž jeho přijetím bylo docíleno, že **pohledávky** osoby odpovědné ze správu domu (tedy i společenství vlastníků) **spojené se správou domu a pozemku budou** ode dne jeho účinnosti uspokojovány z prodeje bytové jednotky v předmětných řízeních **přednostně, a to i před pohledávkami zajištěných věřitelů**. V praxi je téměř pravidlem, že bytová jednotka dlužníka je zatížená zástavním právem ve prospěch bankovních institucí, přičemž takovýto zajištěný věřitel měl vždy před ostatními věřiteli přednost, a tak ve většině případů nezbylo z prodeje jednotky na ostatní nezajištěné věřitele ničeho. Zákon rovněž stanoví pro toto přednostní uspokojení řadu podmínek a omezení, přičemž jedno z těchto omezení je i to, že pohledávky spojené se správou domu a pozemku se uspokojují ve výši maximálně **jedné desetiny** z výtěžku z prodeje (respektive dražby či zpeněžení). Důvodová zpráva k předmětné novele však neuvádí, proč byla zvolena právě jedna desetina z výtěžku, lze mít však za to, že tato poměrná část byla určena i s ohledem na ostatní věřitele, aby tímto krokem zákonodárce nebyla pomyslná miska vah vychýlena zcela nepřiměřeně ve prospěch osoby odpovědné za správu domu a pozemku (tedy i společenství vlastníků).

#### V. Závěr

Ačkoliv lze bezesporu kvitovat výše uvedený počín zákonodárce spočívající v posílení práv společenství vlastníků spojený se zdůrazněním principu odpovědnosti dlužníků za své závazky, pouze praxe ukáže, zda tento krok byl krokem dostatečným. Je tristní, že **64 procent pohledávek** za vlastníky bytů je hodnoceno jako **nevymahatelných**.<sup>13</sup> Dosud byla praxe taková, že řádně platící a pociví členové společenství vlastníků tak dopláceli na pohledávky za dlužnými členy společenství vlastníků, což v konečném důsledku mohlo vést například k podryvání důvěry v právní stát u řádně platících členů, a to i s ohledem na tuto do očí bijící nespravedlnost i s přihlédnutím k tomu, že vlastník jednotky si své soušedy nemůže vybrat.

<sup>9</sup> § 1186 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>10</sup> § 15 odst. 3 zákona č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), ve znění pozdějších předpisů.

<sup>11</sup> Zákon č. 291/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

<sup>12</sup> Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 291/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, č. 291/2017 Dz).

<sup>13</sup> Tamtéž.

Na závěr je třeba znovu zopakovat, že pro uplatnění pohledávky za vlastníky jednotek je i s ohledem na účinnost zákona č. 291/2017 třeba mít v první řadě bdělý a aktivní statutární orgán v rámci společenství vlastníků, který bude na vznikuvší dluhy bez zbytečného odkladu reagovat, a to zejména po právní stránce; v opačném případě je možné tento statutární orgán pohnat k jeho odpovědnosti. Na druhou stranu je asi každému jasné, že ne všechna společenství vlastníků mají mezi svými členy osobu erudovanou v oblasti uplatňování pohledávek, a to i s ohledem na stále se zvyšující počet nových zákonů, jakožto i novel právních předpisů stávajících.

V krajním případě (pokud společenství vlastníků nebude řádně uplatňovat své pohledávky) a ostatní členové neuhradí za „nepoctivé“ vlastníky jednotek předmětné závazky, může dojít i k tomu, že na společenství vlastníků bude prohlášený konkurz.<sup>14</sup> Doufejme, a to i s ohledem na shora uvedenou novelu trojice procesních předpisů, že případy, kdy společenství vlastníků bude účastníkem insolvenčního řízení jako dlužník, budou zcela ojedinělé.

<sup>14</sup> Tamtéž.

# PŘEHLED ZMĚN PŘEDJÍMANÝCH TZV. ODDLUŽOVACÍ NOVELOU INSOLVENČNÍHO ZÁKONA

**Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.**  
**JUDr. Petr Chytil**  
HAVEL & PARTNERS s. r. o.

Poslanecká sněmovna schválila 26. října 2018<sup>1</sup> návrh novely insolvenčního zákona („**InsZ**“)<sup>2</sup>, který zásadně změnil koncept oddlužení. Tvrzenou ambicí novely je zejména otevření možnosti oddlužení širšímu spektru dlužníků, prostřednictvím čehož má být alespoň částečně vyřešen problém vysokého počtu předlužených osob v České republice. Uvedený záměr však s sebou přináší i silný zásah do práv věřitelů. V tomto článku přinášíme bližší pohled na vybrané změny předjímané návrhem novely.

## 1. Výhrady k legislativnímu procesu

Během stávajícího volebního období byl do Poslanecké sněmovny předložen jako sněmovní tisk č. 71 obsahově shodný návrh novely jako sněmovní tisk č. 1030 připravený v minulém volebním období<sup>3</sup>. Aktuální sněmovní tisk č. 71 nicméně již neprocházel připomínkovým řízením a po předložení do Poslanecké sněmovny byl výrazně měněn řadou pozměňovacích návrhů, a to mimo jiné i s podporou Ministerstva spravedlnosti. K celé plejádě změn, které nakonec získaly podporu, se tak v konečném důsledku nemohly kvalifikovaně vyjádřit odborné instituce.

Nestandardní legislativní postup není zcela šťastný i z důvodu, že několik připomínkových míst, včetně Nejvyššího soudu či Exekutorské komory ČR, předložilo k diskutovanému sněmovnímu tisku č. 1030 zásadní

\* Petr Sprinz je advokátem trvale spolupracujícím s HAVEL & PARTNERS s. r. o., advokátní kancelář, Petr Chytil je koncipient pracující tamtéž. Názory publikované zde jsou však ryze jejich názory soukromými.

<sup>1</sup> Sněmovní tisk č. 71 je dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=71&ct1=7>

<sup>2</sup> Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

<sup>3</sup> Sněmovní tisk č. 1030 je dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=1030&O=7>

argumenty proti schválení novely. Uvedené kroky jistě nepřispívají ke kvalitě legislativního procesu, a potažmo k jeho celkovému výsledku.<sup>4</sup>

## 2. Zjednodušený návrh na povolení oddlužení

Dlužníkům, respektive subjektům oprávněným podat návrh na povolení oddlužení za dlužníka ubude práce s přípravou návrhu na povolení oddlužení. Z povinných příloh byl totiž odstraněn seznam závazků, který byl v praxi často problematický. Mnoho dlužníků totiž nemělo o svých závazcích jasný přehled.<sup>5</sup>

Věřitelé shora uvedené vypuštění seznamu závazků z příloh návrhu na povolení oddlužení zřejmě ponесou nelibě. Významnější rozpory mezi předloženým seznamem závazků dlužníka a pohledávek věřitelů přihlášených do insolvenčního řízení totiž mohou indikovat nepoctivý zájem dlužníka, na který věřitelé nezřídka poukazovali.

Odstranění nutnosti předkládat seznamy závazků může mít dopad také na zahraniční věřitele. Známé zahraniční věřitele insolvenční soud vyrozumívá k přihlášení pohledávky.<sup>6</sup> Po novele se nicméně může výrazně snížit pravděpodobnost, že se insolvenční soud o existenci zahraničního věřitele dozví. Jakkoliv lze předpokládat, že zahraniční věřitel bude u dlužníků – fyzických osob spíše vzácností, je uvedená změna pro zahraniční věřitele potenciálně rizikem.<sup>7</sup> Poslaneckou sněmovnou schválená změna přitom stojí v ostrém kontrastu s tím, že v některých zahraničních zemích musí dlužník před podáním návrhu na povolení oddlužení povinně notifikovat své věřitele, včetně těch zahraničních.<sup>8</sup>

Nově také postačí doložení příjmů dlužníka za posledních 12 měsíců namísto dosavadních posledních tří let

a předložení údajů o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 12 měsících namísto dosavadních 5 let. K návrhu bude muset být zároveň přiloženo čestné prohlášení dlužníka mj. o tom, že byl řádně poučen o svých povinnostech a vynaloží veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení věřitelů.<sup>9</sup>

## 3. Nové způsoby oddlužení a ochrana obydlí

Stávající právní úprava předjímá, že oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře<sup>10</sup>. Záleží přitom primárně na nezajištěných věřitelích, který ze způsobů v konkrétním případě zvolí.<sup>11</sup> Jestliže ani jeden ze způsobů oddlužení nezíská příslušnou většinu, rozhodne o způsobu oddlužení insolvenční soud.<sup>12</sup> Se souhlasem dlužníka a na návrh insolvenčního správce je možné provést oddlužení kombinací obou způsobů.<sup>13</sup>

Novela insolvenčního zákona shora uvedenou koncepci zásadně změní. Oddlužení bude nově možné provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře se současným zpeněžením majetkové podstaty.<sup>14</sup> Nadále bude platit primární role nezajištěných věřitelů v rozhodovacím procesu ohledně určení způsobu oddlužení. Nezačíná-li však způsob oddlužení příslušnou většinou nezajištěných věřitelů, rozhodne insolvenční soud povinně o provedení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

Jednou z kontroverzních otázek oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty<sup>15</sup> je ochrana dlužníka obydlí. Dle novely by měla být dlužníka nemovitost, pokud nebude zastavena ve prospěch některého z věřitelů, zpeněžena pouze v případech, kdy

<sup>4</sup> Stenografický zápis 20. schůze ze dne 26. října 2018 navozuje, že způsob hlasování o jednotlivých pozměňovacích návrzích nebyl prost zmatků s ohledem na komplikovanost obsahu pozměňovacích návrhů a jejich jednotlivých vazeb. Zápis je dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/020schuz/20-4.html#q457>. Je-li v době přípravy tohoto článku nebyl dostupný konsolidovaný text schváleného znění, autoři tohoto článku vycházeli ze stenografického zápisu.

<sup>5</sup> Dlužník, který spojí insolvenční návrh s návrhem na povolení oddlužení, nebude muset přiložit seznam závazků ani k insolvenčnímu návrhu [srov. § 104 odst. 1 písm. b) InsZ ve znění návrhu novely]. K insolvenčnímu návrhu však bude muset i nadále doložit listiny, které úpadek nebo hrozící úpadek dokládají [srov. § 104 odst. 1 písm. d) InsZ a mezi tyto listiny bude muset dlužník zjevně zařadit i listiny prokazující některé závazky dlužníka].

<sup>6</sup> § 430 odst. 1 InsZ.

<sup>7</sup> V tomto ohledu srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu č. j. 29 NSČR 45/2010-B-174 (MSPH 93 INS 1923/2008) publikované ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího soudu pod číslem 86/2013.

<sup>8</sup> Příkladem je právní úprava Spolkové republiky Německo.

<sup>9</sup> V ideálním světě by mělo čestné prohlášení vést k uvědomění si povinností na straně dlužníků. Praxe však napoví, zda nebude podpis čestného prohlášení spíše formalitou bez významného normativního dopadu.

<sup>10</sup> § 398 odst. 1 InsZ.

<sup>11</sup> Viz zejm. § 54 odst. 1, 400 a 402 InsZ.

<sup>12</sup> § 402 odst. 5 InsZ. Jeví se, že s ohledem na zákonné předpoklady oddlužení je v naprosté většině případů realizovatelný pouze jeden způsob provedení oddlužení, a to ten, který navrhuje sám dlužník. To insolvenčnímu soudu možnost volby fakticky eliminuje.

<sup>13</sup> § 398 odst. 1 *in fine* InsZ. Kombinace obou způsobů provedení oddlužení je zřejmě v praxi spíše výjimečná.

<sup>14</sup> Kombinaci splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty vnímáme jako daň za to, že oddlužení bude dostupné pro širší spektrum dlužníků.

<sup>15</sup> Spornou otázkou mimo jiné také je, za jakých podmínek má insolvenční správce přistoupit ke zpeněžení věci, aby nedošlo jen k zatížení majetkové podstaty zbytečnými náklady. Novela v tomto ohledu stručně podotýká, že dlužník není povinen vydat majetek ke zpeněžení, jestliže by podle zprávy pro oddlužení zpeněžení majetku nevedlo k uspokojení věřitelů.

její hodnota bude přesahovat určitý násobek hodnoty stanovený prováděcím předpisem. Úprava dle důvodové zprávy novely vychází mimo jiné z toho, že pokud nebude muset dlužník hradit nájem, zbyde mu více prostředků na úhradu pohledávek věřitelů. Schválená verze je nicméně přinejmenším z několika důvodů sporná.

V prvé řadě lze novince z legislativního pohledu vytknout, že návrh novely neobsahuje jasný způsob či jakákoliv přesná kritéria pro určení hodnoty chráněného obydlí. Původní návrh novely předložený v předcházejícím volebním období do připomínkového řízení jako sněmovní tisk č. 1030 přitom explicitně stanovil, že „*Dlužník také není povinen vydat ke zpeněžení své obydlí, ledaže ze zprávy pro oddlužení vyplývá, že jeho hodnota přesahuje tisícinásobek částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu podle zvláštního právního předpisu*“<sup>16</sup>.

Původní návrh Ministerstva spravedlnosti ovšem čelil výrazné kritice mimo jiné právě s ohledem na extenzivní ochranu obydlí. Nelze se tak ubránit dojmu, že důvodem odstranění přesného způsobu určení ochrany obydlí je motivována snahou vyvarovat se třecím plochám na úrovni Poslanecké sněmovny a cílem odložit rozhodnutí na pozdější fázi legislativního procesu. Podle našeho názoru by tak zásadní věc, jakou je ochrana obydlí dlužníka, měla být zakotvena na zákonné úrovni. Ministerstvo spravedlnosti totiž bude mít v rámci tvorby prováděcího předpisu téměř „volnou ruku“. Zároveň je otázkou, zda s ohledem na vágnost zmocňovacího ustanovení nenarazí prováděcí předpis na ústavněprávní limity. Některé podzákonné předpisy totiž již byly z obdobných důvodů zrušeny Ústavním soudem ČR mj. pro neurčitost zmocňovacího ustanovení a porušení principu předvídatelnosti<sup>17</sup>. Právní jistotu dotčených subjektů zvolené řešení zcela jistě neposiluje.

Z věcného pohledu proti návrhu ochrany dlužníkovy obydlí řada odborníků namítá, že se prakticky zvýhodní

dlužníci vlastníci nemovitost před dlužníky, kteří žijí v nájmu či v jiných prostorách ve vlastnictví jiné osoby. Nabízí se též otázka, zda dochází k přiměřenému vyvážení zájmů dlužníků a věřitelů. Věřitelé se mohou v tomto kontextu ptát, proč by měli dlužníci absolvovat oddlužení s tím, že jejich vlastnictví k nemovitosti zůstane nedotčeno, v situaci, kdy mohou obdržet takřka nulové uspokojení. Uvedené pravidlo tak může být v očích společnosti vnímáno jako těžko stravitelné především za minimálního uspokojení pohledávek věřitelů.

V neposlední řadě podle našeho názoru nemusí platit ani teze uvedená v důvodové zprávě ohledně ponechání více prostředků dlužníkovi za účelem navýšení uspokojení pohledávek věřitelů. V rámci splátkového kalendáře (se zpeněžením majetkové podstaty) je totiž dlužník zásadně povinen splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky – tj. až do výše tzv. nezabavitelné částky. Do určení výše nezabavitelné částky nicméně nijak nevstupuje to, zda dlužník bydlí v prostorách jím vlastněných či v prostorách ve vlastnictví jiných osob.

Ochrana obydlí dlužníka může být pro bdělejší věřitele důvodem, aby vystoupili z tzv. racionální apatie a aktivněji se zapojili do volby způsobu oddlužení dlužníka.

#### 4. Nová pásma splátkového kalendáře a pětiletý splátkový kalendář

Stávající podmínky oddlužení předpokládají zásadně úhradu nejméně 30 % dluhů přihlášených nezajištěným věřitelům.<sup>18</sup> V případě oddlužení splátkovým kalendářem je přitom dlužník povinen minimální hranice uspokojení nezajištěných dluhů dosáhnout do pěti let.<sup>19</sup>

Patrně nejvýznamnější změnou předjímanou návrhem novely je odstranění výslovného požadavku minimálního třicetiprocentního uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů<sup>20</sup> a nastavení nových pásem splátkového kalendáře, v rámci kterých dlužníci budou splátkový kalendář plnit. V tomto ohledu návrh novely předpokládá pětileté pásmo, tříleté pásmo<sup>21</sup>, přičemž je stále uchována

<sup>16</sup> Verze návrhu do připomínkového řízení ze dne 6. října 2016, identifikační číslo materiálu v eKLEPu – KORNAEGFH2IL, veřejně přístupné přes <https://apps.odok.cz>

<sup>17</sup> Ústavní soud požadavky na zmocňovací ustanovení uceleně shrnul mj. v bodu 36 nálezu Pl. ÚS 19/16 ze dne 13. 12. 2016, zveřejněného ve sbírce zákonů jako č. 8/2017 Sb., a to následovně: „*Materiálně je pak pravomoc dle čl. 79 odst. 3 Ústavy podmíněna existencí výslovného zákonného zmocnění a jeho mezemi, které jsou naplněním této pravomoci co do rozsahu a obsahu (kompetence). Dané ustanovení je přitom nezbytné vykládat v kontextu celé Ústavy tak, aby byly zachovány rovněž ostatní příkazy a principy z ústavního pořádku plynoucí. Proto s ohledem na požadavek předvídatelnosti práva [princip odvozaný judikaturou Ústavního soudu z principu právního státu zakotveného v čl. 1 odst. 1 Ústavy – srov. např. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 21/02 ze dne 22. 3. 2005 (N 59/36 SbNU 631; 211/2005 Sb.) či citovaný nálezy sp. zn. Pl. ÚS 77/06] a princip dělby moci (čl. 2 odst. 1 Ústavy) musí zákonné zmocnění pokud možno co nejpřesněji definovat obsah, účel a rozsah úpravy provedené předvídanou vyhláškou, a zajistit tak určitost zákonného zmocnění [srov. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 3/2000 ze dne 21. 6. 2000 (N 93/18 SbNU 287; 231/2000 Sb.)].“*

<sup>18</sup> § 395 odst. písm. b) InsZ.

<sup>19</sup> Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu č. j. 29 NSČR 12/2013-B-54 (KSUL 45 INS 3212/2009) publikované ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího soudu pod číslem 77/2013.

<sup>20</sup> Podle znění § 412a InsZ ve znění návrhu novely bude oddlužení zpeněžením majetkové podstaty splněno po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení, jestliže dlužník řádně splnil všechny povinnosti stanovené v rozhodnutí o schválení oddlužení.

<sup>21</sup> Viz část 5 níže.



možnost uspokojit pohledávky nezajištěných věřitelů dříve než v uvedených pásmech.<sup>22</sup>

Pětiletý splátkový kalendář přitom prakticky umožňuje, zjednodušeně řečeno, tzv. nulové uspokojení nezajištěných věřitelů. Podle návrhu ustanovení § 412a InsZ bude oddlužení splněno, jestliže „*nebylo dlužníku oddlužení zrušeno a dlužník neporušil svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat, k plnění uspokojení pohledávek svých věřitelů*“<sup>23</sup>. Ustanovení zároveň stanoví vyvratitelnou domněnku, podle které dlužník neporuší povinnost vynaložit veškeré úsilí k uspokojení pohledávek, pokud uspokojí pohledávky nezajištěných věřitelů alespoň z třiceti procent. Sama formulace podmínky „veškerého úsilí“ nicméně v tomto ohledu vyvolává řadu výkladových potíží. Z důvodu informační asymetrie může být mimo jiné obtížné podmínku ze strany věřitelů jakkoli zpochybňovat – věřitel nebude mít zpravidla k dispozici informace o tom, zda například mohl dlužník z odpadnutí překážky nemoci nastoupit do práce dříve, zda neodmítl jako podnikatel provést výhodnou zakázku či zda nedostatečně usiloval o lépe placenou práci. Ostatně ani dlužník nemusí mít nutně svoji pozici jednoduchou při přesvědčování insolvenčního soudu, že podmínce vyhověl.<sup>24</sup>

Jakousi minimální hranici uspokojení věřitelů se pokouší nastavit návrh znění § 395 odst. 1 písm. b) InsZ. Z návrhu vyplývá, že dlužník bude muset v každém případě pro účely povolení oddlužení doložit, že bude schopen splácet kromě (i) odměny insolvenčního správce také pohledávky věřitelů na výživném, odměnu za přípravu a podání insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení podle § 390 odst. 5 InsZ, i (ii) další částku věřitelům, kterou musí hradit insolvenčnímu správci<sup>25, 26</sup>

Ze znění návrhu novely se však jeví, že zákonodárce výslovně nepromítl uvedenou podmínku minimálních splátek podle § 395 odst. 1 písm. b) InsZ do důvodů pro zrušení oddlužení podle § 418 InsZ.<sup>27</sup> Novelou upravený § 418 InsZ sice výslovně stanoví, že schválené probíhající oddlužení bude zrušeno, pokud nebude dlužník

schopen hradit pohledávky dle § 395 odst. 1 písm. b) InsZ po dobu delší než 3 měsíců. Podmínkou zrušení schváleného oddlužení je však jednak zavinění dlužníka a dále vznik těchto pohledávek až po rozhodnutí o úpadku. Druhá podmínka tak fakticky vylučuje použití ustanovení o zrušení schváleného oddlužení ve vztahu k uspokojení standardních, tzv. předinsolvenčních pohledávek věřitelů.<sup>28</sup> Dlužno podotknout, že stanovení nutnosti doložení minimálních splátek může oddlužení fakticky znepřístupnit osobám s velmi nízkými příjmy (typicky starobní důchodci).

V této souvislosti považujeme za vhodné zmínit, že původně předpokládaný limit pro umožnění tzv. nulového oddlužení ve výši tisícinásobku existenčního minima<sup>29</sup> byl z novely v průběhu legislativního procesu odstraněn. Limit měl fungovat tak, že pokud dlužníkovy nezajištěné závazky přesahovaly tuto částku, musel dlužník v každém případě uhradit minimálně 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů. S uvedeným limitem přitom od začátku počítal již původní návrh bývalého ministra spravedlnosti Roberta Pelikána a měl být jednou z brzd proti případnému zneužívání institutu oddlužení ze strany dlužníků. Limit měl být určitou garancí pro věřitele, kteří měli být uspokojeni alespoň částečně, v případech, kdy na sebe vzal dlužník excesivní závazky.<sup>30</sup>

Insolvenční soudy dosud často přistupovaly vůči dlužníkům k plnění povinností v oddlužení poměrně smířlivě s odůvodněním, že ekonomická nabídka dlužníka spočívající přinejmenším v úhradě 30 % nezajištěných pohledávek věřitelů je zpravidla výhodnější oproti konkursu či jiným alternativám. V této souvislosti nadto nemalá část dlužníků využívala smluv o důchodu či darování, aby požadavku minimálního uspokojení věřitelů dosáhla.<sup>31</sup> Po přijetí tzv. oddlužovací novely se nabízí, aby insolvenční soudy přistupovaly k podmínkám oddlužení přísněji. Očekávaný nápad nových případů<sup>32</sup> nicméně nemusí přísnější posuzování umožnit.

## 5. Tříletý splátkový kalendář

Novela zavádí nové pásmo oddlužení, v rámci kterého bude možné splnit oddlužení již po 3 letech, pokud

<sup>22</sup> Možnost dřívější úhrady reflektuje stávající praxi, kdy pětileté období splátkového kalendáře je maximální dobou. V režimu návrhu novely nicméně bude dosažení dřívějšího uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů umožněno podřízeností části příslušenství pohledávek (viz část 6 níže).

<sup>23</sup> § 412a odst. 1 písm. c) věta první InsZ ve znění návrhu novely.

<sup>24</sup> Máme přitom za to, že je primárně na dlužníkově, aby splnění podmínky doložil.

<sup>25</sup> Konkrétně jde o odměnu, náhradu hotových výdajů a zpravidla i DPH.

<sup>26</sup> Pokud by dlužník nebyl schopen hradit tyto částky, insolvenční soud by mohl rozhodnout o neschválení oddlužení podle § 405 InsZ.

<sup>27</sup> Návrh novely předjímá vypuštění stávajícího znění § 418 odst. 1 písm. b) InsZ.

<sup>28</sup> K otázce naplnění § 395 odst. 1 písm. b) InsZ ve znění návrhu novely bude nutné spoléhat se na obecný důvod zrušení schváleného oddlužení spočívající v neplnění podstatných povinností podle schváleného způsobu oddlužení podle § 418 odst. 1 písm. a) InsZ. Tento pokus nicméně povede k výkladovým nejasnostem.

<sup>29</sup> Tisícinásobek existenčního minima aktuálně odpovídá částce 2,2 mil. Kč.

<sup>30</sup> Dostupné statistiky ukazují, že průměrný objem nezajištěných pohledávek osciluje okolo cca 600 až 800 tis. Kč.

<sup>31</sup> Tyto smlouvy nově již dlužníci bez výzvy insolvenčního soudu nebudou muset dokládat.

<sup>32</sup> Viz část 7 níže.

dlužník zvládne uspokojit nezajištěné věřitele alespoň z šedesáti procent. Novela původně počítala s padesáti-procentním uspokojením, nicméně k četným připomínkám byla tato hranice nakonec zvýšena. I tak však hrozí, že dlužníci, kteří by po pěti letech byli jinak schopni uhradit vyšší poměr pohledávek přihlášených věřitelů, mohou inklinovat k tomu, aby jejich oddlužení bylo ukončeno již po třech letech splněním šedesáti procent, a to i prostřednictvím účelově poskytnutých zápůjček. Počet dlužníků, kteří uspokojí přihlášené pohledávky ze sta procent<sup>33</sup>, zřejmě významně klesne.

Pro osoby zvláště zranitelné – starobní důchodce, osoby zdravotně postižené – druhý a třetí stupeň invalidity, bude po přijetí novely zkrácena obecná doba trvání oddlužení, a to z pěti let na tři roky. Je otázkou, zda novela těmto osobám v konečném důsledku spíše neublíží, a to hned ze dvou důvodů. Jednak se pro tyto osoby kvůli vyšší míře rizika může snížit dostupnost finančních produktů, dále pak hrozí, že mohou tyto zvláště zranitelné osoby čelit tlaku například od členů rodiny k tomu, aby si namísto nich brali závazky na sebe.

## 6. Částečná podřízenost příslušenství pohledávek a smluvních pokut

Nemalou změnou je též omezení uspokojení části pohledávek přesahující jednonásobek výše jistiny pohledávky. Uvedené se týká úroků, úroků z prodlení, poplatků z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů a smluvní pokuty sjednané pro případ prodlení s plněním přihlášené pohledávky, není-li taková smluvní pokuta dluhem z podnikání<sup>34</sup>. Tyto pohledávky budou totiž uspokojovány v režimu tzv. podřízených pohledávek, které v na-prosté většině případů nejsou uspokojovány vůbec.

Výše jistiny se posoudí k okamžiku vzniku pohledávky. Kapitalizací tak zřejmě nebude možné dané pravidlo obejít. Pokud však bude dlužník své závazky refinancovat, vznikne nová pohledávka, čímž se dá vyhnout uvedenému pravidlu. Máme v každém případě za to, že shora uvedená podřízenost pohledávek se posuzuje ve vztahu k jednotlivé pohledávce, a nikoli souhrnně ve vztahu ke všem pohledávkám. Praktickým dopadem této změny může být mimo jiné i zhoršení dostupnosti úvěru, včetně jejich prodražení.

Uvedená podřízenost pohledávek se promítne i v další rovině – splnění míry uspokojení nezajištěných věřitelů (tedy 30 % pro aplikaci domněnky v pětiletém pásmu či

60% v tříletém pásmu) se bude posuzovat bez přihlídnutí k podřízeným pohledávkám. Uvedená pásma se tak dlužníkům v mnoha případech mohou přiblížit.<sup>35</sup>

## 7. Dopad na počet podaných návrhů na povolení oddlužení

Statistiky dokládají, že oddlužení je nejčastějším způsobem řešení úpadku. Za rok 2016 bylo podáno přes 26 tisíc insolvenčních návrhů s návrhem na povolení oddlužení, což odpovídá zhruba 90 % všech insolvenčních návrhů. Počet podaných návrhů na povolení oddlužení rostl od roku 2008, přičemž maxima dosáhl v roce 2014 s počtem přesahujícím 30 tisíc případů.<sup>36</sup> V roce 2017 se počet návrhů na povolení oddlužení významně propadl. Za tímto poklesem stojí zřejmě omezení zavedená tzv. velkou novelou<sup>37</sup> ohledně oprávnění sepsat a podat návrh na povolení oddlužení společně s případným insolvenčním návrhem. Další příčinou poklesu může být i očekávání a možné taktizování dlužníků, které bylo vyvoláno medializací návrhů bývalého ministra Pelikána. Dle ohlasů z praxe jsou tzv. akreditované osoby poskytující službu bezplatně aktuálně poměrně významně zatížené, což představuje jakýsi filtr nápadu podání k insolvenčním soudům.

V důsledku zjednodušení návrhu na povolení oddlužení lze očekávat, že se akreditovaným osobám uvolní ruce a že se možná objeví více advokátů či jiných zákonem určených profesionálů, kteří budou ochotni za regulovanou částku poskytovat právní služby v souvislosti se sepsáním a podáním návrhu na povolení oddlužení. Hrozí tedy zvýšení nápadu podání na insolvenční soudy. Až budoucnost ukáže, do jaké míry bude kapacita subjektů poskytujících služby v oblasti oddlužení tlumit zahlcenost insolvenčních soudů. Souvisejícím problémem pak je i možné vysoké vytížení insolvenčních správců, kteří nemusí mít dostatek kapacit ke kvalitní kontrole dlužníků. Vystává tak otázka, zda by neměly být řady insolvenčních správců posíleny. V rámci projednávání novely se uvažovalo i o umožnění provádění agendy insolvenčních správců soudními exekutory.

## 8. Další změny

Shora uvedené novinky nepředstavují zdaleka úplný výčet očekávaných novinek. Dalších, poměrně zásadních změn je v novele celá řada. Mezi ty nejzásadnější je

<sup>35</sup> Dlužno podotknout, že přezkum podřízenosti pohledávek patrně přidá práci insolvenčním správcům.

<sup>36</sup> Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti ČR.

<sup>37</sup> Zákon č. 64/2017 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

<sup>33</sup> Podle důvodové zprávy k oddlužovací novele plně uspokojí pohledávky nezajištěných věřitelů celých 16,3 % dlužníků, zdroj: s. 38 zprávy RIA k tzv. oddlužovací novele.

<sup>34</sup> Srov. § 172 odst. 2 InsZ ve znění návrhu novely.

možné zařadit prodloužení lhůty k přihlašování pohledávek v oddlužení, která bude prodloužena ze 30 dnů na dva měsíce.<sup>38</sup> Další změnou je kupříkladu možnost přerušení či prodloužení plnění oddlužení<sup>39</sup>. Dále také opatření proti obcházení služeb poskytovaných v oddlužení, které od 1. 7. 2017 po účinnosti tzv. velké novely mohou poskytovat pouze oprávněné subjekty, včetně tzv. akreditovaných osob. V neposlední řadě je ve výčtu novinek zjednodušení doručování v insolvenčním řízení obecně<sup>40</sup>, explicitní stanovení pravidel oddlužení fyzické osoby – podnikatele<sup>41</sup>, rozvolnění podmínek stanovení tzv. nižších splátek<sup>42</sup>, úprava okruhu pohledávek vyloučených z osvobození podle § 414 InsZ o pohledávky na živném a pohledávek věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví<sup>43</sup> a další.

## 9. Závěr

Pokud bude novela schválena Senátem a podepsána prezidentem České republiky, zavede do institutu oddlužení

mnoho zásadních změn, které podle našeho názoru vychýlí stávající vyvážení práv a povinností ve prospěch dlužníků. Kromě toho, že návrh novely, přeneseně řečeno, otevře nejen dveře, ale i okna novým výkladovým otázkám, přinese též určitou míru nejistoty dlužníkům, ale i věřitelům ohledně výše uspokojení pohledávek. Splnění předpokladů oddlužení bude totiž zásadně posuzováno až v konečné fázi oddlužení. V této souvislosti je také otázkou, do jaké míry se přenesou dosud relativně benevolentní praxe insolvenčních soudů týkající se posuzování předpokladů oddlužení. Nejistota se však promítne i do postavení věřitelů – v oddlužení bude mnohem těžší predikovat jakoukoliv míru uspokojení pohledávek.

Novela každopádně dopadne na širokou škálu právních poměrů. Věřitelé budou muset být pro ochranu svých práv mnohem obezřetnější a aktivnější nejenom s ohledem na zvýšené riziko morálního hazardu dlužníků, ale i kvůli některým novým institutům, např. ochranně obydlí dlužníka. S navrhovanou legisvakanční lhůtou předpokládající účinnost první den čtvrtého měsíce následujícího po vyhlášení zákona lze účinnost novely v současné době odhadovat zhruba k první polovině roku 2019. Polemiku, zda je v kontextu velmi značného přesahu novely na hmotněprávní vztahy zamýšlená legisvakanční doba příliš krátká, ponecháme dalším příspěvkům do diskuse na téma oddlužovací novely.

<sup>38</sup> Viz § 136 odst. 2 písm. g) InsZ ve znění návrhu novely. Lhůta k přihlašování pohledávek tak bude u všech způsobů řešení úpadku stejná.

<sup>39</sup> Srov. § 412b InsZ ve znění návrhu novely.

<sup>40</sup> Viz např. § 18 odst. 4 InsZ ve znění návrhu novely.

<sup>41</sup> Viz § 398b InsZ ve znění návrhu novely.

<sup>42</sup> Viz § 398 odst. 5 InsZ ve znění návrhu novely.

<sup>43</sup> Srov. § 416 odst. 1 InsZ ve znění návrhu novely.

# Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU

rubriku připravila  
**Mgr. Ing. Lucie Mikmeková**  
asistentka soudce Ústavního soudu

## **Odmítnutí dovolání účastníka řízení proti ustanovení advokáta, k němuž ztratil důvěru, a současně odmítnutí dovolání tímto advokátem sepsané pro vady**

*Nález sp. zn. I. ÚS 4120/17 ze dne 13. 7. 2018*

*§ 30, § 138, § 237, § 241a odst. 2 o. s. ř.*

Stěžovateli bylo adresováno rozhodnutí, že se jeho dovoláním Nejvyšší soud nebude zabývat pro vady, způsobené zástupcem, který mu byl ustanoven, a současně, že ustanovením tohoto zástupce nedošlo k žádnému zásahu do jeho práv a že sice soud ví, že zanikla důvěra mezi ním a jeho advokátem, což má vést k ustanovení nového zástupce, nicméně neshledal, že by tím stěžovateli vznikla újma na jeho právech, aniž by však jakkoli vysvětlil, proč nepostupoval v souladu se zákonem, stanovícím povinnost při ztrátě důvěry ustanovit nového zástupce, který sám v rozhodnutí ocitoval.

Tím, že dovolací soud odmítl s naprosto nepřesvědčivým, ba nepřezkoumatelným odůvodněním dovolání stěžovatele proti ustanovení zástupce, v němž ztratil důvěru s ohledem na nedostatky jeho práce, a současně dovolání tohoto advokáta pro vadu nevymezení důvodu splnění předpokladu přípustnosti dovolání podle § 241a odst. 2 občanského soudního řádu odmítl, bylo stěžovateli odepřeno jeho právo na přístup k soudu, právo na právní pomoc a soudní ochranu. S ohledem na to, že se Nejvyšší soud nikterak nevypořádal se stěžovatelovým nesouhlasem s ustanovením takového advokáta a shledal jeho dovolání v tomto směru nedůvodným, tak zasáhl do jeho práva na právní pomoc i na soudní ochranu.

## **Náklady exekuce**

*usnesení sp. zn. III. ÚS 2034/17 ze dne 31. 7. 2018*

*§ 89 exekučního řádu*

Stěžovatelé (oprávnění) zdůrazňovali, že to byl vedlejší účastník (povinný), který vůči nim dobrovolně nesplnil vyživovací povinnost. Za takové situace neměl být

aplikován § 89 exekučního řádu, dle kterého hradí náklady exekuce a náklady účastníků ten, kdo zavinil zastavení řízení. To, že teprve v průběhu vykonávacího řízení vyšlo najevo, že rozhodnutí, které má být exekučním titulem, nebylo v okamžiku zahájení exekučního řízení dosud formálně vykonatelné, bylo dle stěžovatelů chybou okresního soudu a nelze jim to přičítat k tíži.

Z pohledu ústavního přezkumu je především podstatné, zda obecné soudy svá rozhodnutí řádným způsobem odůvodnily. To se v posuzované věci stalo, když krajský soud vyložil, že stěžovatelé požadovali aplikaci § 150 o. s. ř., nicméně jde o postup výjimečný, jenž má soudy umožnit, aby mohl přihlídnout ke zvláštnostem jednotlivých konkrétních případů tam, kde by obecná ustanovení o náhradě nákladů mohla být příliš tvrdá. Nepříznání nákladů exekuce soudnímu exekutorovi by dle odvolacího soudu bylo rozporné s čl. 11 odst. 1 Listiny, neboť lze sice připustit, že i exekutor při své činnosti musel nést určitá rizika spočívající v tom, že ne vždy a ve všech případech dosáhne toho, že v souvislosti s činností, kterou realizoval v rámci exekuce, jejímž provedením byl pověřen, obdrží odpovídající odměnu a náhradu nezbytně vynaložených nákladů, nicméně okruh těchto případů nelze nepřiměřeně rozšiřovat. Zejména se nejví odpovídajícím, aby důsledky neúspěšné exekuce byly v případech, o jaký zde jde, přenášeny na exekutora z těch subjektů, které mají odlišně od něho důvod i možnost před podáním návrhu na nařízení exekuce prověřit, zda rozhodnutí, jehož nucené realizace se hodlají domáhat, je skutečně způsobitelným exekučním titulem.

## **Žaloba na vyloučení nemovitých věcí z exekuce**

*usnesení sp. zn. II. ÚS 2384/18 ze dne 1. 8. 2018*

*§ 68 exekučního řádu*

*§ 267 o. s. ř.*

*§ 984, § 985, § 1105 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*

Ústavní stížností napadenými rozhodnutími byla zamítnuta žaloba stěžovatele na vyloučení určených nemovitostí (poloviny dvou pozemkových parcel, jejichž součástí jsou také stavby) z exekuce vedené proti dvěma dalším osobám (povinným). Stěžovatel v řízení tvrdil, že je vlastníkem sporného spoluvlastnického podílu, neboť uzavřel s jedním z povinných kupní smlouvu na dotčené nemovitosti (spoluvlastnický podíl; stěžovatel přitom již je spoluvlastníkem daných nemovitostí v rozsahu ideální poloviny).

Vlastnictví k nemovitostem zapsaným v katastru nemovitostí se nabyvá právě až zápisem do tohoto veřejného seznamu, nikoliv pouze uzavřením (kupní) smlouvy, která sama o sobě má obligační účinky, nikoli bez dalšího

i věcněprávní účinky. Stěžovatelův vztah ke sporným nemovitostem se nerovná vlastnickému právu, a obecné soudy se nedopustily zásahu do vlastnického práva stěžovatele ani nuceného omezení jeho vlastnického práva, neboť stěžovatel dosud nemá vlastnické právo ke sporným nemovitostem, jelikož to nebylo zapsáno do katastru nemovitostí. Je přitom obecně velmi známou skutečností, že při převodu vlastnického práva k nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí je k dovršení převodu a právní změně vlastníka nezbytný zápis do katastru nemovitostí. V posuzovaném případě ovšem ani jedna ze stran předkládané kupní smlouvy nepřistoupila k podání návrhu na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí po dobu téměř dvou let od tvrzeného uzavření kupní smlouvy. Již s ohledem na tuto skutečnost pak nelze uvažovat o rozporu závěrů obecných soudů se základními principy spravedlnosti. Stěžovatel měl dostatek času předejít nynější riskantní situaci a dovršit smluvený převod spoluvlastnického práva zápisem do katastru nemovitostí. Pokud stěžovatel poukazuje na možnou budoucí nežádoucí situaci konkurence dvou nabývacích právních titulů ke sporným nemovitostem, Ústavní soud připomíná, že nabytí vlastnického práva v (exekuční) dražbě je považováno za originární způsob nabytí vlastnického práva.

## **K povinnosti soudu vypořádat se s námitkou účastníka řízení**

*Nález sp. zn. II. ÚS 2177/17 ze dne 28. 8. 2018*

*§ 46 odst. 8 exekučního řádu*

*§ 16, § 18 zákona č. 82/1998 Sb.*

*§ 337h odst. 4 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2012*

Za nesprávný úřední postup stěžovatele jako exekutora při výkonu exekuční činnosti označil obvodní soud porušení jeho povinnosti po skončení exekuce o tom vyrozumět příslušný katastrální úřad (dále také jen jako „informační povinnost“). Pokud jde o otázku existence této informační povinnosti, obvodní soud se omezil na konstatování, že vyplývá z § 69 exekučního řádu a § 337h odst. 4 občanského soudního řádu, které v odůvodnění napadeného rozhodnutí odcitoval bez dalšího vysvětlení.

Ustanovení § 337h odst. 4 občanského soudního řádu stanoví předmětnou informační povinnost ve vztahu k případům, kdy byl výkon rozhodnutí zastaven. V posuzované věci však exekuce skončila vynucením splnění povinnosti povinného, přičemž k zastavení exekuce dochází naopak v případech, pokud k úspěšnému vynucení povinnosti (byť jen zčásti) nedojde (§ 55 exekučního řádu odkazující na § 268 a § 290 občanského soudního řádu). Občanský soudní řád informační povinnost v případech skončení exekuce vymožením výslovně nestanovil a výslovně ji nestanovil ani exekuční řád, na rozdíl od

případů zastavení exekuce (§ 55 odst. 3, ve spojení s § 44 odst. 3 exekučního řádu) a upuštění od provedení exekuce (§ 46 odst. 3 exekučního řádu). Až novelou exekučního řádu zákonem č. 286/2009 Sb., účinným od 1. 11. 2009, je v § 46 odst. 8 exekučního řádu předmětná povinnost exekutora výslovně s odkazem na odst. 2 citovaného ustanovení stanovena.

V tomto případě ze žádné části odůvodnění rozhodnutí obvodního soudu nebylo přitom zřejmé, z jakého důvodu měla na základě přiměřené aplikace ustanovení § 337h odst. 4 občanského soudního řádu – které stanoví předmětnou informační povinnost exekutorovi v případech skončení exekuce jejím zastavením – pro exekutora vyplývat informační povinnost i v případech, kdy exekuce skončila vymožením dlužné částky. Tím, že se obvodní soud dostatečně nevypořádal s námitkou stěžovatele, porušil jeho právo na spravedlivý proces, garantované čl. 36 odst. 1 Listiny.

## Postavení exekutora v řízení

*usnesení sp. zn. IV. ÚS 179/18 ze dne 31. 8. 2018*

§ 240, § 268 odst. 1 o. s. ř.

Nejvyšší soud konstatoval, že stěžovatel (soudní exekutor) v části dovolání, které směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o zastavení řízení, nemá postavení účastníka, a tudíž není k podání dovolání oprávněn. Daný závěr nelze označit za ústavně nekonformní. Stěžovatel argumentuje v podstatě tak, že by měl být účastníkem exekučního řízení i v této jeho části (nejen tedy pokud jde o náhradu nákladů exekuce), neboť byla-li exekuce v rozporu se zákonem zastavena, je takovým rozhodnutím dotčen na svých majetkových právech. Ústavní soud však tomuto názoru nemohl přisvědčit. Podle jeho ustálené judikatury platí, že vystupuje-li soudní exekutor v postavení nositele a vykonavatele pravomoci z titulu veřejného práva, pak z povahy věci samé nemůže být nositelem základních práv a svobod, a nemůže být proto legitimován k podání ústavní stížnosti [viz stanovisko pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 9/99 ze dne 9. 11. 1999 (ST 23/42 SbNU 545), usnesení sp. zn. III. ÚS 1756/14 ze dne 6. 8. 2014 a další]. Vzhledem k této právní pozici nemůže stěžovateli svědčit žádné subjektivní právo „na pokračování exekučního řízení“ a nelze mu proto (v tomto ohledu) ani přiznat postavení účastníka řízení, jak již uzavřel Nejvyšší soud. Směřuje-li ústavní stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o zastavení exekuce, jde tudíž o návrh podaný osobou k tomu zjevně neoprávněnou.

## Výkon cizozemského rozhodnutí

*usnesení sp. zn. II. ÚS 2990/15 ze dne 2. 10. 2018*

*nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000*

Obvodní soud prohlásil rozsudek vydaný Vrchním soudem Oddělení Královského soudu v Leedsu, Spojeného království Velké Británie a Severního Irska ze dne 18. 5. 2010, sp. zn. 8Ls90258 (dále jen „exekuční titul“) za vykonatelný (a nařídil na jeho podkladě exekuci na majetek stěžovatelky), protože dospěl k závěru, že byly splněny podmínky stanovené nařízením Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále též jen „nařízení“). Městský soud v Praze rozhodnutí obvodního soudu potvrdil. K uplatněné námitce ohledně výhrady veřejného pořádku podle čl. 34 a 35 nařízení přitom městský soud uvedl, že „výhradu veřejného pořádku jako důvod pro neuznání rozhodnutí lze použít jen ve výjimečných případech, ve kterých by uznání účinků cizího rozhodnutí jako takového bylo ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem státu, ve kterém má k uznání dojít (rozsudek Soudního dvora ES ze dne 4. února 1988, ve věci 145/86 H. L., M. H. proti A. K.)“. Současně městský soud konstatoval, že povinné žádná relevantní tvrzení zakládající rozpor exekučního titulu s veřejným pořádkem České republiky nepřednesly, protože písemnosti britského soudu obsahující žalobu a výzvu k vyjádření k žalobě jim byly řádně doručeny podle nařízení Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. 11. 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech. Skutečnost, že oběma povinným dané listiny byly doručeny, potvrzuje i jejich aktivní účast v řízení, včetně vznesení námítky nedostatku mezinárodní příslušnosti britského soudu k projednání a rozhodnutí věci. Městský soud neshledal důvodnými ani námítky proti postupu soudu, jenž exekuční titul vydal, spočívající v absenci jeho odůvodnění a nemožnosti účastnit se jednání vzhledem k postupu nalézacího soudu, který nereagoval na žádost stěžovatelky (povinné) o procesní poučení, jakým způsobem má v řízení postupovat. Podle názoru městského soudu jde o výhradu proti vedení řízení před britským soudem a soudu v zemi výkonu již nepřisluší tyto námítky věcně hodnotit.

Podstatu posuzované věci představoval výklad neurčitěho právního pojmu „veřejný pořádek“ užitého v čl. 34 bodu 1 nařízení, respektive otázka, zda obecné soudy porušily stěžovatelčina základní procesní práva, když nevzaly do úvahy závěry přijaté v rozsudku Soudního dvora ve věci C-619/10 Trade Agency Ltd proti Seramico Investments Ltd. Stěžovatelka odmítla převážně formální přezkum vykonávaného britského rozhodnutí a zdůraznila požadavek posouzení jemu předcházejícího řízení z hlediska práva na spravedlivý proces zaručeného v čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie.

Ústavní soud nepovažoval závěry přijaté v rozsudku Soudního dvora za závěry, jež by zpochybňovaly ústavní konformitu napadených rozhodnutí. Z rozsudku C-619/10, vydaného Soudním dvorem na základě dvojice předběžných otázek předložených lotyšským Nejvyšším soudem, totiž nevyplývá nic jiného než možnost – nadto pouze „s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem věci“ - ověřit, zda řízení předcházející vydání vykonávaného rozhodnutí nepředstavovalo „zjevný a nepřiměřený zásah“ do práva na spravedlivý proces (srov. zejména body 54, 57 až 59 a 62 odůvodnění). Jinak je v celém odkazovaném rozsudku opakovaně zdůrazňován princip vzájemné důvěry ve výkon spravedlnosti, na němž je nařízení postaveno. Současně je třeba připomenout, že v rozsudku C-19/10 s odkazem na svá předchozí rozhodnutí Soudní dvůr výslovně zdůraznil, že mu „nepřísluší vymezit obsah veřejného pořádku členského státu“ (srov. bod 49 odůvodnění).

### **Spojení exekučních řízení, náhrada nákladů exekuce**

*usnesení sp. zn. I. ÚS 370/18 ze dne 9. 10. 2018*

*§ 37 odst. 4 a 5, § 88 odst. 3 exekučního řádu*

Usnesení soudního exekutora, kterým byl zamítnut návrh na spojení několika exekučních řízení, je procesním rozhodnutím, jež nelze považovat za rozhodnutí „konečné“, které by se (bezprostředně) dotýkalo hmotněprávních oprávnění či povinností, natož pak práv nebo svobod zaručených Listinou základních práv a svobod. Vzhledem k tomu nelze podanou ústavní stížnost považovat za adekvátní prostředek ochrany, neboť stěžovatel může svá práva bránit v rámci soustavy obecných soudů procesními prostředky, které má k dispozici, a teprve po jejich vyčerpání, po skončení řízení, bude-li se nadále domnívat, že protiústavní stav napraven nebyl, se může domáhat zásahu Ústavního soudu.

Konkrétně námitky stran nehospodárnosti postupu soudu (soudního exekutora) a s tím spojené povinnosti k náhradě nákladů řízení (exekuce) lze uplatnit v rámci námitek proti příkazu k úhradě nákladů exekuce ve smyslu § 88 odst. 3 exekučního řádu [viz například usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 631/13, sp. zn. I. ÚS 1466/11, sp. zn. III. ÚS 971/13, IV. ÚS 1378/18, případně též III. ÚS 2113/18]. Ústavní soud současně považuje za příléhavé odkázat v souvislosti s náklady řízení a spojováním věci na nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2013/10, podle něhož „Z principu proporcionality vyplývá nezbytnost minimalizace legitimního zásahu do základních práv účastníků řízení, kterým nesmí být vedením řízení způsobena větší než zcela nezbytná újma. Soudy, ale i jiné orgány veřejné moci, proto musí volit taková řešení, která by minimalizovala zásah do základních práv účastníků řízení“.

### **Odvolání proti usnesení o odmítnutí návrhu na odklad exekuce**

*usnesení sp. zn. III. ÚS 961/18 ze dne 9. 10. 2018*

*§ 54, § 55c exekučního řádu  
§ 218 písm. c) o. s. ř.*

V případě podání odvolání proti usnesení o odmítnutí návrhu na odklad exekuce, která v době rozhodování soudu již byla skončena, lze konstatovat, že odvolání je bezpředmětné. Postup soudu v takových situacích již byl předmětem přezkumu v dřívějších rozhodnutích Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, kdy za ústavně konformní byl označen postup odmítnutí takového odvolání podle § 218 o. s. ř. (srov. například usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 611/2002 ze dne 30. 9. 2004, usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 1214/2014 ze dne 2. 7. 2014, usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3973/14 ze dne 15. 4. 2015).

# JUDIKATURA V EXEKUČNÍCH VĚCECH

## **Mgr. David Hozman**

exekutorský kandidát  
soudní exekutorky JUDr. Jany Tvrdkové  
Exekutorský úřad Praha 4

## **1. Exekuční návrh**

*usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 282/2018 ze dne 23. 5. 2018*

*k ustanovení § 37 exekučního řádu*

Ve vykonávacím řízení (v exekuci) není dána překážka věci pravomocně rozhodnuté, byl-li předchozí návrh na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) zamítnut pro formální vady návrhu a nikoliv pro jeho materiální nevykonatelnost.

## **2. Společné jmění manželů**

*usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 984/2018 ze dne 2. 5. 2018*

*k ustanovení § 42 odst. 4 exekučního řádu*

I po novele občanského soudního řádu účinné od 1. července 2015 lze v exekucích zahájených před účinností této novely postihnout účet manžela povinného.

Novela v podobě zákona č. 139/2015 Sb. účinná od 1. července 2015 zachovala, pokud jde mimo jiné o vydobytí dluhu, který patří do společného jmění manželů, pouze možnost postihu pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu, přičemž v souladu s intertemporálními ustanoveními této novely obsaženými v čl. IV bod. 1 se novelizované znění občanského soudního řádu a exekučního řádu ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona použije i pro řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Jinými slovy řečeno, s ohledem na shora citovaná přechodná ustanovení tedy lze i po novele občanského soudního řádu účinné od 1. července 2015 v exekucích zahájených před účinností této novely postihnout účet manžela povinného.



*rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3964/2017 ze dne 10. 5. 2018*

*k ustanovení § 42 exekučního řádu*

Pokud by ke vzniku závazku došlo za trvání manželství, pak lze vést exekuci i na majetek patřící do zaniklého a v době zahájení exekučního řízení nevypořádaného společného jmění manželů. Vznikl-li závazek až po rozvodu manželství, nelze k jeho vymožení vést exekuci na majetek patřící do (dosud nevypořádaného) společného jmění manželů.

Exekuci prodejem nemovité věci náležející do (v okamžiku zahájení exekučního řízení nevypořádaného) společného jmění (bývalých) manželů lze vést pro závazek vyplývající ze smlouvy o úvěru, jež byla uzavřena před zánikem (rozvodem) manželství. Podle občanského zákoníku jsou příslušenstvím pohledávky též náklady spojené s jejím uplatněním. Pokud by uplatněná částka odpovídala nákladům spojeným s vymáháním pohledávky z předmětné smlouvy o úvěru, a byla by tak příslušenstvím této pohledávky, pak by jejím hmotněprávním podkladem byla původní smlouva o úvěru uzavřená před rozvodem manželství a tuto částku by bylo možné (jako příslušenství) vymáhat i z majetku náležejícího do společného jmění (bývalých) manželů.

*usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 973/2018 ze dne 29. 5. 2018*

*k ustanovení § 42 exekučního řádu*

Pokud je v exekuci vymáhán závazek, který v podobě narovnání vznikl až po rozvodu manželství a po vypořádání společného jmění manželů, nelze jej uspokojit z vylučného majetku bývalé manželky povinného a exekuci je nutno v tomto rozsahu zastavit.

Narovnání (transactio) patří společně s privativní novací do kategorie dohod, které ruší závazek tím způsobem, že jej nahrazují závazkem jiným. Na rozdíl od privativní novace je narovnání určeno k úpravě práv, která jsou mezi stranami sporná či pochybná. Spornost nebo pochybnost vzájemných práv je pojmovým znakem narovnání, narovnání směřuje k odstranění této spornosti či pochybnosti. Účelem narovnání přitom není odstranit existující spor či pochybnost tím způsobem, že si strany vyjasní či vysvětlí sporné otázky anebo že zjistí, jaký je skutečný stav věci, narovnáním strany odstraňují jejich spor či pochybnost tím způsobem, že sporný či pochybný závazek zruší a (případně) nahradí závazkem novým, nesporným a nepochybným.

Právo je sporné, pokud je určitá otázka s ním spojená předmětem různých názorů (neshody) účastníků (například

každý z účastníků má jiný názor na to, zda určité právo platně vzniklo, účastníci se neshodují v tom, jaká je výše předmětu plnění apod.). O pochybnost se jedná tehdy, je-li určitá otázka spojená s právem pro účastníky nejistá (například účastníci si nejsou jisti, zda právo platně vzniklo či jaká je výše předmětu plnění). Spornost i pochybnost jsou z podstaty věci výhradně subjektivní kategorie, jejich existence není podmíněna vedením soudního řízení mezi účastníky. Pro závěr, že mezi stranami existuje spor či pochybnost, je rozhodující pouze to, zda daná otázka je předmětem různého názoru účastníků nebo zda o ní účastníci nemají jistotu. Spornost či pochybnost je třeba vždy posuzovat ze subjektivního hlediska účastníků, právě tuto subjektivní spornost či pochybnost řeší účastníci uzavřením narovnání.

### 3. Provedení exekuce

*usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 980/2018 ze dne 22. 5. 2018*

*k ustanovení § 47 odst. 1 a 58 odst. 3 exekučního řádu*

Považuje-li povinný zvolený způsob provedení exekuce za zřejmě nevhodný, je na něm, aby prokázal existenci exekučně postižitelného majetku, jehož postižení bude účinnější a povede v kratší době k naplnění účelu exekučního řízení.

O tom, jakým způsobem bude exekuce provedena, rozhoduje soudní exekutor v exekučním příkazu ohledně majetku, který má být exekucí postižen; soudní exekutor je povinen v něm zvolit takový způsob exekuce, který není zřejmě nevhodný, zejména vzhledem k nepoměru výše závazků povinného a ceny předmětu, z něhož má být splnění závazků povinného dosaženo.

Nevyplývá-li to již z obsahu spisu, je primárně na povinném, aby tvrdil a prokázal, že zvolený způsob provedení exekuce je zřejmě nevhodný a že zde existuje jiný exekučně postižitelný (movitý) majetek povinného (a kde se tento nachází), jehož postižení bude účinnější a povede v kratší době k naplnění účelu exekučního řízení, jímž je uskutečnění subjektivního práva oprávněné osoby, tj. uspokojení vymáhané pohledávky.

Je proto zřejmé, že v případě, kdy povinný po několika letech trvání exekuce jako jedinou alternativu k exekuci formou prodeje nemovitých věcí nabízí „splátky“ ve výši, při které by i v případě jejich řádného plnění uhrazení dluhu trvalo několik dalších let, exekuci prodejem nemovitých věcí za zřejmě nevhodný způsob provádění exekuce považovat nelze, a to tím spíše, že, jak sám dovolatel uvádí, i v případě prodeje nemovitých věcí dojde pouze k částečnému uhrazení dluhu.

## 4. Zastavení exekuce

*usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 338/2018 ze dne 2. 5. 2018*

*k ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu*

Nezpochybňuje-li povinný, že nejsou skutečnosti, které by mu znemožňovaly být výdělečně činný, jestliže by nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody, a nezpochybňuje ani to, že s ohledem na jeho věk lze očekávat, že si tuto schopnost podrží i po svém propuštění (k tomu v dovolání uvádí, že po propuštění z výkonu trestu „hodlá přesídlit do Švýcarska“ a jeho případný příjem ze zaměstnání by tak nebyl exekučně postižitelný na základě exekučního titulu ve formě rozhodnutí českého soudu), je třeba uzavřít, že rozhodující skutečnosti, na nichž odvolací soud své rozhodnutí postavil, byly z obsahu spisu zjevné a i účastníkům známe, takže nebylo nezbytné poskytovat poučení podle ustanovení § 118a odst. 1 až 3 občanského soudního řádu. Možnost, že se povinný realizaci exekučního titulu vyhne tak, že se po propuštění z výkonu trestu přestěhuje do jiné země, již ze své podstaty nemůže být důvodem pro nynější zastavení exekuce.

Ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu je právní normou s relativně neurčitým obsahem, jež exekučnímu soudu poskytuje zdánlivě vysokou míru uvážení, zda zastaví exekuci pro zjevnou bezúčelnost způsobenou nemajetností povinného. Proto má být aplikováno zdrženlivě, okolnosti, pro které má být exekuce z tohoto důvodu zastavena, musí působit intenzívně a v podstatné míře; přirozeným smyslem exekuce totiž je, aby byla provedena, nikoli zastavena. Tomu odpovídá i míra ochrany, jež je v exekuci poskytována povinnému, a která je zásadně limitována tím, že dobrovolně nesplnil to, co mu bylo autoritativním výrokem uloženo.

To samozřejmě neznamená, že by exekuce měla být vedena donekonečna, jestliže aktuální majetková situace povinného neumožňuje pokrýt ani náklady exekuce, a neexistuje-li ani reálná perspektiva, že povinný v dosažitelné budoucnosti nabude majetku, z něhož by bylo možné náklady exekuce a alespoň zčásti i plnění, které je vymáháno, uspokojit.

Fakt, že exekuce bezúspěšně probíhá již po delší dobu, není sám o sobě důvodem pro zastavení exekuce, lze-li v budoucnosti očekávat změnu v majetkových poměrech dovolatele. Samozřejmě za předpokladu, že tato změna je reálně očekávatelná v dostupné době a nikoliv jen hypotetická. Okolnost, že se povinný dlouhodobě nachází ve výkonu trestu odnětí svobody a že lze očekávat jeho propuštění až v horizontu několika let, nemůže být bez dalšího důvodem pro zastavení exekuce, jestliže aktuálně nemajetný povinný je zdravý a i po propuštění z výkonu

trestu se ještě delší čas bude nacházet v produktivním věku.

Opačný závěr by povinného nespravedlivě zbavoval jeho břemene k plnění závazků přiznaných exekučním titulem, přestože to je právě povinný, kdo tím, že se dopustil závažného protiprávního jednání, se stal po přechodnou dobu neschopným plnit svým věřitelům. Tím by se povinný reálně dovolával své vlastní nepoctivosti a těžil by ze svého protiprávního činu.

*usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 2846/2016 ze dne 7. 6. 2018*

*k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu a § 414 a 416 insolvenčního zákona*

Postižní právo pojistitele vůči pojištěnému ve smyslu ustanovení § 10 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla, není nárokem na náhradu škody ve smyslu ustanovení § 416 insolvenčního zákona a ohledně takové pohledávky pojistitele se neuplatní výlučka z účinků osvobození dlužníka (pojištěného) od placení zbytku dluhů popsána v ustanovení § 416 insolvenčního zákona ani tehdy, jestliže pojištěný způsobil osobě, které pojistitel za něj plnil, škodu úmyslně.

Institut oddlužení je způsobem řešení úpadku, který může v konečném výsledku (při zdárném průběhu celého oddlužení) vést k tomu, že insolvenční soud přizná dlužníku osvobození od placení zbytku dluhů (ustanovení § 414 insolvenčního zákona), čímž se tato část dlužníkových závazků ocitne ve stejném režimu jako tzv. naturální obligace.

Úprava obsažená v ustanovení § 414 odst. 3 insolvenčního zákona znamená jen to, že dlužník je rozhodnutím insolvenčního soudu osvobozen též od placení pohledávek svým ručitelům a jiným osobám, které za něj plnily jeho věřitelům na pohledávky zahrnuté do oddlužení (ustanovení § 414 odst. 1 insolvenčního zákona) nebo na pohledávky označené v ustanovení § 414 odst. 2 insolvenčního zákona do oddlužení nezahrnuté.

Pohledávka, na kterou se vztahuje rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení, vydané podle ustanovení § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, v neuhrazeném rozsahu nezaniká, v soudním či jiném řízení ji však již nelze věřiteli přiznat; ve vykonávacím řízení má taková pohledávka stejný režim jako promlčená pohledávka. Na příslušenství pohledávky, která je nebo měla být přihlášena do insolvenčního řízení, se vztahuje osvobození bez zřetele k tomu, že jde o příslušenství tvořené nárokem na náhradu nákladů řízení vedeného o pohledávce za trvání

oddlužení u nalézacího soudu, přiznaným věřiteli v době, kdy jej již nelze přihlásit do insolvenčního řízení.

Pohledávky na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti jsou jediným druhem pohledávek, které – ač mohou (mají) být v průběhu insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka uspokojovány v mezích zvoleného způsobu oddlužení – se v neuhrazeném rozsahu po úspěšně splněném oddlužení nepromění (v důsledku rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení zbytku dluhů) v naturální obligace. Řečené platí bez zřetele k tomu, že pohledávky na náhradu škody na zdraví způsobené „úmyslným porušením právní povinnosti“ jsou v insolvenčním řízení uspokojovány v přednostním režimu jako pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou.

Oproti tomu pro pohledávky z titulu peněžitého trestu nebo jiné majetkové sankce, která byla dlužníku uložena v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, sice výluka z přiznaného osvobození platí též, jde však o pohledávky vyloučené v insolvenčním řízení z uspokojení podle ustanovení § 170 písm. d) insolvenčního zákona.

U obou typů pohledávek popsanych v § 416 odst. 1 insolvenčního zákona je však pro jejich vynětí z působnosti přiznaného osvobození určující úmysl dlužníka (v případě majetkových sankcí uložených dlužníku v trestním řízení se tak muselo stát pro „úmyslný trestný čin“ a v případě pohledávek na náhradu škody pro škodu způsobenou „úmyslným porušením právní povinnosti“). Jde zjevně o legislativní vyjádření myšlenky, podle které by se dlužníku neměla vyplácet „úmyslná trestná činnost“ a obecněji ani „úmyslně způsobená škoda“. Přitom jde o kategorie pohledávek, které se „doplňují“ (mají jistou návaznost). Z povahy věci lze totiž očekávat, že spáchání úmyslného trestného činu, za který byl uložen peněžitý trest nebo jiná majetková sankce, relativně často povede ke vzniku škody způsobené (tímto) „úmyslným porušením právní povinnosti“.

Výluka z účinků osvobození dlužníka od placení zbytku dluhů se zde váže k subjektivní stránce jednání škůdce (dlužníka), konkrétně k zavinění. Přitom výluka z účinků osvobození dlužníka od placení zbytku dluhů se prosadí jen u takového (protiprávního) jednání dlužníka, jímž dlužník zavinil vznik škody úmyslně. Budiž dodáno, že zavinění ve formě úmyslu má (musí) být prokázáno coby důvod výluky z účinků osvobození dlužníka od placení zbytku dluhů i tam, kde příslušné právní předpisy zkoumání této subjektivní stránky jednání škůdce (dlužníka) jinak nevyžadují, tedy tam, kde se škůdce (dlužník) činí odpovědný za vznik škody, kterou způsobil protiprávním jednáním, bez zřetele k tomu, zda škodu také zavinil (objektivní odpovědnost za škodu).

*usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1800/2018 ze dne 29. 5. 2018*

*k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu*

Pokud se oprávněný rozhodne podat návrh na zastavení exekuce, jedná se o jeho procesní rozhodnutí, za které musí nést odpovědnost v podobě započtení doby exekučního řízení do promlčecí doby.

Po dobu trvání exekuce promlčecí doba neběží, respektive se staví, tzn. že promlčecí doba, která započala běžet dříve v minulosti, v důsledku zahájení exekučního řízení „dočasně“ přestala běžet, přičemž po odpadnutí uvedené překážky bránící v běhu promlčecí doby tato pokračuje tam, kde přestala běžet (promlčecí doba se prodlužuje o dobu, po kterou došlo ke stavení promlčecí doby).

*usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 902/2018 ze dne 3. 5. 2018*

*k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu*

Promlčení a prekluze jsou rozdílné důsledky uplynutí času v právu, ale také to, že tyto rozdílné instituty nelze mezi sebou vzájemně zaměňovat. Jestliže tedy ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, stanoví, že uplynutím času se tam označená práva promlčují, nelze ani výkladem dovozovat z tohoto promlčení právní důsledky, jež právní řád přikládá pouze prekluzi.

*usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 903/2018 ze dne 6. 6. 2018*

*k ustanovení § 89 exekučního řádu a § 271 občanského soudního řádu*

S náležitou opatrností a uvážlivostí má oprávněný zcela jistě jednat nejen v době, kdy podává exekuční návrh, ale i po celou dobu exekučního řízení, tedy i v případě, že povinný během exekuce uvede, že oprávněnému již během exekučního řízení zcela splnil povinnost, která mu byla exekučním titulem uložena a že exekuce z toho důvodu nadále nemá probíhat.

Jestliže se oprávněný za takové situace zachová tak, že popře, že by mu povinný plnil, ale následným šetřením se ukáže, že ze strany povinného skutečně plněno bylo a že oprávněný tuto skutečnost, přestože sám plnění přijal a stvrdil svým podpisem, svévolně popřel, nelze dojít k jinému závěru, než že to je oprávněný a nikoliv povinný, kdo má nést náklady exekuce i náklady protistrany

(zde povinných), jež vznikly za účelem prověření tvrzení povinného, že již oprávněnému plnil.

Pojem „zavinění“ na zastavení exekuce ve smyslu ustanovení § 89 exekučního řádu s přihlédnutím k ustanovení § 271 občanského soudního řádu je třeba vyložit nejen s přihlédnutím k tomu, že exekuční návrh byl podán po právu, protože povinný dobrovolně nesplnil povinnost, která mu byla uložena exekučním titulem, ale i tak, že nikoliv povinný, ale oprávněný porušením své povinnosti k náležitě uvážlivosti a opatrnosti způsobil, že v rámci exekuce muselo dojít k šetření, zda strana povinná v průběhu exekuce již oprávněnému zaplatila plnění z exekučního titulu.

Jestliže tedy povinni v daném případě podali návrh na zastavení exekuce pouze proto, že oprávněný popřel, že by mu v průběhu exekučního řízení již plnili, a povinni s návrhem na zastavení exekuce uspěli, protože bylo prokázáno, že k jejich plnění z exekučního titulu k rukám oprávněného skutečně došlo, je namísto uzavřít, že úsek exekuce, v němž byl exekučním soudem projednán a rozhodnut návrh povinných na zastavení exekuce, se uskutečnil pro zavinění na straně oprávněného a že nikoliv oprávněný, ale povinni byli v tomto relativně samostatném úseku exekuce úspěšní, a proto povinni vůči oprávněnému zásadně mají právo na náhradu nákladů řízení o zastavení exekuce.

Za výše popsaných okolností lze totiž podstatu návrhu povinných na zastavení exekuce spatřovat v ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, neboť jím brojili proti stále probíhající exekuci, která vůči nim následkem plnění k rukám oprávněného během exekuce již neměla být vedena. Tento fakt má nákladové důsledky v neprospěch oprávněného (ustanovení § 89 exekučního řádu), protože právě oprávněný popřením skutečnosti, že plněním z exekučního titulu byl oprávněnými uspokojen již v dřívějším průběhu exekuce, zavinil, že povinni museli situaci řešit podáním návrhu na zastavení exekuce.

*usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 14 Co 120/2018 ze dne 6. 9. 2018*

*k ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) a h) občanského soudního řádu*

Ustanovení § 142a občanského soudního řádu se neuplatní v řízení exekučním (vykonávacím).

Nedůvodnou je námitka povinného, že nebyl oprávněnou před podáním exekučního návrhu k dobrovolnému splnění nyní vymáhané povinnosti vyzván. Povinnost zaplatit nyní vymáhanou pohledávku byla povinnému v podkladových rozsudcích stanovena do patnácti (pokud jde o náklady řízení před soudem prvního stupně),

potažmo do tří (pokud jde o náklady řízení odvolacího) dnů od jejich právní moci. O možnosti výkonu rozhodnutí přitom byl povinný v rozsudku poučen. Pokud tudíž v uvedených lhůtách povinný v rozsudcích uvedenou povinnost nesplnil, mohla oprávněná bez dalšího podat exekuční návrh, aniž by povinného musela ke splnění toho, co mu vykonatelná soudní rozhodnutí ukládají, zvláště vyzývat.

Na tomto závěru nic nemění ani skutečnost, že v jiném případě byl povinný před podáním exekučního návrhu ještě jednou ke splnění povinnosti uložené mu vykonatelným exekučním titulem věřitelem (nad rámec jeho povinností) vyzván, ale ani odvolatelem zmiňované ustanovení § 142a občanského soudního řádu, upravující tzv. předžalobní výzvu k plnění. Je tomu tak proto, že toto ustanovení se uplatní toliko v řízení nalézacím, nikoli též v řízení exekučním (vykonávacím).

Omezení životní úrovně povinného je zákonitým důsledkem každé probíhající exekuce na majetek povinného a důvod k zastavení exekuce nezakládá. Ochrana povinného proti přílišné tvrdosti probíhající exekuce je zajištěna jinými právními instituty, například stanovením výčtu věcí nepodléhajících výkonu rozhodnutí nebo právě stanovením základní nepostižitelné částky při srážkách ze mzdy či jiného příjmu. Odvolací soud nezpochybňuje, že zdravotní stav povinného, který je osobou zdravotně postiženou, je nepříznivý, tato skutečnost však sama o sobě nemůže odůvodňovat zastavení exekuce, neboť zde jsou rozhodující poměry majetkové, včetně poměrů příjmových.

## 5. Prodej nemovitých věcí

*usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1111/2018 ze dne 22. 5. 2018*

*k ustanovení § 336k odst. 5 občanského soudního řádu*

Ve fázi exekučního prodeje nemovité věci v dražbě se nelze skutkově či právně zabývat existencí, právní povahou, polohou a přístupem ke stavbě, ať již jde o součást či příslušenství (vy)dražené nemovité věci, jakož i okolnostmi, které by mohly ovlivnit výši výsledné ceny nemovité věci a jejího příslušenství.

Řešení těchto otázek, které dovolatel v rámci vymezení přípustnosti dovolání a dovolacího důvodu pojmenovává, bylo uzavřeno v předchozí exekuční fázi pravomocným usnesením o určení ceny nemovité věci (viz ustanovení § 336 a § 336a občanského soudního řádu).

*usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 549/2018 ze dne 29. 5. 2018*

*k ustanovení § 336k odst. 5 občanského soudního řádu*

Je-li před nařízeným dražebním jednáním podán návrh na zastavení exekuce, který soud vyhodnotí jako zjevně nedůvodný a přistoupí k dražbě, spočívá obrana povinného v podání odvolání proti usnesení o příklepu s námitkou, že za situace, kdy soud dražil přes důvodně podaný návrh na zastavení exekuce, byl příklep udělen proto, že při dražebním jednání došlo k porušení zákona.

*usnesení Krajského soudu v Ostravě č. j. 66 Co 196/2018 ze dne 31. 7. 2018*

*k ustanovení § 337c odst. 1 občanského soudního řádu*

Na exekuční řízení, v němž se provádí exekuce prodejem nemovitých věcí, zahájeném do dne 30. 11. 2017, se aplikuje ustanovení § 337c odst. 1 občanského soudního řádu ve znění účinném před novelou provedenou zákonem č. 291/2017 Sb. Jiné než shora popsané závěry by vedly k tzv. pravé zpětné účinnosti právního předpisu, která je v našem právním řádu zásadně nepřipustná.

## 6. Náklady exekuce

*usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2880/2017 ze dne 14. 5. 2018*

*k ustanovení § 89 exekučního řádu*

V řízení o určení výše nákladů soudního exekutora po pravomocném zastavení exekuce (při nemožnosti aplikace

ustanovení § 142 občanského soudního řádu) nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

Předmětem odvolacího řízení nebyl spor o právo/povinnost soudní exekutorky na náhradu nákladů exekuce vůči oprávněné, nýbrž toliko určení výše nákladů exekuce, o níž soud rozhodl v samostatném usnesení na základě svého vlastního uvážení a s níž oprávněná nesouhlasila. Přiznat náhradu nákladů řízení podle ustanovení § 142 občanského soudního řádu přitom lze pouze tam, kde úspěch jednoho účastníka lze zároveň považovat za neúspěch účastníka jiného. Pokud úprava účastenství takový závěr neumožňuje, je aplikace ustanovení § 142 občanského soudního řádu z povahy věci vyloučena.

Pak nezbývá nic jiného, než tuto mezeru v právní úpravě překlenout analogickou aplikací ustanovení § 23 zákona o zvláštních řízeních soudních a žádnému z účastníků nepřiznat právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Ze skutečnosti, že oprávněná uspěla se svým odvoláním do rozhodnutí o nákladech exekuce a odvolací soud výši nákladů exekuce, které je povinna soudní exekutorce nahradit, snížil, nelze vyvozovat úspěch oprávněné ve věci. Povinnost oprávněné nahradit soudní exekutorce náklady exekuce v závislosti na tom, že to byla ona, kdo zastavení exekuce zavinila (což oprávněná nepochybně), vyplývá z exekučního řádu (ustanovení § 89 exekučního řádu).

# STANOVISKA

rubriku připravila  
**Právní a legislativní komise  
Exekutorské komory ČR**

## **Stanovisko Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR ze dne 27. 9. 2018 k postihu mzdy procesního nástupce zemřelého povinného EK/leg/22/2018**

Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR byla požádána o zaujetí stanoviska k otázce, zda je soudní exekutor v případě úmrtí povinného povinen postihnout mzdu jeho procesního nástupce vydáním nového exekučního příkazu, či zda postačuje, aby soudní exekutor vydal usnesení dle ust. § 294 odst. 3 OSŘ.

**Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR zaujímá stanovisko, že soudní exekutor je povinen o provádění srážek ze mzdy a jiných příjmů procesního nástupce zemřelého povinného rozhodnout výhradně exekučním příkazem. Mzdu a jiné příjmy procesního nástupce zemřelého povinného nelze postihnout prostřednictvím usnesení dle ust. § 294 odst. 3 OSŘ.**

Výše uvedené stanovisko je odůvodněno následovně. Skutečnost, že procesní nástupce zemřelého povinného je na základě ust. § 107 odst. 4 OSŘ povinen přijmout stav řízení, jaký tu je v době jeho nástupu, neznamená, že na procesního nástupce přechází účinky dříve vydaných exekučních příkazů, které se netýkají téhož majetku. Taková situace nastává právě v případě postihu mzdy povinného a jeho procesního nástupce, neboť pohledávku na mzdě, kterou měl povinný vůči svému zaměstnavateli, nelze ztotožňovat s pohledávkou na mzdě procesního nástupce vůči jeho zaměstnavateli. Vzhledem k tomu, že pohledávka na mzdě procesního nástupce je jiným majetkem ve smyslu výše uvedeného, účinky dříve vydaného exekučního příkazu se na ni nevztahují. Stejně tak nelze považovat plátce mzdy procesního nástupce za dalšího plátce mzdy povinného a ust. § 293 odst. 1 OSŘ se tedy v takovém případě neuplatní. Na základě těchto skutečností je tedy mzdu procesního nástupce možno postihovat pouze novým exekučním příkazem.

Dalším argumentem svědčícím o nemožnosti postupu dle ust. § 294 odst. 4 OSŘ je samotný charakter nároků pramenících ze závislé činnosti. Tyto nároky jsou převážně osobního charakteru, důsledkem čehož je zánik takového nároku v případě úmrtí zůstavitele, a nikoliv jeho transformace. Nároky z osobní závislé činnosti dědice v takovém případě nemohou být identické s osobními nároky ze závislé činnosti zemřelého.

Nutnost vydání nového exekučního příkazu nařizujícího provádění srážek ze mzdy a jiných příjmů procesního nástupce zemřelého povinného lze také dovodit doktrinálním výkladem. Komentářová literatura konkrétně uvádí, že pokud „zemřel povinný v řízení o výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, výkon rozhodnutí bude třeba zastavit, neboť na základě nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy původního povinného nelze provádět srážky ze mzdy osoby, na kterou závazek povinného vůči oprávněnému přešel“.<sup>1</sup> Obdobně se pak také uvádí, že „zemřel-li povinný po nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného, ve výkonu se nepokračuje; předmět výkonu rozhodnutí – nárok povinného na mzdu – totiž zanikl a s manželem, dětmi,

rodiči, popřípadě s dědici povinného se provede výkon rozhodnutí pouze v rozsahu nároku povinného na mzdu do jeho smrti“.<sup>2</sup>

Je zřejmé, že v případě, kdy je proti procesnímu nástupci povinného již v době jeho vstupu do řízení vedeno jiné exekuční řízení, může v souvislosti s vydáním nového exekučního příkazu dojít ke ztrátě pořadí původního exekučního příkazu. Dle názoru komise je tento důsledek přijatelný, neboť se vůči oprávněnému jedná o stejný druh újmy, která by mu vznikla v případě úmrtí povinného bez procesního nástupce, či v případě, kdy by procesní nástupce nebyl práceschopný. Je také namístě uvést, že věřitel zemřelého povinného měl ze své pozice lepší možnost předejít shora negativním důsledkům než věřitel procesního nástupce. Věřitel zemřelého povinného například mohl svou pohledávku zajistit, bylo-li to možné, mohl být jako věřitel aktivní v řízení o pozůstalosti a žádat o odloučení části pozůstalosti atp.

<sup>1</sup> JIRSA, J. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1. 2. 2016*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 42. ISBN 978-80-7552-254-2.

<sup>2</sup> DRÁPAL, L. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009. Velké komentáře, s. 2116. ISBN 978-80-7400-107-9.

# ZPRÁVA ZE ZAHRANIČNÍ SLUŽEBNÍ CESTY

## Soči, Krasnodarský kraj, Ruská Federace



Na základě ustanovení § 12 Organizačního řádu Exekutorské komory ČR jsem se ve dnech 9.–13. 10. 2018 na pozvání prezidenta U. I. H. J. Marca Schmitze a hlavního exekutora Ruské Federace, ředitele Federální služby soudních exekutorů Ruské Federace genplk. Dmitrije Vasiljeviče Aristova, zúčastnil mezinárodní konference na téma „*Nucený výkon rozhodnutí státními orgány a soukromými subjekty – srovnání efektivnosti*“. Tuto mezinárodní konferenci organizovali společně Mezinárodní unie soudních exekutorů a soudních vykonavatelů, Federální služba soudních exekutorů Ruské Federace a Ruská právní akademie Ministerstva spravedlnosti Ruské Federace.

Této mezinárodní konferenci se zúčastnili zástupci exekutorských komor, státních orgánů a pedagogických a vědeckých pracovišť z řady států. **Nejvýznamnějšími zahraničními hosty byli prezident U. I. H. J. pan Marc Schmitz a člen výkonného výboru U. I. H. J. JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D.** Hlavní tématem konference byla efektivnost a nákladovost exekučního řízení prováděného jak státními orgány, tak privátními subjekty.

Všeobecným poznatkem většiny diskutujících byl ve sféře soukromých služeb požadavek justičních i exekutivních orgánů jednotlivých států, zejména v Evropské unii, na snížení exekučních tarifů, které ovšem nikdo ze zmíněných subjektů není schopen přesvědčivě zdůvodnit. Všichni diskutující se však v tomto ohledu shodli na tom, že může jít o zástupný politicky laděný problém, využívaný především v předvolebním boji. Snížený ekonomický efekt činnosti privátních soudních exekutorů proto musí být kompenzován alespoň tak, jak je tomu v zákonné úpravě v Belgii a Francii. Delegátka USA poukázala na to, že tamní soudní exekutoři někdy žijí více z dalších druhů činnosti, například transportování vězňů z jednotlivých států USA pro potřebu federálních justičních orgánů nebo z doručování oficiálních listovních zásilek, především soudů. Relativně bezproblémový chod soukromého vymáhání pohledávek je pouze v afrických státech, členech Francouzského společenství národů navázaných na právní systém Francouzské republiky.

Ze státních služeb jsem zaznamenal důslednou snahu o rozvíjení metodiky realizace majetku v exekučním řízení především ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku, Izraeli, Thajském království a Ruské federaci. Přesto, že většina státních služeb (včetně Spolkové republiky Německo) je každoročně krácena v rámci státního rozpočtu, jsou stále hledány nové způsoby ke zvýšení efektivity vymahatelnosti práva. Jde především o operativní sledování dlužníků před vlastním doručením příslušného rozhodnutí. Pokud se týká například pozastavení řídičského oprávnění dlužníkům výživného, tento relativně nový způsob provádění citovaného druhu exekuce se již zaběhl v řadě států. Přijatá zákonná úprava pozastavení řídičského oprávnění u dlužného výživného je však například ruskými zákonodárci rozšířena i o zákaz výjezdu za hranice Ruské federace, zákaz vydání loveckého či rybářského



lístku, zákaz vydání zbrojního průkazu, zákaz vydání stavebního či kolaudačního povolení, zákazu připojení internetu či zákazu prodeje SIM karty (v Ruské federaci i zemích Společenství nezávislých států se SIM karta dá zakoupit pouze oproti předložení průkazu totožnosti). Tyto zákazy jsou aplikovány buď všechny dohromady, respektive částečně. V Ruské Federaci nadále trvá zákonná úprava lhůty **k dobrovolnému plnění dlužníkem ve lhůtě 5 dnů od doručení** „exekučního listu“, tedy našeho exekučního příkazu. Pokud dlužník maří exekuční řízení, podává urážlivá podání nebo se dopouští jiných nepřístojností, může mu příslušník Federální exekuční služby Ruské federace ve správním řízení uložit trest odnětí svobody v délce do 15 dnů.

Na konferenci jsem vystoupil s diskusním příspěvkem na téma: **„Informace o efektivnosti provádění exekuce pozastavením řídičského oprávnění v České republice“**. Člen výkonného výboru U. I. H. J. JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D., vystoupil na konferenci na souběžném Finsko – Ruském semináři na téma **„Problematika nuceného vymáhání rozhodnutí soudů a jiných státních orgánů“**. Prezident U. I. H. J. Marc Schmitz vystoupil na konferenci s diskusním příspěvkem na téma: **„Aktuální činnost a spolupráce členských států U. I. H. J.“**.

Z průběhu konference organizátor následně vydá Sborník diskusních příspěvků, ve kterém se budete moci seznámit s jednotlivými příspěvky.

JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.  
preziden Exekutorské komory ČR

---

**PROGRAMME**  
**of the IX International theoretical and practical conference**  
**on issues of enforcement execution**  
**of judicial acts and acts of other authorities<sup>1</sup>**

**„State and private enforcement systems:  
comparative analysis and the best practices“**

**09–13 of October, 2018**  
**the city of Sochi, Hotel „Bogatyr“**  
**(354349, Sochi, Adler district, Imeretinskaya low and,**  
**Olympic prospect, 21)**

**„State and private enforcement systems“**

Director of the Federal Bailiffs' Service – Chief Bailiff of the Russia  
**Dmitriy Aristov**

**„Comparative analysis on state and private enforcement systems  
based on the results of the UIHJ Grand Questionnaire“**

President of the International Union of Judicial of Officers (UIHJ)  
**Marc Schmitz**

**„Specificities of the French enforcement system: balance between independence and  
state control“**

Vice-President of the National Chamber of Judicial Officers of France  
**Patrick Safar**

<sup>1</sup> Výběr z programu s nejzajímavějšími příspěvky diskutujících.

**„Some observation on different enforcement systems and the Finnish model“**

Director General of the National Administrative Office for Enforcement of Finland

**Juhani Toukola**

**„Israeli collection system“**

Director Enforcement & Collection Authority of Israel

**Tomer Moskovitz**

**„Compulsory enforcement system in Germany“**

Federal Director of the Union of Bailiffs of Gennany

**Walter Gietmann**

„Chairman of the Land Association of Judicial Officers of Thuringia

**Andreas Zedel**

**„Development of the system of free-lance Bailiffs in the Republic of Estonia from 2001 to 2018“**

Chairman of Assembly of Bailiffs by the Chamber of Bailiffs and Trustees in Bankruptcy of Estonia

**Janek Pool**

**„The system of enforcement of judgments in the Republic of Serbia“**

President of the Chamber Public Enforcement Officers of Serbia

**Aleksandra Treshnev**

**„The private enforcement system in the Czech Republic – experience and results of private Bailiffs since 2001“**

President of the National Chamber Judicial Officers of Czechia

**Vladimir Plashil**

**„Public enforcement: a case of Thailand – recent the Civil Procedure Code reform“**

Director-General of Legal Execution Department of the Ministry of Justice of Thailand

**Ruenvadee Suwanmongkol**

**„The Spanish enforcement system. Historical problems“**

Vice-President of the International Union of Judicial Officers, official representative of the General Council of Procuradores of Spain

**Luis Ortega**

**„Private dimensions in conducting delegated public function of judicial enforcement. Legislative frames, restrictions, checks and balances. Licensing, monitoring and control by the State. Disciplinary aspects of private judicial enforcement in Bulgaria“**

Chairman of Disciplinary Committee of the Chamber private Enforcement Agents of Bulgaria

**Todor Lukov**

**„An overview on the profession of bailiff in Romania“**

Vice-President of the Romanian National Union of Judicial Officers

**Stelian-Emil Dinca**

Director of the Training Centre of Judicial Officers of Romania

**Eugen Huruba**

Vice-President of the Supreme People's Court of Cuba

**Farah Maritza Saucedo Perez**

**„Who is the Italian bailiff and what he does?“**

Vice-President of the Association of Judicial Officers in Europe

**Andrea Mascioli**

**„Working mechanism, key features and the performance of the enforcement agency in China“**

Senior Judge of Enforcement Department of the Supreme People's Court of China

**Shao Changmao**

**„Enforcement of civil judgment in Cambodia“**

Secretary of State of the Ministry of Justice of Cambodia

**Sotheavy Chan**

**„United States Enforcement – a system of checks and balances“**

Vice-Secretary of the International Union of Judicial Officers

**Sue Collins**

# PROFESNÍ PROFIL NOVÉHO EXEKUTORA

**Komorní listy představují nově jmenované soudní exekutory.**



**Mgr. Michal Suchánek**

soudní exekutor  
Exekutorského úřadu Praha 9

*Povězte, prosím, čtenářům Komorních listů, odkud pocházíte a kdy jste se narodil atp.*

Narodil jsem se roku 1981 v Havířově, ale téměř celý život žiju v Praze. Jsem ženatý a mám pětiletého syna.

*Jaká studia jste absolvoval a jakou odbornou praxi za sebou máte? Uvést lze i jazykovou vybavenost, publikační činnost atd.*

Absolvoval jsem Fakultu právnickou na Západočeské univerzitě v Plzni. Po krátkých stážích v advokátních kancelářích působím na exekutorském úřadě mého předchůdce a zároveň otce více než 11 let nejprve v roli koncipienta a následně kandidáta. Hovořím anglicky.

*S jakým záměrem či posláním byste rád vykonával exekutorský úřad? Jaký přístup k účastníkům zvolíte? Na co se při výkonu činnosti soustředíte?*

Chtěl bych navázat na úspěšné vedení středně velkého úřadu mým předchůdcem s otevřeným přístupem k účastníkům řízení. Rád bych se také vyhýbal kárným trestům a tomu přizpůsobil metodiku pracovních postupů.

*Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti?*

Určitě ano. Řadu zákonných a administrativních povinností je nutné vyřešit, ale s pomocí Komory se to dá lépe zvládnout.

*Kdy plánujete otevřít svůj úřad? Kde se bude nacházet? Do jakých parametrů (personálních, IT atp.) ho v počáteční fázi zasadíte? A jaká je Vaše vize ohledně ideálního fungování?*

Úřad plánuji otevřít hned po Novém roce, sídlo je stejné, tedy v Praze-Vysočanech.

*Co si myslíte o současném postavení soudního exekutora? Lze podle vašeho názoru přispět ke zlepšení stavu? Jak?*

Bilančním pohledem je zřejmé, že za 17 let fungování institutu exekutora se i přes jisté excesy prokázalo jeho plnohodnotné postavení při vymahatelnosti

práva v České republice, a určitě je tak neoddělitelnou součástí moderního právního státu. Stát a politici by toto měli akceptovat a nezpochybňovat, exekutory podpořit a využít jejich nemalý potenciál a profesionalismus.

Nepochybně je nutné zlepšit mediální obraz exekucí a exekutora, bez toho nemůžeme od politické reprezentace očekávat prosazení našich myšlenek a názorů.

***Je něco, co byste rád udělal pro exekutorský stav? Co očekáváte od kolegů, od Komory atp.? A naopak co byste rád nabídnul ve prospěch profesního celku?***

V rámci svých možností bych se chtěl zasadit o přesvědčování a předkládání argumentů u příslušných orgánů pro získání nových kompetencí pro soudního exekutora. Rád bych také pokračoval ve spoluorganizaci sportovních aktivit Komory a sledování vývoje na poli U. I. H. J. Od kolegů a Komory očekávám kolegiální a profesionální přístup.

# DISKUSNÍ FÓRUM EXEKUTORSKÉ KOMORY ČR

Exekutorská komora ČR uspořádala ve dnech 21. a 22. listopadu 2018 v Plzni Diskusní fórum, jehož tématem byly především aktuálně připravované změny exekučního řádu a insolvenčního zákona. Na fóru, kterého se zúčastnili především soudní exekutoři a soudci, zazněly například i příspěvky Mgr. Marka Bendy, předsedy Ústavně právního výboru PS ČR, JUDr. PhDr. Karla Šimky, LL.M., Ph.D., soudce Nejvyššího správního soudu a zástupce Ministerstva spravedlnosti.

Diskusní fórum vyústilo v odbornou diskusi, týkající se připravované novely exekučního řádu. Z té vyplynul většinový závěr účastníků fóra, podle něhož nesouhlasí s principem koncentrace exekučních řízení u jednoho exekutora navrhovaný Ministerstvem spravedlnosti. V důsledku by toto řešení znamenalo ještě větší nerovnoměrnost rozvržení exekucí a propastně by prohloubilo rozdíly mezi velkými a malými exekutorskými úřady, což není žádoucí. Přínosnějším řešením by, podle závěru diskuze, bylo zavedení místní příslušnosti soudních exekutorů, kterou dlouhodobě prosazuje i prezidium Exekutorské komory. Tato úprava by přiblížila soudní exekutory k povinným, což je záměrem Ministerstva spravedlnosti.

Mezi nejzajímavější vystoupení lze zařadit například příspěvek JUDr. Ing. Zdeňka Strnada, Ph.D., MBA, LL.M., místopředsedy Krajského soudu v Českých Budějovicích, který se věnoval shrnutí všech novinek a dopadů očekávatelných v souvislosti s přijetím aktuálně schvalované novely insolvenčního zákona. V následné diskusi se účastníci Diskusního fóra většinově shodli na názoru, že soudní exekutoři by měli mít možnost vykonávat funkci insolvenčního správce, což připravovaná novela v současné podobě neumožňuje. Naplní-li se dosavadní předpoklady ohledně dopadů novely, nebudou mít současní insolvenční správci dostatek času na řádnou administraci insolvencí. Soudní exekutoři jsou přitom po odborné stránce i technické stránce dostatečně připraveni činnost insolvenčních správců vykonávat.

# NEJVYŠŠÍ SOUD/ THE SUPREME COURT



Ke stému výročí trvání Nejvyššího soudu, sídlícího tradičně v Brně, vydala tato instituce výpravnou dvojjazyčnou publikaci v českém a anglickém jazyce doprovobenou řadou unikátních fotografií. Ke spolupráci na textu tohoto díla se spojily tři významné osobnosti – profesor Jan Kuklík, JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, oba právní historikové, a profesor a architekt Vladimír Šlapeta.

Po úvodním slově současného předsedy Nejvyššího soudu prof. Pavla Šámala následuje zamyšlení nad vznikem první Československé republiky a pak kapitoly z dějin Nejvyššího soudu, který procházel ve svém vývoji v závislosti na politické situaci v Československu složitými personálními a věcněprávními proměnami. Nicméně se Nejvyšší soud snažil po většinu svého působení zachovat nezávislost, objektivitu a spravedlnost.

Publikace mapuje činnost Nejvyššího soudu od jeho založení v roce 1918 zákonem č. 5/1918 Sb. Soud sídlil krátce v Praze, ale již v roce 1919 byl zásluhou tehdejšího děkana brněnské právnické fakulty a poslance profesora Františka Weyra přesunut do Brna. Nejvyšší soud navazoval zejména personálně na vídeňský Nejvyšší kasační dvůr. Prvním předsedou Nejvyššího soudu byl Augustin Popelka, kterého roku 1931 vystřídal Vladimír Fajnor.

Autoři rozborem legislativy, včetně ústavy, upravující strukturu a kompetenci soudu a samotnou činností Nejvyššího soudu přiblížili jeho fungování od roku 1918 až do současnosti přes nepříliš politicky příznivou dobu po roce 1948, kdy došlo na základě zákona o zlidovění soudnictví č. 319/1948 Sb. k doplnění laického prvku i do obsazení Nejvyššího soudu.

Nelze zde nezmínit vynikající sbírku nálezů Nejvyššího soudu ve věcech občanských a trestních sestavenou Františkem Vážným, druhým předsedou Nejvyššího soudu, který byl skutečným znalcem občanského práva procesního. Velmi působivě přibližují autoři medailónky předsedů Nejvyššího soudu, přičemž některé osobnosti jsou velmi zajímavé a jejich působení na Nejvyšším soudu se ukázalo být pozitivní, některé (uvedme zde například J. Urválka, nechalvalně známého z politických procesů jako prokurátora) ale činnost a prestiž Nejvyššího soudu poškozovaly.

Peripetie v působení Nejvyššího soudu jako nejvyšší soudní instance pak je plasticky ukázána v kapitole přinášející historické zhodnocení role Nejvyššího soudu do roku 1989. Po roce 1989 začala nová etapa ve vývoji Nejvyššího soudu, kdy dochází i k rozmachu odborné činnosti a mezinárodní spolupráci. Nejvyšší soud při hledání spravedlnosti získal ve společnosti skutečnou prestiž a důvěru veřejnosti.

K textu o historii Nejvyššího soudu se přimyká i detailní inspirativní pojednání o současné architektuře budovy Nejvyššího soudu, včetně řešení jejího interiéru, z pera architekta Šlapety. Zbudována byla v letech 1931–1932 na místě bývalé Brandtovy továrny z brněnského sídla Všeobecného penzijního ústavu podle projektu prof. Emila Králíka. Je po zásluze památkově chráněná.

Předložená kniha potěší odborníky i zájemce o historii a současnost českého soudnictví a zejména pak Nejvyššího soudu, který je příslušný jak v oblasti civilního, tak trestního práva.

prof. Karolina Adamová, Fakulta právnická ZČU v Plzni

# ABSTRACTS

**JUDr. Peter Stodola**  
„Endless“ executions and their  
solution

The constantly growing number of pending executions that just exceeded 3 million cases in Slovakia became a problem that can no longer be ignored. Execution cases represent the most frequent agenda of Slovak judicial body. Even the CEPEJ experts marked this area as problematic. Therefore the legislator has changed the Code of Execution in a substantial way to allow for a continuous and simple termination of execution proceedings after a specified period of time. This change raises rather controversial reactions about how much the state can interfere with the creditors rights, in particular the constitution guaranteed right to own property as well as the right to a fair court trial. The polemics about the time limit for an execution escalates with the preparation of the extraordinary termination of “old” executions.

**Mgr. Ondřej Hönič**  
The notarial deed with permission for  
enforcement as an enforcement title

The goal of this article is to define a special type of notarial deed that is also an enforcement title which is a notarial deed with permission for enforcement. The notarial deed as an enforcement title has a specific and different character compared to court and other decisions or judicial settlements. That is why they are judged more strictly and formally by the execution courts and the Supreme Court. The author focuses in detail on the individual types of the notarial deeds with permission for enforcement, their content requirements and their relation to the civil trial proceedings. Further on the author deals with the enforcement (execution) based on the notarial deed with permission for enforcement and with the conditions stated by these notarial deeds.

**Mgr. Tereza Horáková  
Pechmanová**  
European Small Claims Procedure

With effect from the 14th of July 2017 the Regulation (EC) No 861/2007 establishing a European Small Claims Procedure and Regulation (EC) No 1896/2006 creating a European order for payment procedure was amended by the Regulation (EU) 2015/2421 of the European Parliament and of the Council of 16th of December 2015. The European Small Claims Procedure is an alternative to a national civil and commercial court proceedings. Its goals in comparison to the national court proceedings is its simplification, quickening and the reduction of costs associated with assertion of claim in court. The decision issued in this procedure is an enforcement title recognized by all member states with the exception of Denmark. The European Small Claims Procedure is a tool that simplifies the access to justice in the European Union not only for businessmen but also for consumers.

**JUDr. Ing. Petr Štilip**

The receivables of the Apartment Owners Associations and the problematics of its assertion

The presented essay deals with the problematics of the obligations of the members of the Apartment Owners Associations which represents a broad and widely discussed topic. It is necessary to constantly return to this topic and to develop deliberations de lege ferenda with the reflection of the development of practice. The ultimate resolution of this situation remains on the associations themselves. This fact should be recognized by all members of these legal entities simply because it is in their best interests. There is nothing else left for the members but to be interested in the association matters and in what candidates are being elected to the committee and to the function of the chairman. It is these very officials that take the responsibility for the proper functioning of the Apartments Owners Association and for the procurement of its matters.

**Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.  
JUDr. Petr Chytil**

An overview of changes being brought by the so-called discharging amendment of the Insolvency Act

This article provides an analysis of the so-called discharging amendment of the Insolvency Act that was approved by the Chamber of Deputies (chamber press no. 71) at the end of October. There is a detailed description of the most important news of the amendment such as new duration bands of the discharging of debts including possible impacts on the participants in proceedings. The article also points out some interpretation issues of the amendment and also a certain controversy of the legislative procedure. Should this amendment be finally adopted it would fundamentally change the concept of the discharging of debts and especially it would change the equilibrium of the debtor-creditor relationships.



# CONTENTS

<b>INTERVIEW</b>	<b>8</b>	Interview with prof. JUDr. Alena Winterová, CSc., on her 80th birthday anniversary	<b>39</b>	An overview of changes being brought by the so-called discharging amendment of the Insolvency Act Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M., JUDr. Petr Chytil	
<b>ARTICLES</b>	<b>12</b>	„Endless“ executions and their solution JUDr. Peter Stodola	<b>JURISPRUDENCE 45</b>	From the Constitutional Court decisions Section prepared by Mgr. Ing. Lucie Mikmeková	
	<b>22</b>	The notarial deed with permission for enforcement as an enforcement title Mgr. Ondřej Hönig	<b>49</b>	Court rulings on executions Section prepared by Mgr. David Hozman	
	<b>29</b>	European Small Claims Procedure Mgr. Tereza Horáková Pechmanová	<b>NEWS FROM CHAMBER</b>	<b>55</b>	Chamber's standpoints
	<b>34</b>	The receivables of the Apartment Owners Associations and the problematics of its assertion JUDr. Ing. Petr Štillip	<b>57</b>	Message from foreign travel	
			<b>60</b>	Professional profiles of new judicial officers	
			<b>62</b>	Discussion Forum of the Czech Chamber of Executors	
			<b>63</b>	Review	

## Komorní listy

Třicáté sedmé číslo  
www.ekcr.cz

## vzor citace

PŘÍJMENÍ J. Název článku. Komorní listy. 02/2017. Praha: Exekutorská komora ČR, 2017, s. xxx. MK ČR E 19153

## redakční rada

prof. dr. Armanas Abramavičius (Litevská republika)  
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík  
JUDr. Stanislava Kolesárová (Slovenská republika)  
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.  
JUDr. Milan Makarius  
JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.  
Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.  
Mgr. Ing. Antonín Toman  
Mgr. Petr Prokop Ustohal

## redakce

Silvie Kratochvílová

## adresa redakce

Exekutorská komora České republiky  
IČ: 709 40 517  
Komorní listy, Na Pankráci 1062/58, 140 00 Praha 4

## kontakt

Tel.: + 420 210 311 000  
e-mail: redakce@ekcr.cz

## překlad

Mgr. Libor Vaculík

## tisk

Serifa®

Zdarma

Náklad 800 ks

Vychází čtvrtletně

Datum vydání 30. 12. 2018

MK ČR E 19153

Registrace Ministerstva kultury ČR

ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on line)

**Komorní listy (print i on-line) jsou zapsány na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.**

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

Komorní listy

produkuje, vydává a distribuuje

Exekutorská komora České republiky



**Tyto činnosti zajišťuje společnost Wolters Kluwer ČR, a. s., U nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3.**



Wolters Kluwer

www.wolterskluwer.cz

Odpovědná redaktorka: PhDr. Mgr. Marie Novotná  
(marie.novotna@wolterskluwer.com)

Časopis je dostupný také v ASPI.

